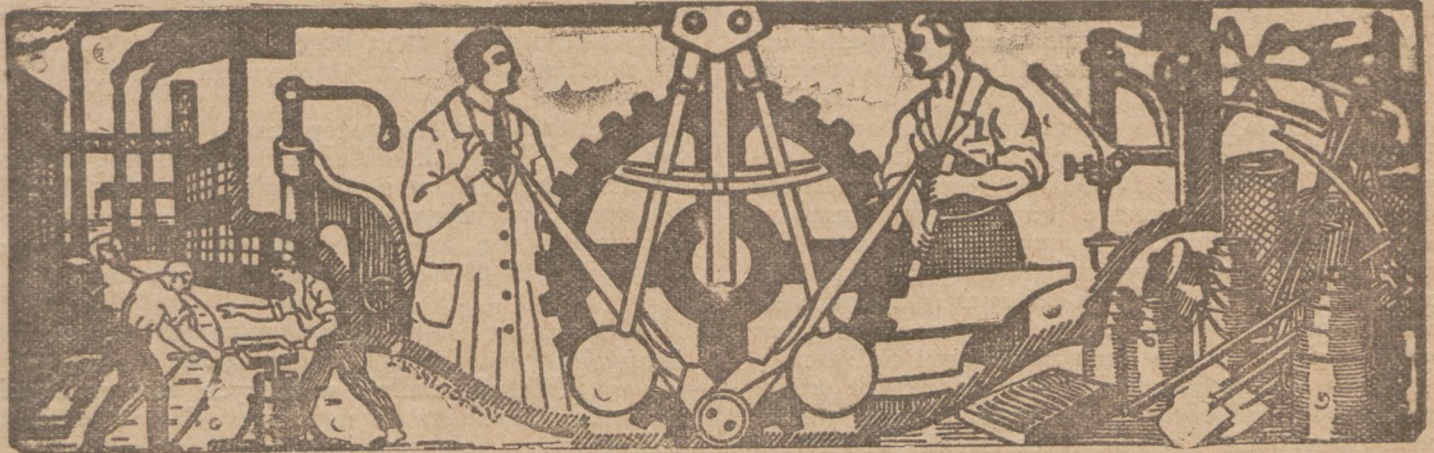

RYNEK METALOWY i MASZYNOWY

STAŁE DODATKI:

„ELEKTRO- I RADJOTECHNIKA” ♦ „POSTĘPY W PRZEMYŚLE” ♦ „DZIAŁ SAMOCHODOWY” ♦ „HANDEL I PRZEMYSŁ ROWEROWY” ♦ „DZIAŁ BUDOWLANY, DRZEWNY I CERAMICZNY” ♦ „DZIAŁ MASZYN ROLNICZYCH”

Nr. 8

Poznań, 22 lutego 1930

Rok X

PRZEDPŁATA

kwartalna 4½ zł. + 40 gr. za dostawę franko w dom.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA
POZNAŃ, WIELKA 10. - TEL. 2277

Tygodnik abonować można na wszystkich pocztach w Państwie Polskiem.
Ceny ogłoszeń i inne warunki zamieszczone są na stronie ostatniej.

Treść n-ru 8: U źródeł „naszego” kryzysu gospodarczego, *Henryk Grudziński*. — Konjunktura gospodarcza w Europie, *inż. M. Rzęcki*. — Udział państwa w produkcji przemysłowej w Polsce, *M. Ch.* — Druga Światowa Konferencja Energetyczna w Berlinie. — Hurtownicy emalii pod znakiem organizacji. — Nie dajmy się wyprzedzić zagranicy na Międzynarodowych Targach w Poznaniu. — Wiadomości gospodarcze. — Z życia placówek przemysłowo-handlowych. — Skrzynka zapytań. — **POSTĘPY W PRZEMYŚLE**. — **DZIAŁ SAMOCHODOWY**. — **HANDEL I PRZEMYSŁ ROWEROWY**. — **ELEKTRO- I RADJOTECHNIKA**. — **DZIAŁ MASZYN ROLNICZYCH**. — **DZIAŁ BUDOWLANY, DRZEWNY I CERAMICZNY**. — **PRZETARGI** — **SUBMISJE** — **LICYTACJE**.

U źródeł „naszego” kryzysu gospodarczego

Typowym *koźłem oziarnym* naszych urzędowych czynników to — **KONJUNKTURA**.

Konikiem zaś, względnie szkapą, ujeżdżaną na śmierć przez wszystkich „prezesów”, to — **PODATKI**.

Tymczasem dla fachowca, nie obciążonego *frazeologią ekonom.*, sprawa przedstawia się znacznie inaczej — aby to wyraźnie powiedzieć — jako *chroniczny „NASZ” kryzys*.

Ani owa „*vis maior*” *rynków światowych* jest główną przyczyną obecnego katastrofalnego stanu rzeczy — bo, jak dotąd, korzystamy przecież przeważnie tylko ze światowych *baisses* a nigdy *hausses*. Ani *same podatki*, w każdym razie nie wyłącznie, wtrącają nas w tę *przepaść*, w którą się coraz bardziej zapadamy, chociaż chwytamy się „*reformy*” *podatkowej* jako deski ratunku.

Prawdziwą przyczyną kryzysu gospodarczego jest raczej *specyficznie „nasz”, zgoła nie światowy, stosunek przemysłu do handlu i obu ich razem do opinii publicznej*, co się tak jaskrawo odbija na naszym *piśmiennictwie fachowym* — a w całości wyraża się w ta-

kiej, a nie innej „*polityce*” gospodarczej czynników rządowych.

Nie wątpimy, że podstawowym złem jest przekłętej pamięci **TRADYCJA ZABORÓW**, której upolszczenie poszło, niestety, nie w kierunku *europajsko-zachodnim*, lecz *wschodnio-etatystycznym*.

RYNEK WEWNĘTRZNY, ten główny teren zbytu dla **PRODUKCJI** krajowej, zdobywać winien **KUPIEC**, a to przy stałym *kontakcie z obywatelstwem*, za pomocą rzetelnej **PRASY**, a zwłaszcza *prasy fachowej*. Również **EKSPORT** wymaga przy pełnej *racjonalizacji*, współpracy z wysoko postawionym *hurtem kupieckim*, mogącym konkurować z hurtem zagranicznym.

Tymczasem u nas mowy niema ani o niezbędnej współpracy pomiędzy przemysłem i handlem, ani o stałym *kontakcie życia gospodarczego z opinią publiczną*, wyrażającego się w **PIŚMIENNICTWIE** zawodowym. Zwłaszcza pewne gałęzie przem. rodzimego wpatrzone są jeno w *stronę ulicy Elektoralnej*, lub *Min. Spraw Wojskowych i Komunikacji*. Stamtąd oczekują swego zbawienia, *zapominając o wolnym kupcu i konsumencie niezależnym*.

Niemal w tem *własnej winy* po stronie kupiectwa!

Nasz „wschodni” kupiec nie chce widzieć, że skończył się już okres *rosyjsko-austrjackich kramarzy i handlarzy* — jak to słusznie premier Bartel podkreślał — i jest miejsce tylko dla **PRAWDZIWYCH KUPCÓW** polskich, nietylko o domowym wykształceniu, zwłaszcza nalewkowych, lecz o *pełnych kwalifikacjach*, dających *poważanie* i niezbędny poziom światowy.

Kupiectwo zaś, stojące na wysokości swego zadania, jakie odziedziczyliśmy naprzykład *na ziemiach zachodnich*, nie zdołało się jeszcze tak dalece *skonsolidować*, by stworzyć jednolitą warstwę produkującą, umiejącą patrzeć w przyszłość i *wykazać się przed przemysłem* takimi zaletami, by go zmusić do przyznania mu niezbędnych w życiu gospodarczym narodu *funkcyj dystrybucyjnych*, zagarniętych przez spółdzielnie, kartelowe biura sprzedaży i etatyzm.

Poza tem jeszcze jedno z przeoczonych źródeł niedomagań, tak obecnego przemysłu, jak i handlu: brak zrozumienia i wprost *lekceważenie* sobie przez miarodajne czynniki pewnych gałęzi gospodarstwa krajowego — **OPINJI PUBLICZNEJ**.

Jest zawstydzającym, jak ubogą jest nasza *literatura wiedzy zawodowej*, tak pod względem *książek*, jak i *czasopism*. Jeszcze smutniejszym jest, że nawet ta drobna ilość czasopism zawodowych, która istnieje, przekazana nam jeszcze z czasów zaborczych, walczy z coraz większymi trudnościami, o ile to nie jest *prasa*

szantażowa, obliczona wyłącznie na wyzysk, przed jakim przestrzega ostatnio komunikat Minist. Handlu i Przem. wobec pewnego pisma, które wymuszało ogłoszenia, powołując się na to Ministerstwo.

Sedno rzeczy tkwi w coraz bardziej *zanikającym u nas czytelnictwie*. Starsza generacja, przyzwyczajona jeszcze do czytania, wymiera, a młodsza uważa, że wszystkiego *dowie się z prasy codziennej*. Właśnie przemysłowiec i kupiec grzeszy pod tym względem najbardziej.

Jak dalece są to kryzysy „nasze”, ilustruje m. in. fakt, że w Niemczech *każde np. rzemiosło ma po kilkanaście własnych pism*, a u nas *całe rzemiosło* nie umie się zdobyć na jedno przynajmniej, odpowiednio postawione pismo zawodowe, wcale już nie mówiąc o specjalnych pismach zawodowo-kupieckich.

Zatem nie wolno nam samym okłamywać się *konjunkturą i podatkami*. Sedno rzeczy tkwi częściowo w „dzikim” handlu, w naszych *nienormalnych stosunkach produkcji* przemysłowej, eliminującej rolę pośrednictwa kupieckiego i w naszych *niekulturalnych stosunkach czytelnictwa* zawodowego, tak potężnej broni w zdrowych dłoniach handlu i przemysłu.

Nie przesadzamy chyba, gdy twierdzimy, że tylko **NA PLATFORMIE ROZWOJU PRASY FACHOWEJ PRZEMYSŁ I HANDEL PODADZĄ SOBIE RĘCE DO WALKI NAJPIERW Z „NASZYM”, A POTEM ŚWIATOWYM KRYZYSEM.**

Henryk Grudziński.

Dypl. inż. M. RZECKI.

Konjunktura gospodarcza w Europie

Zaostrzenie światowego kryzysu gospodarczego pod koniec roku zeszłego i na początku roku bieżącego, odbiło się również i na Polsce, jako na kraju eksportującym głównie surowce. Wprawdzie wywozimy takie surowce, które nawet w najcięższych czasach muszą znaleźć zbyt na rynkach zagranicznych, tem niemniej pogorszenie się sytuacji na tych rynkach

stać się może dla naszego eksportu czynnikiem niekorzystnym, ponieważ w okresie takim konkurencja światowa drogą dumpingu doprowadza do sprzedaży poniżej kosztów własnych. Jako dowód podać wystarczy składane ostatnio na rynkach zagranicznych niezwykle korzystne oferty Sowietów na dostawę drzewa i węgla, które wprawdzie, nie będąc groźnymi, wpływają jednak na osłabienie normalnej dynamiki handlu zagranicznego.

Obserwując obecną sytuację gospodarczą w państwach, z którymi Polska związana jest swoim handlem zagranicznym, zauważyć można, że konjunktury gospodarcze w tych państwach przedstawiają się dość pesymistycznie.

Na czele krajów, których przyszłość ekonomiczną przedstawia się w ciemnych barwach, stoi Anglja. Trwa tam wciąż kryzys węglowy, którego następstwem jest ok. półtora miliona zarejestrowanych bezrobotnych. Stan bezrobocia przedstawia się tam z każdym tygodniem krytyczniej. Po roku 1922, który pod względem bezrobocia był rokiem rekordowym i w którym Anglja przechodziła okres największej depresji gospodarczej, stan obecny jest z kolei najgorszy. Sytuacja obecna jest tam tem groźniejsza, że w 1926 r. w okresie strajku węglowego stan bezrobocia był daleko korzystniejszy, podczas gdy dzisiaj mimo znaczna poprawa w przemyśle węglowym, bezrobocie obejmuje bardziej różnorodne gałęzie gospodarstwa narodowego Anglii. Wprawdzie w ostatnim miesiącu zawarła Anglja z Polską umowę węglową w sprawie uregulowania dostawy węgla na rynki zamorskie dla ożywienia wywozu węgla angielskiego, jest to jednak nadzieja przyszłości, podczas gdy silne bezrobocie jest bo-

SIATKI

4-ro i 6-cio kątno oraz karbowane 8380

Tkaniny metalowe - siatki rabicowe i t. p.

Ceny konkurencyjne Dostawa terminowa.

„DRUTOWNIA - POZNAŃ” Fabryka siatek i płotów drucianych

dawn. R. MATUSZEWSKI i S-ka.

Poznań, św. Marcin 45 a, II. ptr., tuż przy ul. Gwarnej

łączką teraźniejszości. Znaczenie zawartej z Polską umowy węglowej jest dla Anglii tem większe, o ile uwzględni się, że eksport węgla jest dla Anglii kwestją nie tylko gospodarczego, ale politycznego znaczenia.

Poza bezrobociem, przeżywa Anglja stale ujemny bilans handlowy, czego dowodem deficyt, który za rok ubiegły wyniósł przeszło półtora miljarda dolarów. Wynika to przede wszystkim z coraz bardziej wzmagającej się ekspansji amerykańskiej na rynkach wspólnie obsługiwanych i to w szczególności do kolonii angielskich.

Przechodząc do rozpatrzenia sytuacji we Francji zaznaczyć przede wszystkim należy, że w państwie tem niema obecnie wcale bezrobocia. Francja posiada natomiast niezmiernie wysokie podatki, które są wynikiem wielkiego jej zadłużenia. Rozmiar tych podatków stanie się jasnym, o ile podamy, że na każdego Francuza przypada przeciętnie osiem tysięcy franków długu, od którego trzeba płacić procenty. Poza tem wzmagają się w miastach coraz większa drożyzna, podczas gdy wieś uskarża się na niskie ceny produktów rolnych.

Rozpatrując handel zagraniczny Francji za rok ubiegły, zauważyć można przede wszystkim powiększenie ujemnego salda w stosunku do 1928 r. Ujemne saldo handlu zagranicznego Francji za 1929 r. wynosi 8.214 milj. franków, wykazując zwiększenie o 6.151 milj. franków w stosunku do 1928 r., w którym deficyt ten wynosił około 2.061 milj. fr.

Pomimo jednak ujemny bilans handlowy, Francja reprezentuje obecnie najsilniejszą konjunkturę gospodarczą. Rynek pieniędzy jest tam stale płynny przy najniższej stopie dyskontowej. Płynność pieniądza na paryskim rynku kredytowym jest tak wielka, że tak zw. pieniądz dzienny z trudem znajduje lokaty przy stopie 2½%—3% w stosunku rocznym. Stan ten staje się tem wymowniejszym, o ile uwzględnić, że w tym samym czasie odbywa się nieustanny dopływ złota do Francji, wzmagając rynek kredytowy coraz bardziej.

Poza Anglią i Francją, również i Włochy posiadają ujemny bilans handlowy. Wprawdzie liczba bezrobotnych w tem państwie nie jest zbyt wielką (około 300.000), tem niemniej zauważa się tam znaczną ilość upadłości handlowych i przemysłowych.

Również i Niemcy zamknęły rok ubiegły niedoborem w skarbie państwa na sumę 350 milj. marek, a rozruchy na tle bezrobocia, podsycane przez komunistów, zajęły doniedawna wybitne miejsce na pierwszych stronach gazet.

W wyniku pogorszenia konjunktury gospodarczej w Niemczech, wzrasta tam bezrobocie w r ub. o wiele silniej, aniżeli w 1928 r., osiągając w połowie 1929 r. liczbę ok. 1 milj. 200 tys. wobec 900 tys. bezrobotnych w tym samym okresie 1928 r. Poza wzmagającym się bezrobociem wzmagają się nawet obecnie w Berlinie walka o podwyżkę płac robotników miejskich, i mówi się tam nie tylko o wielkim strajku komunikacyjnym, ale nawet o generalnym strajku w całej Rzeszy.

Obecna sytuacja gospodarcza Niemiec jest zatem bardzo krytyczną. W budżecie przewidziany jest deficyt w wysokości 700 milj. marek, z czego 450 milj. przypada na zobowiązania z deficytu dawnego. Mimo mniejsze zobowiązania niemieckie według planu Younga, nie nastąpi zatem obniżenie podatków, ale naodwrot, projektowane jest ich podwyższenie. Nacisk śruby fiskalnej wywołuje ogromne niezadowolenie wśród ludności niemieckiej.

Pomimo opisana sytuacja finansowa państw, wykazują Niemcy znaczną odporność swego organizmu gospodarczego na zjawiska przeżywanego tam kryzysu. Szczególnie dotyczy to handlu zagranicznego, który za 1929 r. wykazuje nadzwyczaj silny rozwój. Dowodem tego są cyfry statystyczne, z których wynika, że handlowy bilans Rzeszy za 1929 r. nie tylko że wykazuje nadwyżkę eksportu nad importem w sumie 47.600.000 mk., ale stwierdza zarazem, że eksport niemiecki nigdy nie doszedł do tak wysokich rozmiarów nawet w okresie lat 1906—1913, które stanowiły dla Niemiec lata wielkiej pomyślności.

Czechy, Austria, Węgry i Jugosławja skarżą się również na różne niedomagania gospodarcze, a w Sowieciech jest już głód poważny. I tak w Austrii liczba bezrobotnych otrzymujących wsparcie z tytułu zostrzenia się sytuacji gospodarczej wynosiła w grudniu 1929 r. ok. 168.000 osób. Jak wynika z prasy wiedeńskiej, w całej Austrii cierpi na brak pracy jedna czwarta ogółu robotników.

W Czechosłowacji, gdzie doniedawna utrzymywała się wprawdzie najlepsza jeszcze sytuacja gospodarcza ze wszystkich państw Europy środkowej, jednak i tam w październiku r. ub. zarysowało się osłabienie tempa w niektórych działach produkcji przemysłowej.

Również i Węgry odczuwają silną depresję ekonomiczną, szczególnie z przyczyny złej sytuacji w rolnictwie i niskiej konsumpcji wsi.

Dalszym dowodem złej sytuacji na Węgrzech jest wzrost bezrobotnych, których liczba w listopadzie 1929 r. osiągnęła ok. 60.000 osób, a zatem dwukrotnie większą od liczby bezrobotnych w tym samym okresie 1928 r.

Jedynie w Jugosławji daje się odczuwać pewną poprawę sytuacji gospodarczej, a to w znacznym stopniu dzięki szerszym dopływom zagranicznych kapitałów do przemysłu.

Ten krótki przegląd sytuacji gospodarczej na naszych zagranicznych rynkach zbytu, nie jest objawem zbyt pocieszającym dla naszego handlu zagranicznego. To też dla utrzymania dotychczasowego stanu naszego eksportu oraz dla zdobywania nowych rynków zbytu musimy stale czuwać nad konjunkturą gospodarczą u naszych odbiorców, a to, aby niczego nie przeoczyć, co by stanowisko nasze na tych rynkach umacniało.

P. K. Synoradzki

dawniej w Brodnicy, już od 1½ roku nie jest naszym przedstawicielem. Nigdy też nie miał prawa do inkasowania zaległości.

P. Adam Kalandyk

zamieszkały w Bieranowie k. Krakowa, nie jest naszym reprezentantem, o czem powtórnie zawiadamiamy.

Wpłat do rąk wyżej wymienionych uznawać nie będziemy.

Administracja „Rynku Metalowego i Maszynowego”
Poznań, ul. Wielka 10.

Udział państwa w produkcji przemysłowej w Polsce

W cyklu odczytów o etatyzmie, zorganizowanym przez wydział posiedzeń technicznych Stowarzyszenia Techników Polskich w Warszawie, odbył się pod powyższym tytułem w dniu 6 grudnia roku ubiegłego odczyt p. inż. Jana Dąbrowskiego, dyrektora „Pierwszej Fabryki Lokomotyw w Polsce”. Odczyt zgromadził licznych słuchaczy i sprawił głębokie wrażenie na obecnych dzięki doskonałej konstrukcji i niezwykle interesującej treści, popartej obficie liczbami, które dla wielu nieobeznanych z przedmiotem były wprost rewelacją.

Na wstępie swego odczytu autor podał określenie etatyzmu, jako dążenie państwa do poddania swemu kierownictwu i wpływowi wszelkich objawów życia narodowego, tak politycznego i społecznego, jak gospodarczego; poczem zajął się analizą udziału Państwa w życiu gospodarczym, wskazując przyczyny, które spowodowały ten objaw ingerencji państwowej. Autor upatruje je najprzód w wojnie, która wszędzie na świecie spowodowała reglamentację spożycia i wytwórczości i oddała niektóre działy produkcji całkowicie w ręce władz państwowych; zastanawia się nad okresem powojennym, w którym następował inflacji zanika inicjatywa prywatna, i zaznacza wreszcie specjalne warunki, sprzyjające rozrostowi etatyzmu w Polsce, a mianowicie: młode dopiero organizujące się Państwo Polskie musiało powołać do życia lub podtrzymywać liczne działy twórczości narodowej, zarówno na polu gospodarczym, jak społecznym i kulturalnym, nieistniejące uprzednio, lub wegetujące, których powstania lub rozwoju nie dopuszczały rządu zaborcze w okresie niewoli narodu.

W dalszym ciągu swego odczytu prelegent dał wykaz przedsiębiorstw zarządzanych bezpośrednio przez państwo lub przy udziale Państwowego Banku Gospodarstwa Krajowego, powołując się w swym wykazie, między innymi, na pracę p. Henryka Tennenbauma p. t. „Ośrodki dyspozycji gospodarczej w Polsce”. W dziale, który najwięcej interesuje naszych czytelników, dowiadujemy się, że Państwo ma udział w kapitale zakładowym następujących przedsiębiorstw przemysłu metalowego przetwórczego:

	Wysokość kap. zakł.	Udział Państwa
„Ursus“	15 000 000 zł	— 90%
„Starachowice“	26 400 000 zł	— 75%
„Stow. Mechaników Polskich z Ameryki	7 800 000 zł	— 56%
„Technika Gorzelnicza“	950 000 zł	— 4%

Państwo prowadzi we własnym zarządzie następujące przedsiębiorstwa przemysłu mechanicznego:

Państwowe Wytwórnie Uzbrojenia (Państwowa Fabryka Karabinów i t. d.) w Warszawie;

Centralne Warsztaty Inżynierji w Warszawie, obejmujące Centralne Warsztaty Samochodowe, Centralne Warsztaty Saperskie i Centralne Warsztaty Łączności;

Państwowe Zakłady Lotnicze w Warszawie.

Z bardzo długiego wykazu przedsiębiorstw państwowych lub kontrolowanych przez Państwo wy-

nika, że niema prawie dziedziny życia gospodarczego, w której Państwo nie występowałoby jako przedsiębiorca. Na podstawie eksponatów i wykresów rządowych na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu w roku ubiegłym można było stwierdzić, że tylko trzy ministerstwa w Polsce nie prowadzą w swym zakresie własnych przedsiębiorstw zarobkowych, a mianowicie: ministerstwo spraw zagranicznych, ministerstwo sprawiedliwości i ministerstwo wyznań religijnych i oświecenia publicznego. Nawet ministerstwo pracy i opieki społecznej prowadzi pod firmą Kas Chorych — własne apteki centralne i wytwórnie środków leczniczych i stwarza konkurencję prywatnym aptekom i wytwórniom specyfików medycznych. Państwo posiada własne drukarnie, które przyjmują prywatne roboty drukarskie; drukarnie te zatrudniają w samej Warszawie około 27% zecerów i robotników drukarskich w tem mieście.

Prelegent zatrzymał się dłużej na roli i operacjach Państwowego Banku Gospodarstwa Krajowego. Udział tego banku w kapitale zakładowym przedsiębiorstw państwowych i półpaństwowych oraz w ich zadłużeniu długoterminowym i krótkoterminowym tak się przedstawiał w r. 1928:

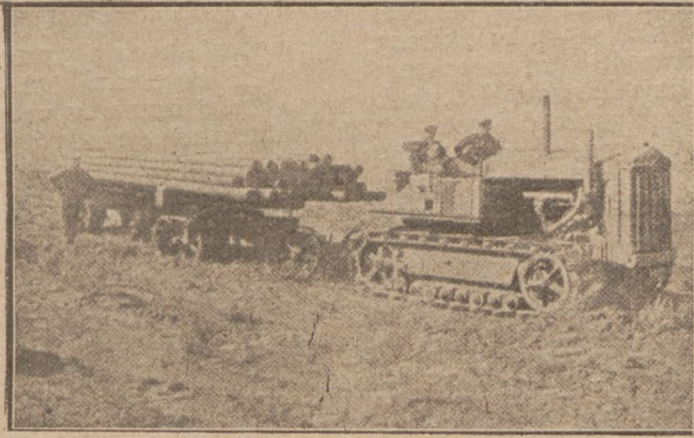
Udział w kapitale zakładowym	34,5 milj. zł
Udział w kredycie długoterminowym	74,2 milj. zł
Udział w kredycie krótkoterminowym	29,3 milj. zł
Razem	138,0 milj. zł

W tym samym terminie zadłużenie przemysłu prywatnego w Banku Gospodarstwa Krajowego wynosiło:

Długoterminowe (obligacyjne) około	19 milj. zł
Krótkoterminowe	102 milj. zł
Razem	121 milj. zł

Czyli pomoc kredytowa ze strony Banku Gospodarstwa Krajowego dla całego przemysłu prywatnego wynosiła mniej, niż dla kilkunastu przedsiębiorstw państwowych i półpaństwowych.

W dalszym ciągu prelegent wykazał, na podstawie szczegółowych liczb i na podstawie oceny preliminarza budżetowego na rok 1928/1929 przez b. ministra Skarbu p. Jerzego Michalskiego, małą dochodowość przedsiębiorstw państwowych, która wynosi w sumie około 1% od kapitału zakładowego tych przedsiębiorstw. Prelegent podkreśla imię, aniżeli przyjęte w przemyśle prywatnym, zasady sporządzania bilansów przez te przedsiębiorstwa, które nie inventaryzują majątku, nie opłacają podatków, czerpią kapitały obrotowe z Kasy Skarbowej i t. d. Korzystając z tych przywilejów, a podejmując się produkcji stanowiącej zakres inicjatywy prywatnej, fabryki państwowe stwarzają niemożliwą do pokonania konkurencję fabrykom prywatnym i przyczyniają się do upadku przedsiębiorstw prywatnych, przeciążonych podatkami i skazanych na swe własne siły i środki. Celem takiego rozszerzenia swojej produkcji przez fabryki państwowe jest dążenie do zmniejszenia kosztów ogólnych drogą zwiększenia obrotów; w licznych wypadkach celem tym może być zadośćuczynienie naturalnej ambicji dyrektorów, pragnących wykazać swą twórczą działalność. Słyszeliśmy z odczytu, że Fabry-

TRAKTORY GĄSIENICOWE CLETRAC

Przyczepki i wywrotki traktorowe, kołowe i gąsienicowe
do przewozu różnych materiałów

6844

Górnośląskie
Towarzystwo
Przemysłowe

Getepe Sp. Akc.

Warszawa,
ul. Sewerynow 3
tel. 221-44, 247-54,
247-66

Katalogi, oferty, demonstracje - na żądanie

WYTWÓRNIA PĘDNI, MASZYN I ODLEWNIA ŻELIWA

KRAWCZYK i S-ka

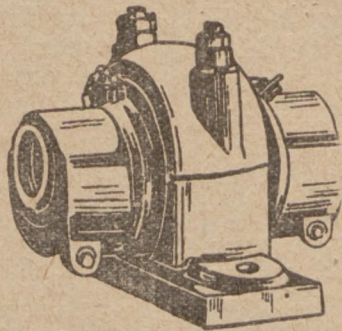
W ZAWIERCIU

Własne biuro w Warszawie

ul. Krucza 16, tel. 105-17

PRZEDSTAWICIELSTWA

we wszystkich większych miastach
Rzeczypospolitej

SPECJALNOŚĆ:

Pędnie, odlewy maszynowe
i budowlane

SPRZĘGŁA CIERNE HILLA

Całkowite urządzenia do przeno-
szenia materiałów: przenośniki
(transportery) podnośniki (elewa-
tory) i t. d.

OKNA ŻELAZNE

Fabryka
Manometrów, Gazomierzy
i Aparatów Gazowych

wykonuje, naprawia i wzorcuje:
MANOMETRY, WACUUMMETRY,
PYROMETRY oraz CIEPŁOMIERZE
wszelkiego rodzaju i do każdego celu

WODO- PARO- I GAZOMIERZE DO CELÓW PRZE-
MYSŁOWYCH I DOŚWIADCZALNYCH

DOM PRZEMYSŁOWO-HANDLOWY
„CARBOPOL“

WŁAŚC.: Inż. PIOTR TRACZ W KRÓL. HUCIE, G. ŚL. TEL. 390.

Odlewy lano-kute

(Temperguss)

w pierwszorzędnej jakości
dające się zginać i skrecać
na zimno

wykonuje podług modeli, wzorów i rysunków
Odlewnia żelaza lano - kutego i zwyczajnego szarego

B. Kołodziejczyk i S-ka

POZNAŃ - Górczyn, ulica Śliska 6.

Telefon 6296 i 6433.

Na Związków Azotowych w Chorzowie zamierza wytwarzać — sodę; Monopol Spirytusowy — lak; Starachowice — maszynki do mięsa; Fabryka Karabinów — rowery; Państwowe Zakłady Uzbrojenia — narzędzia. Takie rozszerzenia programów przedsiębiorstw państwowych grożą ruiną i zniszczeniem przedsiębiorstw prywatnych, a w dalszej konsekwencji — dodajmy od siebie — nieuniknioną biurokratyzacją całej wytwórczości i powszechnym zubożeniem, których obraz daje Związek Republik Socjalistycznych, powstałych na gruzach Rosji.

W końcu odczytu prelegent przeprowadził klasyfikację etatyżmu, dzieląc go na etatyżm z konieczności i etatyżm z doktryny, przestrzegając przed zgub-

nymi skutkami tego drugiego i wskazał niebezpieczeństwo postępującej etatyżacji życia gospodarczego w Polsce. W konkluzji p. Dąbrowski wypowiedział słuszne twierdzenie, że Państwo nasze potrzebuje do rozwinięcia swej mocy jak najszerzej rozgałęzionej industrializacji, która da się osiągnąć tylko drogą twórczej pracy jak największej ilości samodzielnych obywateli — przedsiębiorców.

Odczyt pana inż. Jana Dąbrowskiego, głęboki w treści i zwarty w budowie, jest poważną pracą, która ukaże się wkrótce w druku jako wydawnictwo Towarzystwa „Liga Pracy“. Wydawnictwo to polecamy gorąco naszym Czytelnikom.

(„Przemysł Met.“)

M. Ch.

Druga Światowa Konferencja Energetyczna w Berlinie od 16 — 25 czerwca 1930 roku

Pierwsza Światowa Konferencja Energetyczna odbyła się w Londynie 1924 r., przy udziale przedstawicieli 47 krajów. Następnie odbyły się cztery specjalne konferencje: 1926 w Bazylei (zużytkowanie sił wodnych), 1928 w Londynie (paliwowa), 1929 w Barcelonie (źródła energii wodnej), 1929 w Tokio (wytwarzanie energii).

Punkt ciężkości obecnie zbliżającej się II-jej pełnej Konferencji Energetycznej leży w zagadnieniach rozdziału i zastosowań energii i związku i wielkimi problemami polityki energetycznej pod względem technicznym, gospodarczym, administracyjnym i wychowawczo-kulturalnym.

Z obradami Konferencji połączone jest zwiedzanie najważniejszych ośrodków energetycznych na terenie Niemiec: — 1. Berlin (centrala przemysłu elektrotechnicznego i gazowniczego), — 2. Niemcy Środkowe (wielki przemysł oparty na węglu brunatnym), — 3. Westfalja i Ren (kopalnie węgla, gazownie i elektrownie), — 4. Bawarja (Muzeum Niemieckie,

zakłady siły wodnej), — 5. Baden (zakłady siły wody i pary).

Prace Konferencji rozpadną się na szereg fachowych grup:

- A. Stałe paliwo,
- B. płynne paliwo,
- C. lotne paliwo,
- D. siła pary,
- E. energia ciepła opalania,
- F. siła wodna,
- G. mechaniczne przewodzenie energii,
- H. elektryczność,
- I. gospodarka energetyczna i prawo,
- K. normalizacja,
- L. wyszkolenie,
- M. statystyka.

W poszczególnych krajach organizacją udziału w Konferencji zajmują się Komitety Narodowe. Adres polskiego Komitetu jest następujący: Inż. Kazimierz Siwicki, Naczelnik Wydziału Elektrycznego Min. Robót Publ.

Hurtownicy emalji pod znakiem organizacji

W ubiegłą niedzielę, 9 lutego odbyło się w Warszawie w hotelu „Polonia“ posiedzenie hurtowników emalji, na które przybyli hurtownicy z Łodzi, Warszawy, Krakowa i Katowic.

Posiedzenie zagaja p. A. K. Liwer z Katowic, który zobrazował ciężkie położenie tej branży, wskazując na to, że dotychczas hurtownicy nie pomyśleli o konieczności zorganizowania się między sobą.

Referent wskazał na niewyplacalność drobnych odbiorców, którzy przeważnie rekrutują się ze sfer niezamożnych i którym dłuższy kredyt jest nieodzowny, inaczej skazani są na zagładę.

Pan Liwer zilustrował następnie zebranim stanowisko „Zjednoczenia Polskich Emaljarni“, które absolutnie nie zdaje sobie sprawy z katastrofalnego położenia, w jakim jego klienci hurtownicy się znajdują i nadmiar tego stale podwyższa ceny, dolicza odsetki, które niekiedy wynoszą 24 proc. w stosunku rocznym.

Zebrani skonstatowali też, że „Zjednoczenie Polskich Emaljarni“ zastosowuje na Śląsku i na Poznaniu droższe ceny na te same artykuły, niż oblicza w innych częściach Rzeczypospolitej.

Zaiste charakterystyczne na obecny czas, że „Zjednoczenie Polskich Emaljarni“ nie liczy się z zastojem

w handlu i upadkiem konsumpcji i dyktuje swoim odbiorcom warunki, jakie w żadnej innej branży nie są praktykowane.

Zebranie uchwaliło zorganizować hurtowników naczyń emaljowanych i zwołać w tym celu zebranie branżowe na niedzielę, 23. b. m. do Katowic z następującym porządkiem dziennym:

1. Zażądać od „Zjednoczenia Polskich Emaljarni“ reglamentacji cen w całej Polsce;
2. zniżyć ceny na wyroby emaljowane wszystkich gatunków do cen, jakie obowiązywały w listopadzie 1929 roku;
3. biorąc pod uwagę wysokie zyski, jakie „Zjednoczenie Polskich Emaljarni“ ciągnie ze sprzedaży swoich wyrobów, zaważać „Zjednoczenie“, by przyznawało skonto do czasokresu 60 dni od daty faktury.

Do komitetu organizacyjnego wybrani zostali: pp. A. Karasik-Warszawa, L. Izbiński-Łódź i A. K. Liwer-Katowice.

Pomóżcie budować
Jubileuszowy Dom Oświatowy T. C. L. I

Wielkopolska Centrala Żelaza

7308

Estereich i Kaczmarek
Poznań, ul. Św. Marcina 21

TELEFONY BIURA:
30 21, 33 57, 40 05.

TELEFON SKŁADN.:
33 48

Dostarcza ze składu we wszystkich wymiarach i gatunkach:

Żelazo, bednarke, dźwigary, stal resorową i narzędziową, blachy żelazne, cynkowe, ocynkowane i białe, narzędzia rolnicze, buksy, osie, podkowy, podkowce, rury gazowe i łączniki do tychże, gwoździe zwyczajne i fasonowe, emalje, garnki żelazne, ocynkowane wiadra, szpadle szufie, widły, grabie dziabki, kosy, sierpy oraz materiały budowlane, jak: cement, wapno, gips, trzcinę itd.

Świderki spiralne ze stali narzędziowej i szybko kotnącej „BAILDONA”

Łańcuchy dla celów gospodarczych i wędzidła.

Biuro Techniczno-Handlowe

A. GLASER

Poznań, ulica 27 Grudnia 16, dom tylny.

Telefony: 41-18 i 50-18

Adres telegraficzny: „Technohandel”

Generalne Przedstawicielstwa i składnice fabryczne:

„Berson” Polska Fabryka Wyrobów Gumowych S. z o. p.
w Krakowie,

Włocławska Fabryka Drutu dawn. C. Klauke Sp. Akc.
we Włocławku

O. E. Domnik Mechaniczny Zakład Technicznych Tkanin
we Włocławku

7281w Posiada na składzie: 5596

Pasy skórzane, z sierści wielbłądziej, konopne i bawełniane.

Płyty uszczelniające org. „Klingerit”, Laserit, azbestowe i gumowe.

Szczeliwo konopne, bawełniane, azbestowe, talkowe i gumowe.

Węże gumowe tłoczące, spiralowe, do pary, parclane i parclane wewnętrznie gumowe, wszelkich wymiarów.

Cyna angielska i do lutowania. Metal biały łożyskowy

Lampy i kolby benzynowe do lutowania - Szczotki stalowe

Filce techniczne - Fibra w płytach i laskach

oraz wszelkie inne ARTYKUŁY TECHNICZNE potrzebne dla przemysłu i rolnictwa.

Dostawa: do biur technicznych, kolei, cukrowni gorzeln, browarów i fabryk.

Armatura do pary, wody i gazu.

Szklą wodowskazowe rurkowe org. „Klingera” i wazowe do oliwiarek kroplowych.

Smarownice różnych typów

Manometry oraz

Korki kontrolne.

Wetna oraz **ścierki** do czyszczenia maszyn

A. ZWIERZCHOWSKI i S-ka

BIURO:

POZNAŃ, PODGÓRNA 10a

Adres telegr.: „Lincdrut” - Telefon nr. 4007

FABRYKA w CZERWONAKU

Poleca własne wyroby ze staranną obsługą:

LINY konopne, wszelkie wyroby powoźnicze.

SZNURY, szpagaty, sieci do ryb, sieci do gry i sportów.

LINY druciane, żelazne i stalowe, specjalnie liny do pługów parowych, liny miedziane do gromochronów i inne.

DRUTY żelazne cienkie do 0,1 mm, druty kołczaste.

SIATKI czworokątne surowe i ocynkowane.

SIATKI sześciokątne w ogniu ocynkowane.

TKANINY metalowe surowe, lakierowane, ocynkowane, miedziane, mosiężne i t. p. 8420

Wentylatory

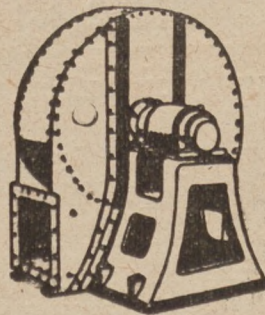
na każde ciśnienie
i każdą wydajność

dostarcza

Fabryka Maszyn Górniczych

Katowice-Ziębce.

3296

Zegary kontrolne robotnicze „Univera”

Brünsch & Co, Wiedeń IX

WIEN IX, Kollingasse 10a

3488

Nie dajmy się wyprzedzić zagranicy na Międzynarodowych Targach w Poznaniu

Podstawą siły politycznej każdego państwa jest zawsze jego siła gospodarcza. Państwo silne gospodarczo nie będzie nigdy obawiało się konkurencji przemysłu czy handlu zagranicznego tak na rynku rodzimym jak i na rynkach międzynarodowych. Koniecznym jednakże tego warunkiem jest teżyzna przemysłu własnego i handlu, w którego rękach spoczywa dostawa krajowemu i zagranicznemu konsumentowi.

Jaki jest pod względem ekonomicznym dorobek Polski Odrodzonej, dobitnie wykazała Wystawa Krajowa w roku ubiegłym, będąca rewją naszych sił gospodarczych. Wystawa ta przekonała nietylko nas samych, lecz również i zagranicę o żywotności Polski i o wysokim poziomie polskiego przemysłu, handlu i innych gałęzi gospodarstwa narodowego. Mimo wielkie dla Polski znaczenie, P. W. K. miała charakter raczej bierny, nie przeprowadzano bowiem na niej żadnych transakcyj.

Dziś, gdy życie gospodarcze w Polsce przechodzi poważne wstrząsy, gdy coraz bliższy jest moment dojścia do skutku traktatu handlowego polsko-niemieckiego, — siły Polski gospodarczej muszą ustosunkować się do zagadnień, jakie wysuwają się w związku z tem jak najbardziej czynnie.

W roku bieżącym, jak to miało miejsce dotychczas, w dniach od 27 kwietnia do 4 maja odbędą się w Poznaniu Międzynarodowe Targi. Nie może zabraknąć na nich ani przemysłu polskiego, ani polskiego handlu. Tem zaś więcej, że, jak jest już wiadomo, przemysł i handel zagraniczny przygotowuje się do wzięcia udziału w Targach na bardzo poważną skalę. Jakież odniosłaby wrażenie zagranica o stanie polskiego gospodarstwa, jeżeli ujrzałaby, że zagranica przytłacza swą ilością i jakością eksponaty naszego przemysłu i kupiectwa?

Pomijając w tej chwili nakazy moralne, przemawiające za koniecznością jak najliczniejszego wzięcia udziału w Targach, trzeba zwrócić uwagę na korzyści, jakie dają Targi ich uczestnikom. W latach ubiegłych, transakcje zawarte na Targach w Poznaniu między firmami polskimi, a zagranicą, oraz przedsiębiorstwami krajowemi, w nader licznych wypadkach były transakcjami stałemi i niejedna z firm krajowych po zawarciu na Targach szeregu korzystnych transakcyj, miała możność późniejszego znacznego rozwoju. Bezpośredni udział przedsiębiorstwa w Targach, jest najlepszą okazją do nawiązania stałego kontaktu z ogółem odbiorców.

Stwierdzić należy z przykrością, że mimo 11 lat samodzielnej egzystencji państwowej, że mimo zniesienie rozgraniczeń dzielnicowych, w praktyce poszczególne części naszego kraju dotychczas we wielu wypadkach nie znają wzajemnych możliwości handlowych. Znamienne jest tutaj, że często sprowadza się towar z zagranicy, niewiedząc o tem, że ten rodzaj artykułu jest wyrabiany na Śląsku, we Wielkopolsce, czy też w Małopolsce. I tu właśnie Targi w Poznaniu spełniają rolę zasadniczą, rolę czynnika ułatwiającego bezpośrednio zapoznanie się z produkcją i wszelkimi wzajemnymi możliwościami gospodarczymi wszystkich ziem naszego kraju.

Ujmując zagadnienie Targów w Poznaniu z tego punktu widzenia, oraz zważywszy na liczny udział w nich zagranicy, nietylko z nakazu moralnego, lecz przede wszystkim z dobrze zrozumianego interesu własnego, liczny, czynny udział polskiego kupiectwa w Międzynarodowych Targach w Poznaniu jest w obecnej sytuacji gospodarczej, jednym z najpoważniejszych nakazów chwili.

Wiadomości gospodarcze

UDZIAŁ KAPITAŁÓW AMERYKAŃSKICH W TOW. LILPOP, RAU I LOEWENSTEIN.

W dniu 6 bm. podpisana została umowa między Towarzystwem Standard Steel Car Corporation a Towarzystwem Lilpop, Rau i Loewenstein. Przewiduje ona, że Tow. Lilpop dostarczać będzie kolejom polskim tabor kolejowy na warunkach dziesięcioletniego kredytu wzamian za obligi pożyczkowe, które obejmowane będą po kursie al pari przez Standard Steel Car Corp. bez żyra Tow. Lilpop. Amerykanie otwierają kredyt do wysokości 40 milionów dolarów. Każda partja obligi będzie spłacana przez polskie Ministerstwo Komunikacji konsorcjum amerykańskiemu w dwudziestu półrocznych ratach.

Dalszy punkt umowy dotyczy powiększenia kapitału zakładowego Lilpopa i przejęcia nowej emisji przez Amerykanów. Dotychczasowy kapitał Towarzystwa, wynoszący 12.400.000 zł, zostaje zmniejszony do kwoty 8.400.000 zł, a równocześnie zostają wydzielone z majątku Towarzystwa na rzecz dotychczasowych akcjonariuszów płace przy ul. Książęcej, niepotrzebne dla fabryki a posiadające znacznie wyższą wartość od przyjętej w bilansie sumy 4 milionów zł. Otrzymany w ten sposób kapitał 8.400.000 złotych podwójony zostaje przez wydanie nowej emisji, którą obejmuje Standard Steel Car Corp.

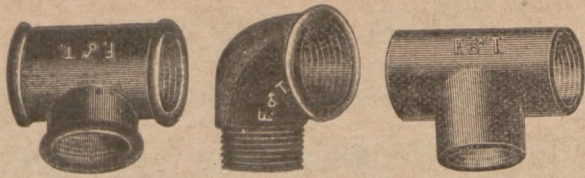
Jednocześnie Towarzystwo amerykańskie udziela dotychczasowemu prezesowi Zarządu Tow. Lilpop, Rau i Loewenstein p. Andrzejowi Rotwandowi dożywotniej i nieodwołalnej plenipotencji do głosowania na wszystkich ogólnych zebraaniach w imieniu pakietu akcji Tow. Standard Steel Car Co., co świadczy o wybitnem zaufaniu kontrahentów zagranicznych do dotychczasowego kierownictwa Zakładów, a równocześnie jest gwarancją, że nowa grupa zamierza prowadzić przedsiębiorstwo po dotychczasowej linii związania interesów Towarzystwa z interesami kraju.

Umowa z Amerykanami jest poważną operacją kredytową, Standard Steel Car Corp. jest największem towarzystwem budowy wagonów w Stanach Zjednoczonych Ameryki, należącym w 100 proc. do p. Mellona, piastującego od szeregu lat stanowisko ministra finansów Stanów.

Dowiadujemy się dalej w tej sprawie, że w tym samym dniu minister komunikacji inż. Alfons Kühn podpisał umowę z firmą Lilpop, Rau i Loewenstein na dostawę wagonów towarowych i osobowych dla Polskich Kolei Państwowych, w miejsce starej umowy z roku 1920, ponieważ umowa ta nie została jeszcze w całości wykonana i pozostałe do dostawy z tej umowy wagony stanowią przedmiot wspomnianej wyżej nowej umowy.

Zakłady Lilpop dostarczać będą kolejom polskim od 1700 do 2000 wagonów towarowych i od 100 do 101 wagonów osobowych rocznie.

Jak się dowiadujemy, decydującą rolę w doprowadzeniu do urzeczywistnienia całokształtu transakcji odegrał p. Dewej, doradca finansowy rządu polskiego.

**FEINSTAHLWERKE
TRAISEN-LEOBERSDORF A. G.**

vorm. FISCHER, TRAISEN (Dolna Austria)
Adres telegraficzny: „Feinstahl-Traisen“

Odlewnia stali i metali miękkich, fabryka zamków
SPECJALNOŚĆ: Kształtki z specjalnego żeliwa odwęglonego na rury gazowe i wodociągowe, marki sławy światowej F. T.

Wykonujemy pozatem: zamki budowlane, meblowe oraz kłódki pancerne, dalej odlewy stalowe i z metali miękkich, według nadesłanych nam rysunków i modeli.

Kształtki i zamki dostarczamy franko ocone, ewent. franko dom w złotych.

Zapytania, względnie zamówienia skierować należy do jeneralnego zastępcy na Małopolskę, Górny Śląsk, Poznańskie, Pomorze i Wolne Miasto Gdańsk:

Jakob S. Karl, jun., Wiedeń

(Wien II), Feuerbachstrasse 8

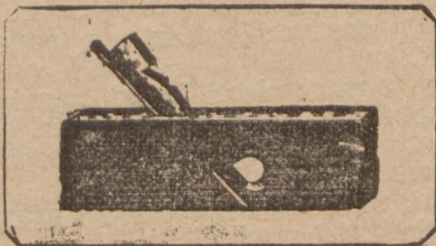
na teren b. Kongresówki: 8232

POSŁUSZNY, Warszawa, Żórawia 33

FABR. NARZĘDZI STOL.

A. WARDZIŃSKI
NAKŁO N. NOTECIA

Telefon 54. Adres telegraf.: Wardziński Nakło n. N.

Wykonuje narzędzia i warsztaty dla stolarzy, bednarzy, kołodziej, cieśli i wogóle dla przemysłu drzewnego

Wyroby moje zostały na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu **złotym medalem** i przez Ministerstwo dla Przemysłu i Handlu **srebrnym medalem** państwowym odznaczone.

8503m

8410

PRODUKUJEMY:

Oddział I. 8474

FABRYKA MASZYN

Prasy mimośrodowe 15 i 25 ton. Prasy do torfu, torfiarki (największe tego rodzaju urządzenie w Polsce w Miasteczku). Prasy do cegieł, gniotowniki, odcinacze, wapniarki. Pędnie, wały korbowe, wentylatory, ekshaustory, elewatory, konstrukcje żelazne.

Oddział II.

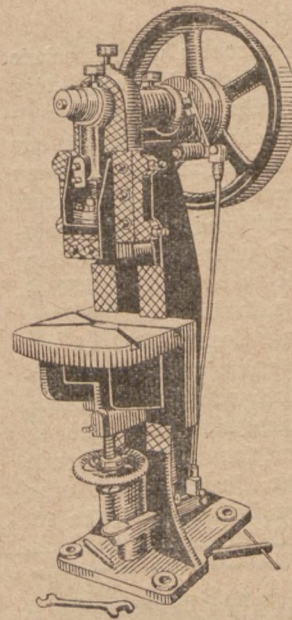
BUDOWA KOTŁÓW

Kotły parowe wszelkich systemów oraz syst. „Lachapelle“. Komory paleniskowe do lokomobil. Aparaty wulkanizacyjne do opon samochodowych. Zbiorniki do wody, autoklawy. SKŁAD bogato zaopatrzone w blachy kotłowe i rury płomienicowe.

Oddział III.

ODLEWNA ŻELIWA

Odlewy żeliwne od najmniejszych do 10,000 kg wagi w 1 sztuce p-g własnych i nadesłanych modeli.

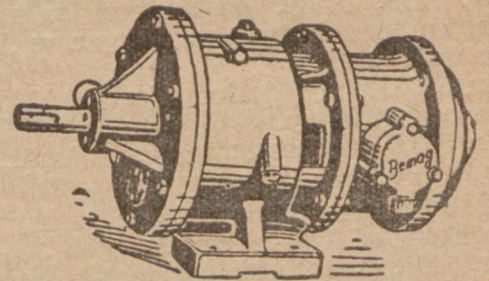

Fabryka uskutecznia Remonty

maszyn parowych, lokomobil, urządzeń cieplnych.

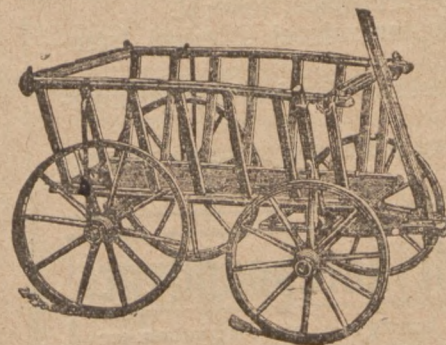
**FABRYKA MASZYN I ODLEWNA ŻELIWA
F. EBERHARDT BYDGOSZCZ**
UL. ŚW. TRÓJCY NR. 2

Każda modna pracownia używa do napędu maszyn każdego rodzaju tylko napędy redukcyjne „BEMAG“

Zastępują w zupełności kosztowną transmisję! Oszczędzają prąd! Oszczędzają czas!

Fabryka Maszyn Górniczych
T. z o. p. — Katowice — Zająz

Fabryka wyrabiająca wózki ręczno-gospodarskie, drabinkowe i skrzynkowe w wszelkich wielkościach poleca najkorzystniej

Fabryka Wózków B. Osiński
6147 **Króbia, pow. Gostyń** 8450

Jeszcze w sprawie Informatora Lwowskiego „Kogo szukasz?”

(Sprostowanie)

W ogłoszeniu półstronnie zamieszczonym w czasopiśmie naszym a dotyczącym Informatora Miasta Lwowa, który wkrótce wydany będzie staraniem Dyrekcji Targów Wschodnich pod tytułem „Kogo szukasz?” zakradł się zasadniczo błąd, wymagający sprostowania dla uniknięcia jakichkolwiek mogących stąd wyniknąć nieporozumień. Pod wierszem „Pierwszy nakład 15.000 egzemplarzy” podana cena ogłoszeń jest nieściłą. Wiersz ten miał odnosić się do ceny „Informatora”, który kosztować będzie za egzemplarz 1,50 zł.

Zasadnicze ceny ogłoszeń są natomiast następujące: Ogłoszenie całostronnicowe na kartonie kosztuje 260 zł, zaś cena ogłoszenia trzy-kolumnowego w spisie branżowym wynosi 450 zł, na co, prostując nieściłość powyżej wskazaną, interesowanym sferom kupiectwa i przemysłu szczególnie szczerze zwracamy uwagę. Dalszemi informacjami służy chętnie biuro Targów Wschodnich we Lwowie, Jagiellońska 1 oraz Administracja Wydawnictwa naszego w Poznaniu, Wielka 10.

Z ŻYCIA PLACÓWEK PRZEMYSŁOWO-HANDLOWYCH

Toczone wyroby drzewne „Belape“

Donosiliśmy już w ostatnim numerze pisma naszego o produkcji poziomnic „Exakt” przez firmę „Belape” w Przemysłu, dziś poświęcimy kilka uwag dalszym działom wytwórczym tej placówki. Fabryka Narzędzi Rzemieślniczych „Belape” w Przemysłu wytwarza różne narzędzia rzemieślnicze z drzewa jak heble stolarskie, ławy stolarskie, kozły formierskie itd. Z drobniejszych wyrobów toczonych wymienić należy ramiączka do półek, śrubokleszcze, jako też masowe wyroby toczne według własnych i nadesłanych wzorów dla dostaw wojskowych, fabrycznych itp. — Jakość wyrobów tych znana jest powszechnie, jak niemniej fakt, że nie ustępują one w niczem najlepszym podobnym fabrykatom zagranicznym. Kierownictwo fabryki „Belape” zważa przy wykonaniu swych wyrobów szczególnie na dobór drzewa, które przygotowane jest w specjalnej suszarni fabrycznej przed obróbką, co przedewszystkiem ważnym jest przy wszelkich narzędziach drzewnych. Wyroby „Belape” jako towar rzetelny i tańszy od fabrykatów obcokrajowych zasługują na najszersze zaprowadzenie w handlach odnośnej branży.

Nr. 5320. pozasyndykowych wytwórni śrub wszelkiego rodzaju w Warszawie.

Nr. 5323. firmy, wyrabiającej karbowaną blachę aluminiową.

Nr. 5326. firmy, mogącej dostarczyć mosiężne lub miedziane paski, które używa się do żaluzji.

Nr. 5330. fabryki krajowej, wyrabiającej pieczęcie stalowe do metali.

Nr. 5333. hut, wyrabiających butelki do węgliku (Kohlensäure).

5334. fabryki, wyrabiającej pompy t. zw. „Diaphragma” 2½ i 3.

5339. źródła zakupu stali płaskiej ciągnionej Siemens Martenowskiej, rozmiary 40×10, 30×8.

5339 a. firmy, dostarczającej drut ciągniony 3,6 m/m.

5342. fabryki, wyrabiającej magle do bielizny (elektryczne).

5343. firmy, wykonującej boksy i ekshaustory dla celów lakierniczych systemem natryskowym „Duco”.

5344. firmy, wyrabiającej aparaty uniwersalne t. zw. „Klejnot” do ostrzenia wszelkich narzędzi gospodarstwa domowego i rolnego i cięcia szkła.

5347. firmy dostarczającej sztancy (noży) do krojenia torebek.

5348. firmy, dostarczającej klocki hamulcowe do parowozów o sile 25 HP. na tor 600 m/m.

5349. firmy, dostarczającej stal profilową potrzebną w wagarstwie.

5350. fabryki, wyrabiającej maszyny i przyrządy dla urządzenia pralni mechanicznej.

UPRASZA SIĘ O PODANIE:

Nr. 5276. przepisu na specjalną masę, której używają murarze przed wojną do zaklejania wzgl. reperowania szczelin i dziur w murach i fasadach domów i balkonów. Masa ta była bardzo trwała.

Dzielny akwizytor

na pensję stałą i wysoką prowizję od zaraz potrzebny do większego wydawnictwa pism fachowych.

Panowie inteligentni, którzy już z powodzeniem w tym kierunku pracowali mają pierwszeństwo. Potrzebna kaucja.

Zgłoszenia pisemne z podaniem dotychczasowej działalności uprasza się do administracji niniejszego pisma pod nr. 565.

? Skrzynka zapytań ?

z dziedziny porad fachowych i źródeł zakupów.

UPRASZA SIĘ O PODANIE ADRESU:

Nr. 5262. fabryki, wyrabiającej scyzoryki i nożyczki.

Nr. 5266. firm porcelanowych oraz hut szkła w kraju.

Nr. 5291. firmy, dostarczającej gniotowniki do gnienienia kartofli, buraków po parzeniu.

Nr. 5298. firmy, posiadającej zastępstwo na 3-osobowe samochody fabr. Morgan w Anglii oraz D'ujan we Francji.

Nr. 5300. firmy, dostarczającej szklane lub metalowe perły i flytry.

Nr. 5301. firm, dostarczających kurki czerpalne polerowane od ¼—1½ wżwyż.

Nr. 5302. firm, dostarczających krany przelotne z naśrubkami od 3/8—2 wżwyż.

Nr. 5303. firm, dostarczających krany przelotne na rury żel. od ½—2 wżwyż.

Nr. 5304. firm, dostarczających krany kłozetowe mosiężne od 3/8—1 wżwyż.

Nr. 5305. firm, dostarczających krany główne (Privathaupträhne) od ¾—2½ wżwyż.

Nr. 5306. firmy, dostarczającej narzędzia wiertnicze do wiercenia studni.

Nr. 5313. firmy, dostarczającej tokarki.

Nr. 5314. firmy, dostarczającej skapingi (strugarki o ruchomym nożu).

Nr. 5315. firmy, dostarczającej młoty pneumatyczne do kuźni.

Nr. 5319. firmy, która ma zastępstwo na magnety do motocykli.

Potrzebni stali korespondenci

dobrze obeznani z branżą metalowo-maszynową, mogący zasilać pisma fachowe specjalnymi artykułami o charakterze gospodarczym, dotyczącymi głównych centr przemysłu hutniczego i metalowo-maszynowego. Zgł. do adm. „Rynku Metal i Maszyn.” pod nr. 85 0.

„WIEPOFANA“

**Wielkopolska Odlewnia
Fabryka Maszyn i Narzędzi**
Towarzystwo Akcyjne

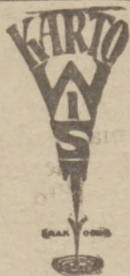
Telefon 61-56 - Poznań Dąbrowskiego 81

Odlewy żeliwne staliste:

- a) **cyliny** do maszyn parowych i motorów spalinowych
- b) **łoki**
- c) **kwaso- i ognioodporne**
- d) **ruszta** wszelkiego rodzaju, tak do palenisk stałych, jak i ruchomych.

8299b

Nowoczesna
KSIĘGOWOŚĆ
przebitkowa

„Kartowist“

Ostatni wyraz techniki buchalteryjnej
Oszczędza 50% pracy i mat.

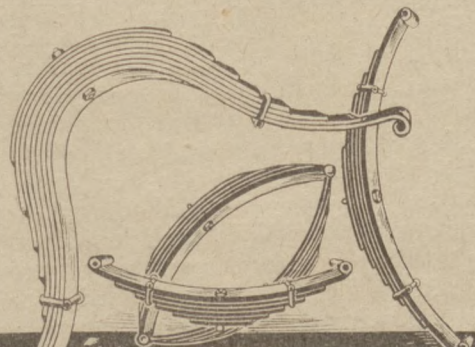
8478

6203

Biuro Organizacyjne i Buch.-Rewizyjne
Wiktor Standé

Zaprzyśiężony Rewizor Ksiąg - Znaczący Sądowy.

Kraków — Tel. 0411 — PIJARSKA 3.

J. ŚLĄSKI GOSTYN Pozn.
FABRYKA RESORÓW

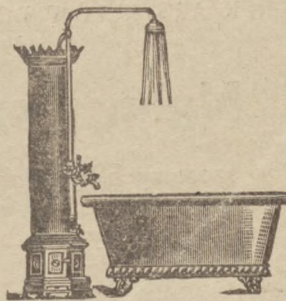
8433

A. STANEK

specjalna fabryka pieców i wanien kąpielowych wszelk. rodzaju.

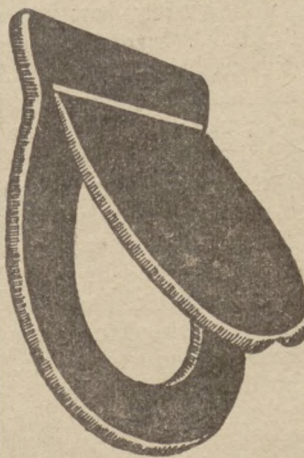
7244 w

Poznań
ul. Małe Garbary 7a.
Telef. 33-50, Zał. w r. 1902

7847

Przy zapotrzebowaniu proszę zażądać oferty.

Ważne dla instalatorów!
Wytwórnia
siedzeń ustępowych
M. Michalak

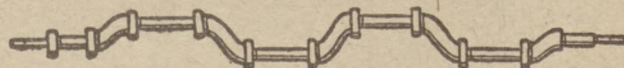
7370

Poznań

Małeckiego 10. Telefon 70-04

Dostarczę w każdej ilości po przystępnej cenie, za trwałość gwarantuję.

Znak ochronny Nr. 1243

WALY KOLANOWE
DO WSZYSTKICH SYSTEMÓW
MOCARŃ PAROWYCH
JAK TEŻ
KOMPLETNE ŁOŻYSKA
DO NICH.

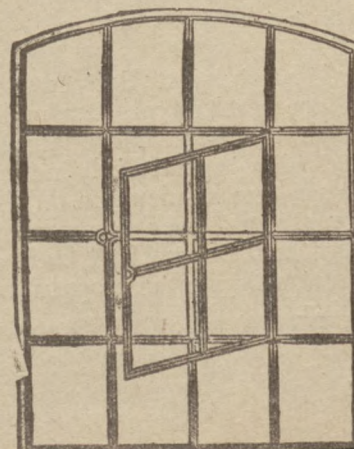

KOMPLETNE PALENISKA
LOKOMOBILOWE
I DO LOKOMOTYW
JAK TEŻ DO
WSZYSTKICH SYSTEMÓW
KOTŁÓW PAROWYCH.

WYKONUJE: W NAJKRÓTSZYM TERMINIE I NA DOGODNYCH WARUNKACH.

S. SAMULSKI i SP. PLESZEW
FABRYKA MASZYN I ARMATUR-ODLEWNIA-KOTLARNIA

7648

**FABRYKA KRAT
I OKIEN KUTYCH**

Edw. Siwka i Ska.
Środa — tel. 127

dostarcza jako specjalność:

OKNA żel.-kute, każdego rodzaju i wielkości dla fabryk, mieszkań i chlewow, oraz wszelką konstrukcję żelazną, dla budowli

Cenniki na żądanie

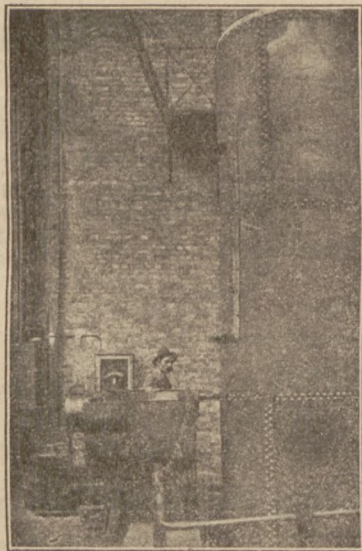
POSTĘPY W PRZEMYŚLE

(PRZEDRUK ARTYKUŁÓW DOZWOLONY JEDYNIEM ZA PODANIEM ŹRÓDŁA).

Najnowszy walec parowy

Wśród licznych walców szosowych, produkowanych w kraju, jedno z czołowych miejsc zajmuje walec parowy najnowszego typu, wykonany w fabr. H. Cegielski, Sp. Akc. w Poznaniu.

Dotychczas Sp. Akc. H. Cegielski produkowała dwa zasadnicze typy walców, a mianowicie, typ cięższy „WD” o wadze netto, tj. bez wody i węgla około 14 i pół ton, oraz typ „WS” o wadze netto 10 i pół ton — najnowszy typ walca „WM”, który jest dalszym ulepszeniem ciężkiego typu „WD”. Sposobrzeżenia w ciągu budowy kilkudziesięciu walców drogowych i uwagi odbiorców, a w pierwszym rzędzie Ministerstwa Robót Publicznych, skłoniły Sp. Akc. H. Cegielski do zaprojektowania nowego udoskonalonej konstrukcji typu „WM”. Bez zmiany został ciężar walca, powierzchnia ogrzewalna kotła, moc maszyny, oraz rozmiary kół biegowych, a więc ciężar netto, tj. bez wody i węgla wynosi około 14 i pół ton, ciężar zaś brutto, tj. z pełnym zapasem wody i węgla wynosi około 16 i pół ton, kocioł jest płomieniówkowy, typu parowozowego z wiszącą czworokątną skrzynią paleniskową na 13 atmosfer ciśnienia. Blachy kotła są najwyższego gatunku znitowane hydraulicznie na specjalnym urządzeniu, pokazanem na rys. 1.

Rys. 1. Nitarka hydrauliczna.

Wielkość powierzchni rusztu jest dostosowana do opalania nie tylko węglem kamiennym, lecz małowartościowym opałem, jako to: węglem brunatnym, brykietami, wzgl. torfem, które to materiały należy jednak mieszać z dobrym węglem kamiennym. Walec „WM” jest zaopatrzony w przegrzewacz powszechnie używany w parowozach systemu „Schmidta”, zapewnia on najbardziej ekonomiczne wyzyskanie opału, redukując zużycie do minimum.

Ponieważ w każdym walcu kocioł stanowi podstawę, na której wspiera się maszyna, oraz cały mechanizm — kocioł walca „WM” został skonstruowany w ten sposób, aby nieuniknione przy najbardziej starannym wykonaniu kotła niedokładności nie wywołały potrzeby dopasowania wspierających się na nim części mechanizmu. Wzmacnianie więc wydłużonych ku górze ścian bocznych, stanowiących wsparcie łożysk wału korbowego i wałków napędnych, płaszcz zewnętrzny kotłownicy został wykonany z jednego arkusza blachy kotłowej. Na płaszczu kotłownicy przynitowane są stalowe podstawy pod łożyska wału korbowego i wałków napędnych — łożyska te stanowią jeden zwarty skrzynkowy odlew stalowy, bezwzględnie sztywny i odporny na działanie wszelkich sił. Ustawienie cylindra jest również uniezależnione od dokładności wykonania kotła, bowiem dla cylindra jest przewidziana stalowa podstawa, przynitowana do walczaka kotła. Podstawy te są oheblowane po przynitowaniu do kotła na specjalnej obrabiarce, dzięki czemu stanowią dokładny i solidny fundament dla całego mechanizmu. Dalsza dokładność wykonania jest zapewniona przez wytaczanie wszystkich łożysk wyżej wymienionego odlewu skrzynkowego na specjalnej wytaczarce, po przykręceniu do kotła. Armatura kotła odpowiada w zupełności przepisom o kotłach parowych, wykonana z brązu o odpowiednim składzie, odznacza się trwałością i estetycznym wyglądem.

Celem ułatwienia maszyniście kontrolowania wodowskazu — został on wysunięty w kierunku stanowiska maszynisty przed trzeci walek napędny, ponadto została też powiększona w tendrze przestrzeń dla maszynisty, dzięki czemu obsługa znacznie ułatwiona. Dla zasilania kotła, jak zwykle służą: pompa tłokowa, oraz smoczek parowy. Obydwa przyrządy zasilające czerpią wodę z tendra i tłoczą bezpośrednio do kotła. Dla napełniania tendra wodą służy specjalna pompa parowa, która przy pomocy węża gumowego umożliwia pobieranie wody z przydrożnych strumieni, względnie z beczkowozów, bez uciążliwego czerpania wiadrami. Nowy typ walca „WM” posiada tak samo jak walec „WD” maszynę parową 2-cylindrową o pojedynczym rozprężeniu i jest przystosowana do biegu w prawo i lewo, co pozwala jazdę walca naprzód i w tył. Rozrząd pary odbywa się przy pomocy suwaków tłokowych, zaopatrzone w pierścienie rozprężne. Cylindry nie spoczywają bezpośrednio na kotle, lecz są zamontowane na stalowej podstawie przynitowanej do kotła. Konstrukcja powyższa ułatwia zdejmowanie cylindrów bez uszkodzenia izolacji kotła, usuwa zarazem uciążliwe zakładanie śrub od wewnątrz kotła, niezbędne przy ustawieniu cylindrów bezpośrednio na kotle. Z boku cylindrów umieszczone są otwory, w których po wykręceniu brązowych korków, z łatwością daje się umocować indykator, umożliwiający

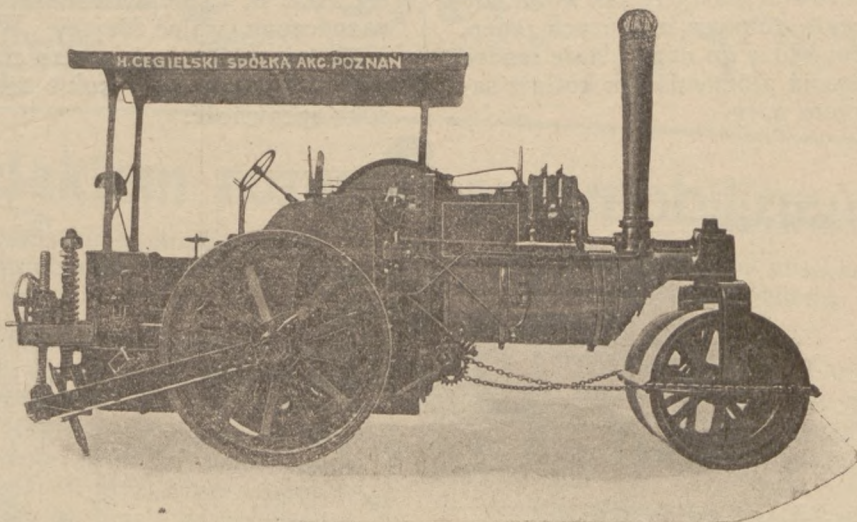
kontrolowanie pracy maszyny i dokładne ustawienie suwaków. Wał korbowy, korbowody, wały napędne, osie, oraz części stawidła są wykonane z wysokogatunkowej stali; panewki z brązu fosforowego, wszelkie sworznie hartowane i szlifowane, są osadzone w hartowanych i szlifowanych tulejkach.

Smarowanie maszyny jest obfite, a przytem oszczędne i ułatwiające obsługę. Suwaki i tuleje robocze cylindrów są smarowane samoczynnie przy pomocy smarownicy tłokowej, której wydajność można

nicą przedniego koła wynosi 1200 mm., szerokość 670 mm., średnica tylnego koła 1750 mm. szer. 440 mm. Odległość między zewnętrznymi krawędziami kół tylnych, czyli szerokość walcowania wynosi 2110 mm.

Do oczyszczenia obręczy kół służą zgrzebaczki, zaopatrzone w sprężyny, które powodują odpowiednie dociskanie zgrzebaczek do obręczy.

Kierownica walca przeniesiona na prawej stronie, przyczem koło sterowe umieszczone w takiej wysokości, że umożliwia swobodne obserwowanie wałowa-

Rys. 2. Ogólny widok walca drogowego.

odpowiednio regulować. Korbowody i mimośrodki mają smarownice kulkowe, które również pozwalają na ścisłe regulowanie ilości smaru.

Napęd osi tylnej walca odbywa się zapomocą zespołu gryzowanych kół zębatach, przyczem większe koła są wykonane ze staliwa, mniejsze ze stali. Dzięki precyzyjnemu wykonaniu kół na specjalnych gryzarkach, walec pracuje nadzwyczaj cicho. Zastosowane są zmienne przekładnie o dwóch stopniach, walec może się zatem poruszać wolniej i prędzej. Szybkość mniejsza (2 i pół — 3 km. na godz.) stosowana jest przy walcowaniu, szybkość większa do 7 km./godz. przy transportach walca.

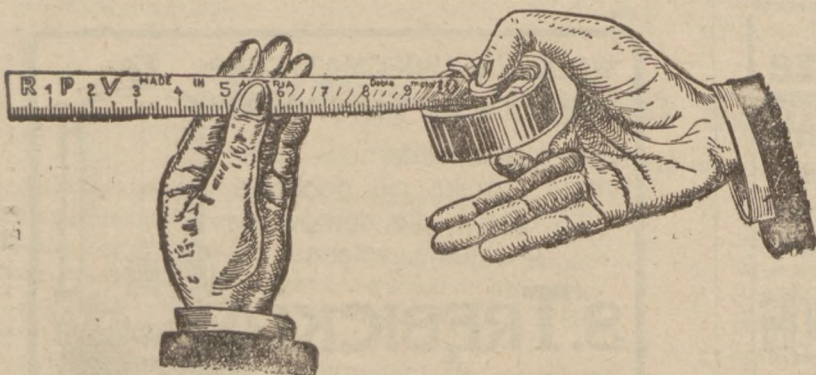
Obręcze kół są wykonane ze specjalnego odlewu stalowego, szprychy z żelaza kutego są zalane w żeliwnych piastach i przyśrubowane do obręczy. Powyższa konstrukcja umożliwia wymianę startych obręczy, bez potrzeby wymiany piast ze szprychami. Zarówno przednie, jako też tylne koła są stożkowate, a tem samem przystosowane do wypukłego profilu dróg. Śred-

nej nawierzchni. Przy prostocie konstrukcji czyni ona walec nader zwrotnym.

Hamulec taśmowy, działający na tarczę zaklinowaną na osi tylnej walca, umożliwia równomierne hamowanie. Jako drugi pewny i sprawny hamulec służy stawidło maszyny, które umożliwia wstrzymanie walca na miejscu przez zastosowanie przeciwpary.

Dach ochronny, ponad całą maszyną wzniesiony, chroni od opadów atmosferycznych zarówno maszynę, jako też obsługę. Ponadto — ruchome części maszyny jako to: krzyżulce wraz z prowadnikami, dźwignie kolankowe, stawidła i drążki suwakowe osłonięte są osłoną blaszaną, której podstawa tworzy rodzaj zbiornika dla spływającej z mechanizmów oliwy. Osłona jest dwudzielna i daje się łatwo zdemontować.

Nie bacząc na znaczne zwiększenie kosztów wykonania, wszystkie koła zębate preżnośni trybowej zostały wykonane z zębami gryzowanymi na specjalnej gryzarce, przy zastosowaniu gryzów modułowych. W danym wypadku trzeba zaznaczyć, że wszystkie najważniejsze firmy zagraniczne, celem zmniejszenia

Nowość!

Tysiące sztuk w użyciu! R. P. V. METROMIERZ

do mierzenia wszelkich
przedmiotów fasonowych

8447

Taśma stalowa 2 mtr. Futerał nitkowany. Waga 70 gr.

Żądajcie ilustrowane prospekty.

„HATECH” Skład Artykułów Technicznych STEFAN CZAPSKI, Poznań, św. Marcin 65 - Tel. 53-42

kosztów wykonania, stosują jedynie mniejsze koła zębate z zębami gryzowanymi, natomiast większe z zębami surowo lanymi. Rzecz jasna, że gryzowane koła zębate precyzyjnie wykonane są o wiele trwalsze od kół z zębami surowymi. Cicha praca walca o zespole kół gryzowanych zmniejsza możliwość powstania nieszczęśliwych wypadków, naskutek płoszenia przejeżdżających obok walca zaprzęgów konnych.

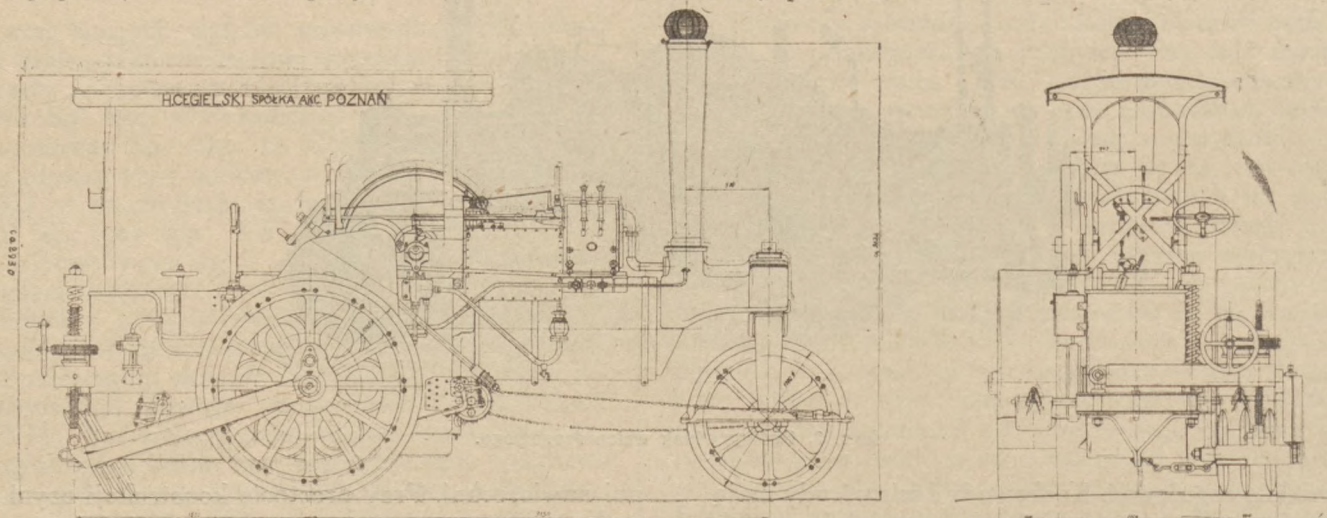
Do każdego walca dodaje się narzędzia i osprzęt niezbędny do obsługi zarówno maszyny jak kotła. Do osprzętu należą też 2 węże gumowe, z których jeden, jak wspomniano powyżej, służy do napełniania tendra wodą, drugi do oczyszczenia płomieniówek kotła z sadzy i popiołu, strumieniem pary.

kładem nacisku na koła przednie i tylne, oraz odpowiednim dobraniem średnic kół przednich i tylnych.

4. Łatwa obsługa zapewniona przejrzystym i dostępnym rozmieszczeniem wszystkich mechanizmów.

5. Zamiennosc części, zapewniona precyzyjnością wykonania, dzięki zastosowaniu odpowiednich kalibrów, sprawdzianów i szablonów.

Prócz wyżej wymienionego ciężkiego typu „WM”, Sp. Akc. H. Cegielski buduje, jak już było na wstępie zaznaczone, walec lżejszy „WS” o ciężarze netto 10 i pół ton, który jest bardzo rozpowszechniony w Polsce, ze względu na wysokie zalety konstrukcyjne i wysoką sprawność.

Rys. 3. Zestawienie walca.

Zalety powyższych walców są następujące:

1. Niskie koszty eksploatacji, dzięki małemu zużyciu opału; na jedną godzinę wałowania zużycie węgla wynosi średnio około 25 kg.

2. Znaczna trwałość zapewniona, jak samą konstrukcją tak też gatunkiem użytych do budowy materiałów.

3. Szybkie osiągnięcie należytego stopnia zawalowania nawierzchni, uwarunkowane odpowiednim roz-

Walce tych dwóch typów wraz z odpowiednimi oskardnikami (zrywacze starych szos) beczkownikami i wozami mieszkalnymi, stanowią kompleks maszyn drogowych. Wszystkie wyroby Sp. Akc. H. Cegielski cieszą się wielkim popytem wśród Dyrekcji Robót Publicznych, samorządów wiejskich i miejskich. Należy tu jeszcze dodać, że wszystkie te wyroby nie ustępują w niczem wyrobom zagranicznym tak pod względem jakości, jak i pod względem ceny. (— Rz. —)

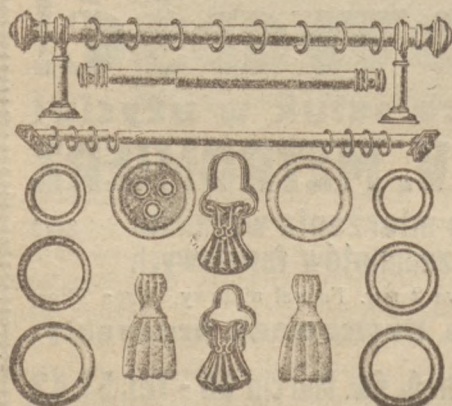
PATENTY WZORY, na wynalazki ZNAKI

w kraju i zagranicą — obrona spraw spornych,
unieważnienia i t. d. 8271/5458

rzecznik patentowy przysięgły

inż. dypl. **Janusz Wyganowski**

WARSZAWA, ul. Ordynacka 6, telefon 161-50

**Karnisze
mosiężne**
przybory dekoracyjne dostarcza
tanio i szybko

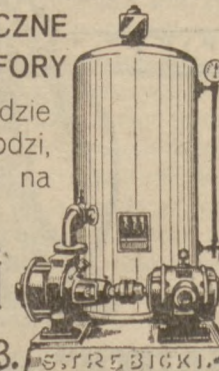
W. Czarnocha
Bedzin
ul. Zawale Nr. 38
8567

WODOCIĄGI PNEUMATYCZNE ELEKTROPOMPY-HYDROFORY

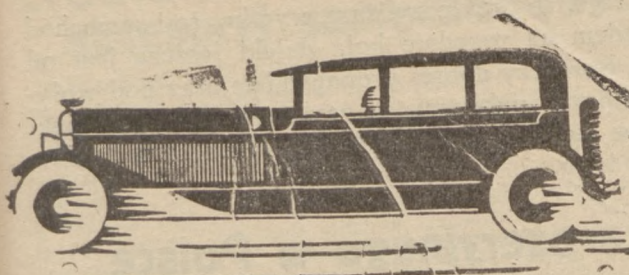
Dla wysokich domów, gdzie woda miejska nie dochodzi, oraz ręczne dla domów na prowincję, poleca

S. TRĘBICKI

WARSZAWA, KOPERNIKA 33.

8137

Dział Samochodowy

Szlakiem rozwoju automobilizmu

Doskonały rozwój przemysłu samochodowego. — Wzmoczona produkcja jako postulat bezpieczeństwa kraju. — Produkcja samochodów podstawa dobrobytu narodu. — Rola samochodu w życiu współczesnym.

Od czasu, kiedy przemysł samochodowy uważany był za przemysł luksusowy, upłynęło już dobre ćwierć wieku. Początki rozwojowe przemysłu samochodowego sięgają wstecz czasów znacznie dawniejszych. Zapowiadał się on wtedy zupełnie skromnie i współcześni nie przepowiadali mu większych możliwości rozwojowych. Jednak już na parę lat przed wielką wojną przemysł samochodowy zaczął się doskonalić i rozwijając z niesłychaną szybkością. Trakcja motorowa znalazła nietylko licznych protektorów, ale zastosowanie jej coraz się wzmacniało.

W czasie wielkiej wojny przemysł samochodowy uczynił wielki krok naprzód, będąc zmuszony do pokrywania coraz rosnących zapotrzebowań na wozy motorowe, służące do użytku wojennego. Poszczególne państwa stanęły do wielkiego wyścigu przemysłowego, traktując kwestję wzmoczonej produkcji jako zasadnicze sprawy bezpieczeństwa narodowego. Odbiło się to na tempie i wielkości produkcji wszelkich dziedzin przemysłu. Z chwilą powrotu do normalnych stosunków gospodarczych, wiele fabryk, produkujących różne inne mechanizmy, przeszło wyłącznie na wyrób samochodów.

I odtąd mogliśmy również obserwować rosnącą z roku na rok produkcję. Dochodzono w tej dziedzinie do rekordów, niespotykanych nigdy przedtem w żadnej gałęzi przemysłu. Na czele przemysłu samochodowego świata kroczą Stany Zjednoczone Ameryki Północnej, które wyrażają około 80 proc. samochodów ogólnej produkcji światowej. Tam też znajdujemy największe bogactwo typów poszczególnych wozów i największą rozpiętość cen, przystosowanych do potrzeb i środków każdego.

W dotychczasowej działalności amerykańskiego przemysłu samochodowego rok 1929 był co do ilości wyprodukowanych wozów rekordowy, gdyż zamknięto go cyfrą 5 651 000 samochodów, wartości dol. 3 483 900 000.

Według ścisłej analizy, jaką w ostatnich czasach przeprowadzili eksperci Biura Badań Naukowych General Motors Corporation, czynnikiem, który przede wszystkim ugruntował podstawę obecnego dobrobytu Stanów Zjednoczonych, był i jest właśnie przemysł samochodowy. W Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej nikt już dzisiaj nie uważa samochodu za przedmiot zbytku. Przeciwnie, najpoważniejsi ekonomiści stwierdzają, że samochód jest tak niezbędny do życia człowiekowi współczesnemu pod wszystkimi względami, jak, dajmy na to, telefon w stosunkach handlowych i prywatnych.

Gdybyśmy, badając stosunki amerykańskie, chcieli się oprzeć na danych statystycznych, jakie znajdują się w posiadaniu Biura Badań Naukowych General Motors Corporation, to nabralibyśmy przekonania, że w życiu współczesnej Ameryki samochód odgrywa znacznie większą rolę niż telefon, gdyż same Stany Zjednoczone Ameryki Półn., posiadając 26 400 000 samochodów, telefonów posiadają jedynie 18 750 000.

Porównanie tych dwóch cyfr daje nam najlepsze wyobrażenie o niespotykanym dotychczas rozkwicie, do jakiego w bardzo krótkim czasie doszedł przemysł samochodowy w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej, kładąc trwałe podwaliny pod nieznaną dotychczas dobrobyt całej ludności.

Ciekawy problem samochodowy

Samochody z napędem na przednie koła.

W ostatnim czasie na rynku ukazały się samochody z napędem na przednie koła. Maszyny te, dzięki umiejętnej propagandzie oraz życzliwemu poparciu techników, zaczynają cieszyć się dużym powodzeniem. Z tego powodu należy zapoznać się nieco bliżej z ich zaletami i wadami.

Do zalet samochodów z napędem na przednie koła musimy zaliczyć:

1. Mniejszy poślizg na skrętach, gdyż maszyna, ciągniona przez przednie koła w kierunku ruchu, nie ma tendencji do zarzucania.

2. Łatwość obniżenia karoserji bez wprowadzania niedogodnych dodatków, koniecznych w samochodzie zwykłym, zaopatrzonym w duży most tylny i wał kardanowy.
3. Brak wału kardanowego i nieistnienie oscylacji, spowodowanych jego szybkim ruchem wirowym przy większych szybkościach.
4. Osłabienie „shimmy” samochodowego.

Jednak zalety te równoważą się częściowo wadami. Jako najważniejsze z pośród nich musimy wymienić:

1. Tendencję do poślizgu kół pędnych przy zwiększaniu szybkości i wjeżdżaniu na górę.
2. Ujemny wpływ na dobre działania kierownicy różnych komplikacyj w mechanizmie przednich kół, co może spowodować nawet nieszczęśliwy wypadek.
3. Trudność kierowania z powodu obciążenia przednich kół.

4. Złe rozłożenie mas.

Z tego, co przytoczyliśmy, wynika, że i samochód z napędem na przednie koła daleki jeszcze jest od ideału, lecz przy dobrej propagandzie oraz pod wpływem kaprysu publiczności, zawsze rządnej nowinek, może on się stać groźnym konkurentem samochodów starego typu.

Perspektywy rozwoju przemysłu karoseryjnego w Polsce

Polskie wytwórnie karoseryj, które w ostatnim czasie, tak pod względem jakościowym jak i estetycznym swych wyrobów, poczyniły znaczne udoskonalenia, czego dowodem jest uznanie, jakim cieszą się one nie tylko w kraju, ale i zagranicą, zdobyły prawo egzystencji, wytwarzając karoserie w niczem nie ustępujące zagranicznym.

Wykonując karoserie z polskiego drzewa, polskiej blachy i polskimi rękoma, wytwórnie te z jed-

nej strony przyczyniają się do zmniejszenia importu, z drugiej przygotowują grunt pod przyszły rozwój przemysłu samochodowego w Polsce.

Obecny stan przemysłu karoseryjnego, jego rolę w całości kształcie polskiego życia gospodarczego oraz perspektywy rozwojowe zobrazuje tegoroczna Międzynarodowa Wystawa Komunikacji i Turystyki w Poznaniu.

Znaki drogowe

Ministerstwo Robót Publicznych w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych przystąpiło do wprowadzenia na drogach naszych ujednostajnionych typów drogowych znaków, znaków informacyjnych, ostrzegawczych itp., opierając się na poprzednio już wydanych przepisach i rozporządzeniach objętych ogólną sprawą ochrony i utrzymania dróg publicznych w Polsce.

Opierając się na tych podstawach, Departament Drogowy Min. Robót Publicznych wydał broszurę w opracowaniu p. radcy Józefa Ćwikiela p. t.: „Znaki drogowe” (egzemplarz 3.20 zł.), zawierającą opracowane do najdrobniejszych szczegółów typy różnych znaków, stosowanych na drogach, a więc słupy kilometrowe, drogowskazy, słupy graniczne województw, powiatów, słupy na granicach miast, osiedli itp. Wymienione typy mają być wykonane z zalecanych materiałów: drzewa, kamienia, betonu i żelaza. Na stronie 5-tej czytamy pod punktem 4-tym: „Znaki żelazne (względnie żeliwne) są najtrwalsze i najprostsze.”

Wszystkie ustalone typy upodobniono do siebie: słupy z rur ciągnionych lub lanych, inne części, jak tablice i dodatkowe nakrycia rur (główki) — żeliwne; nity, śruby itp., inne z mocowania — z żelaza kutego.

Na obszarze Polski posiadamy przeszło 45.000 kilometrów szos i około 250.000 km. ważniejszych dróg gruntowych, które muszą być zaopatrzone w tego rodzaju znaki, jak słupy kilometrowe, hektometrowe, metrowe, mostowe, drogowskazy, tablice miejscowości dla miast, wsi i osad, znaki graniczne dla województw i powiatów, znaki ostrzegawcze, słupki (pachołki) i poręcze.

Należy więc liczyć na prawdopodobieństwo dużego zapotrzebowania na znaki drogowe, przy stopniowej ich wymianie przez odnośne urzędy powiatowe i wojewódzkie, do których należy wybór, z jakiego materiału mają być robione.

Na powyższe zwraca się uwagę zainteresowanym zakładom przemysłu żelazo-przetwórczego.

KRONIKA SAMOCHODOWA

Francuska Izba Deputowanych uchwaliła niedawno prawo na podstawie którego właściciele samochodów ubezpieczonych od nieszczęśliwych wypadków, muszą ponieść z własnej kieszeni, pomimo ubezpieczenia, jedną dziesiątą odszkodowania za spowodowany wypadek. Jednocześnie z tem wydano przepis dla towarzystw asekuracyjnych, którym pozwolono wypłacać 0,9 ogólnej sumy ubezpieczonej. Krok ten został podyktowany chęcią zmuszenia automobilistów do zachowywania jak największej ostrożności i zwiększenia ich odpowiedzialności pomimo ubezpieczenia się od nieszczęśliwych wypadków.

FÓRMUŁA DLA AUTOMOBILI WYŚCIGOWYCH.

Na posiedzeniu komisji sportowej Związku uznanych klubów automobilowych w Paryżu, ustalono t. zw. formułę dla automobili wyścigowych, biorących udział w „Grand Prix”. Najwyższe dopuszczalne wymiary są następujące: pojemność cylindrów 5 l., minimalny ciężar 208 kg. na 1000 cm³ motoru, przy ogólnym najmniejszym ciężarze 794 kg. Kompresor dozwolony tylko dla motorów 2 taktowych, liczba wentyli nieograniczona, szerokość wozu 1,37 m. Karoserja zawierać musi 2 miejsca i mieć szerokość najmniej 87 cm.

IŁOŚĆ SAMOCHODÓW W EUROPIE.

Liczba kursujących samochodów powiększyła się bardzo znacznie we wszystkich krajach Europy. Największy wzrost zanotowano w Anglii (384.000 w roku 1923, 900.557, w roku 1928 i 1.332.771 w początkach roku 1929) i w Niemczech (1.214.000 na 1 lipca roku 1929, gdy w roku 1928, w tym samym czasie było 933.000, a w roku 1926 — 571.000). Podobnie rozwija się automobilizm we Francji, Belgii, Włoszech i t. d.

Nader ostrą konkurencją samochodów amerykańskich przyczyniła się do wzmożenia zakupów, nie wyrządziła natomiast uszczerbku produkcji europejskiej, która ze względu na doskonałe dostosowanie się do warunków krajowych rozwija się pomyślnie. Fabryki europejskie nie mogły w ostatnich 18 miesiącach nadażyć zamówieniom, wobec czego, prawie wszystkie przystąpiły obecnie do znacznego powiększenia wytwórni.

SPRZEDAŻ AUTOMOBILI NA RATY.

Zgodnie ze statystyką Departamentu Handlu Stanów Zjednoczonych w pierwszych 11 miesiącach 1929 sprzedano na raty za pośrednictwem towarzystw finansujących 3.246.211 automobili. 407 organizacji pożyczyci nabywcom automobili dol. 1.506.009.910.

Zróżdła korzystnego zakupu akcesoryj samochodowych

Przemysł nasz budowy karoseryj rozwinał się w oparciu rozrostu automobilizmu w stosunkowo szybkim tempie i przy sprzyjających warunkach oraz pomyślnej konjunkturze, doprowadzając produkcję swoją do coraz wyższej doskonałości, ma przed sobą jak najlepsze widoki na najbliższą przyszłość. W miarę tego zwiększa się również zapotrzebowanie na akcesoria samochodowe i z placówek specjalizujących się na tem polu dostaw, zasługuje na szczególniejszą uwagę firma **L. Krupka w Warszawie, Nowy Świat 5**, która posiada w tym zakresie największy bodaj wybór najróżniejszych wyrobów, dostarczając po cenach konkurencyjnych i na warunkach dogodnych pierścienie tłokowe, łańcuchy pociągowe i rozdzielcze oraz okucia do karoseryj jak zamki, klamki, zawiasy, blachę aluminiową, listwy żelazne, mosiężne, aluminiowe i t. d. — Prócz tego ma na składzie znaczne zapasy opon i dętek najlepszych marek światowych. Placówkę tę polecamy zasłużonemu poparciu. —p—

Kupię

821 mały samochód dobrze utrzymany. Najchętniej Tatrę lub Fiat. Oferty Bydgoszcz, Libelta nr. 10, Hrynkiewicz.

Fordson z plugiem „Pintscher“ zaraz na sprzedaż.
Majętn. Psarskie, p. Nojowo, telefon Pniewy 34. 830

Samochód

Peugeot, 10/30 K. M. 4-cylindrowy, nowa karoserja na 4 osoby, dobrze się prezentujący, bardzo tanio na sprzedaż 544

Hempowicz — Automobile, Poznań, Patr. Jackowskiego 49

Samochód

5 osobowy w dobrym stanie z wszelkimi prawami do użytku publicznego korzystnie do nabycia. W. FRISCH, Bydgoszcz, ul. Piękna 25. 667

Samochód

„Fiat“ limuzynę 6-osobową, jak nową, okazjnie sprzedam względnie zamienię na mieszkanie.

Firma „Fortuna“, Poznań, ul. Kościelna 33 677 telefon 77-34. 567

Samochód

ciężarowy 1 1/2 ton Chevrolet, kryty, nadający się dla firm handlowo-przemysłowych, jak nowy, sprzedamy korzystnie. 571

J. Sikorski i J. Kasztelan, Chełmno

SAMOCHÓD

Ford, model 27, po gruntownym remoncie, z prywatnych rąk, zupełnie jak nowy, „cena 2200 zł, przy niskiej wpłacie sprzeda Stanisław Cyranlak, Poznań, Wrocławska 22, I. ptr., telefon 21-94 567

Zastępstwo i skład fabryk
J. SCHMID-ROOST A. G.
Oerlikon-Zurich

ŁOŻYSKA KULKOWE

do samochodów, traktorów, transmisji, maszyn i wozów tramwajowych, polecają

DAMIC & SZULC

Artykuły techniczne 6710

Pl. 23. Stycznia 7 - Grudziądz - Telefon nr. 24

„POLFAZAM“

Fabryka zamków i okuć samochodowych
POZNAŃ - DĄBROWSKIEGO 81
właściciel B. GILL

wykonuje 7527

wszelkie okucia do karoseryj i wagonów.

Zamki, antaby, rączki, przedłużacze do zamków. Zawiasy wszelkiego rodzaju, dźwigi do podnoszenia szyb, zderzaki oraz wszelkie inne prace w zakres tenże wchodzące.

Największy wybór akcesoryj samochodowych
w Polsce.

Pierścienie tłokowe, łańcuchy pociągowe i rozdzielcze

Okucia do karoseryj:

Zamki, klamki, zawiasy, blacha aluminiowa, listwy żelazne, mosiężne, aluminiowe i t. d. 8522

L. Krupka

Warszawa

Nowy Świat 5. Tel. 21070

Kilka-sef

opon i dętek

różnych marek stale na składzie.

Katalogi wysyła się na żądanie.

Mandel i Szremysł Rowerowy

Organ Związku Mechaników Samodzielnych na Polskę Zachodnią 00000

NIE ZAPOMINAĆ O PROPAGANDZIE!

W porównaniu z zagranicą Polska posiada zamała rowerów. Aby w naszym kraju liczbę tę zwiększyć, należy prowadzić celową propagandę, bez której szerokie warstwy publiczności nie są w stanie ocenić znaczenia tej praktycznej maszyny.

Dynamówka rowerowa o stałej wydajności

Wiemy wszyscy, że kwestja oświetlenia rowerów nie została jeszcze całkowicie rozwiązana. Prócz laterek zupełnie prymitywnych ze świecą, lub jakąś kopcącą lampką naftową istnieją poprawda jasne latarki karbidowe i elektryczne, lecz jak jedne, tak i drugie nie spełniają jeszcze swego zadania zupełnie dobrze. Latarka karbidowa, mimo małe koszty karbidu i duża prostota swego urządzenia często zawodzi i jest bardzo niemiłą ze względu na przykry zapach acetylenu, oraz konieczność czyszczenia, mycia i napełniania. Tak samo latarka elektryczna ma poważne wady. Przy korzystaniu z baterij musimy ponosić znaczne koszty, związane z zakupem nowych ogniwek, które mimo to znowuż szybko się zużywają, a przy dynamówce mamy ciągły kłopot z nierównomiernością światła, gdyż ilość prądu i napięcie przez nią dawane zależą od szybkości jazdy.

Niedawno ukazała się na rynku maszynka ze specjalną przekładnią dźwigniową, zabezpieczającą w przybliżeniu stałość ilości obrotów, lecz narazie przynajmniej, z niewiadomych nam powodów nic ciekawszego o niej nie słyhać. Tak samo inna podobna konstrukcja nie znalazła jakoś u nabywców uznania. Ostatnio znowuż zaczyna zagraniczna prasa omawiać ciekawy wynalazek z tej dziedziny, który polega na zastosowaniu do dynamówki specjalnej przekładni hydraulicznej. Pomysł ten wydaje się nam bardzo ciekawy, trudno jednak zgadnąć, czy będzie on miał dostateczne powodzenie w praktyce. W każdym razie należy stwierdzić z zadowoleniem, że technicy coraz poważniej myślą o definitywnym rozwiązaniu tej tak ważnej dla rowerzystów kwestji.

L. K.

Wyjątkowo wielki wybór W ROWERACH

dobrych i tanich.

CZĘŚCI ZAPASOWE I WYMIENNE

stałe na składzie.

1026

Karl Waldau GDAŃSK (DANZIG)
Altstaedtischer Graben 21b

„PATRIA“
Fabryka rowerów i części
Sp. z ogr. odp.
STĘSZEW (Wlkp.) — Telefon 5

Biura i składnice
POZNAŃ, ul. Dąbrowskiego 78a
Telefon Nr. 1025

Poleca jako specjalność:

OBRĘCZE
i
BŁOTNIKI
do ROWERÓW

w pierwszorzędnym wykonaniu, po cenach bezkonkurencyjnych.

Prosimy żądać ofertę.

8320

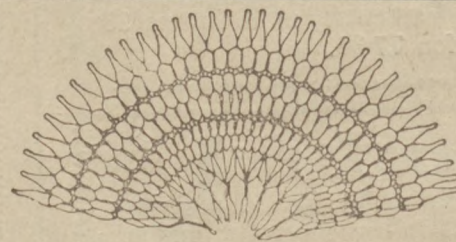

Hurtownia Rowerów

ST. WAWRZYNIAK Sp. s o. o.
POZNAŃ, Św. Marcin 44.

Najkorzystniejsze źródło zakupu rowerów, ram i wszelkich części rowerowych krajowych i zagraniczn.

7472

IDEAL

Siatki

do ochrony sukien w pierwszorzędnym i trwałym wykonaniu

wykonuje jako swoją specjalność: 7639

E. SCHLONSKI

Hurt. części rowerowych
Telefon 2558 - POZNAŃ - 27 Grudnia 4

**ORGAN ZWIĄZKU PRZEDSIĘBIORSTW ELEKTROTECHNICZNYCH NA POLSKĘ ZACHODNIĄ
ORGAN ZRZESZENIA PRZEDSIĘBIORSTW RADJOTECHNICZNYCH W WIELKOPOLSCE.
POD REDAKCJĄ DYPL. INŻ.-EL. M. RZECKIEGO.**

Postępy w dziedzinie komunikacji telefonicznej

Telefonowanie zapomocą fal elektromagnetycznych. — Nowy materiał izolacyjny kabli.

Pierwsze połączenie telefoniczne zostało przeprowadzone w roku 1923 pomiędzy Londynem a New Jorkiem. Następnie pomyślny wynik dały próby telefonicznego połączenia pomiędzy Berlinem a Buenos Aires oraz Holandją a Indjami Niderlandzkimi, odległości 12.000 km.

Telefonowanie odbywa się zapomocą fal elektromagnetycznych.

Nadajniki rozmawiających stacyj wysyłają dwie fale różnej długości. Więc jedna fala służy do porozumienia się w jednym kierunku, a druga w przeciwnym. Mikrofony oczywiście są sprzęgnięte elektrycznie z nadajnikami fal elektromagnetycznych, słuchawki z odbiornikami.

Telefonia pomiędzy Londynem a New Jorkiem została uskuteczniiona zapomocą fal długich: w jedną stronę 5770 m., a w przeciwną 5260 m. Moc stacyj nadawczych dosięgała 100 kW.

Telefonie pomiędzy Berlinem a Buenos Aires przeprowadzono falami krótkimi 14,83 m. w jedną stronę i 15,34 m. w przeciwną. Moc — 20 kW.

Telefonie pomiędzy Holandją a Indjami uzyskano falami 18,4 w jedną stronę i 15,96 m. w przeciwną przy mocy 22 kW.

Największą przeszkodę w dobrym połączeniu telefo-

niczmem tego rodzaju stanowią różne wpływy atmosferyczne, które przy tak znacznych odległościach szczególnie dają się we znaki, głównie osłabiając natężenie fal w miejscu odbioru.

*

Kompanja amerykańska zamierza położyć nowy kabel na dnie morza, któryby szedł z Nowego Jorku, wychyłł się z wody w Nowej Szkocji, a potem w Nowej Funlandji, a przeszedłszy przez wyspę Mayo, dotknął północnej Irlandji, potem Szkocji, a zakończyłby się w Londynie.

Kabel miałby być utworzony z rozmaitych stopów metalowych, które otrzymały nazwę „perminvaru“. Tak samo materiał izolacyjny uległby zmianie, bo ma być nim nie kauczuk, ale środek nowy, nazwany „paraguttą“.

Tak skonstruowany kabel ma pozwalać podobno na zupełne usunięcie objawów indukcji, które mącą głos w telefonie, a aparaty wzmacniające głos byłyby ustawione we wszystkich punktach, gdzie kabel będzie wychodził na wierzch i mają działać automatycznie.

Kabel ma być gotowy za dwa lata, a koszt jego wyniesie przeszło 100 milionów złotych polskich. Później mają być założone podobne kable celem połączenia Ameryki Południowej z Portugalją.

Redakcja pisma służy bezinteresownie Szan.
Abonentom swoim chętnie wszelkimi informacjami
w sprawie krajowych źródeł zakupu

Wszelkie życzenia w tym kierunku prosimy skierować do redakcji pisma.

Puszki stal. pancerne
11, 13,5, 16, 21, 29, 36 mm

Ceny konkurencyjne!

8558

Jak jest urządzona nowa elektrownia miejska w Poznaniu

Ostatnie lata wykazały w Poznaniu znaczny wzrost konsumpcji energii elektrycznej. Stara elektrownia, wzniesiona w 1903 roku posiadając już stare zużyte maszyny, nie była w stanie zaspokoić poznańskiego rynku.

Jak dalece następował stały wzrost konsumpcji prądu elektrycznego w Poznaniu charakteryzują poniższe liczby zapotrzebowania energii elektrycznej na jednego mieszkańca, a m.

w 1914 roku	36 kilowatgodzin
w 1919 roku	71,2 kilowatgodzin
w 1928 roku	91,3 kilowatgodzin

Wymownymi są również cyfry całkowite wytworzonej rocznej produkcji energii elektrycznej, a. m.:

w 1914 roku	6.450.397 kilowatgodzin
w 1919 roku	11.285.960 kilowatgodzin
w 1928 roku	1.921.715.068 kilowatgodzin

Stara elektrownia była wybudowana w takich warunkach, które uniemożliwiały dalszą jej rozbudowę wskutek braku odpowiedniego terenu. To wszystko złożyło się na konieczność wzniesienia nowej elektrowni.

Nowa elektrownia wybudowana jest na 27 atmosfer, ciśnienia zaś turbinowe na 25 atm., przy zastosowaniu pary przegrzanej do 400°. Napięcie maszyn pozostawiono to samo jakie było w starej elektrowni a mianowicie wynosi ono 6.000 volt. Pod napięciem tem energia rozdzielana jest głównymi arterjami sieciowymi.

Węgiel dowożony jest bocznicą kolejową wagonami, z których odbierany zostaje zapomocą specjalnego podnośnika zawieszzonego na ruchomym żórawiu obejmującym cały plac węglowy, zaopatrzonego w stalową taśmę transportową z której dalszą taśmą węgiel dostarczany jest do wieży węglowej, stamtąd natomiast podnośnikiem kubelkowym i taśmą do osi kotłowni wzdłuż, której dalsze urządzenie taśmowe zasila zbiorniki poszczególnych kotłów.

Koszt zainstalowanego 1 kw. mocy maszynowej wynosi obecnie przy ogólnej mocy ustawionych maszyn 20.000 kw., około 650 zł. Koszt ten po ustawieniu trzeciego zespołu turbinowego o mocy 10.000 kw. zredukuje się w przybliżeniu do 500 zł na 1 kw.

KRONIKA ZAGRANICZNA

Dyrektorzy Tow. General Electric, największego przedsiębiorstwa elektrycznego w świecie, postanowili przed kilkoma dniami podzielić kapitał akcyjny na cztery części. Podział ten ma posłużyć do zwiększenia kapitału akcyjnego z 7.400.000 akcyj do 29.600.000 akcyj. Od kwietnia wspomniane towarzystwo zacznie wypłacać 40 centów dywidendy od każdej akcji a więc dol. 1.60 rocznie zamiast dol. 4.00 rocznie. Plan podziału akcji zostanie przedstawiony akcjonariuszom na specjalnym zebraniu akcjonariuszów dnia 15 stycznia. Za przykładem General Electric ma pójść Westinghouse Electric and Manufacturing Co. Akcje tego towarzystwa mają być podzielone w ten sposób, że towarzystwo to, wyda posiadaczowi jednej akcji trzy akcje. Majątek Tow. General Electric obliczono w końcu 1928 roku na dol. 440.000.000. Jest to jedno z najbogatszych przedsiębiorstw w Stanach Zjednoczonych.

Połączenie Radio Corporation of America i International Telephone and Telegraph Co. znajduje coraz więcej zwolenników. Prezydent Radio Corporation of America, Sarnoff, twierdzi, że połączenie takie równa oba te towarzystwa pod względem usługi z podobnymi przedsiębiorstwami Anglii, Francji, Włoch i Niemiec i umożliwi stworzenie lepszego systemu komunikacyjnego aniżeli którakolwiek z tych firm mogłaby stworzyć. Tow. International Telephone and Telegraph Co. będzie korzystało ze wszystkich praw do patentów i wynalazków Radio Corporation of America.

Western Electric ma zamiar wydać w roku 1930 100.000.000 na rozszerzenie swoich interesów. Dol. 50.000.000 ma pójść na zakupno słupów telegraficznych, urządzeń elektrycznych. Obroty Western Electric w r. 1929 przenosiły sumę dol. 400.000.000 w porównaniu z dol. 287.000.000 w r. 1928.

Zakłady Akumulatorowe systemu „TUDOR“

Spółka Akcyjna

Centrala w Warszawie, ulica Złota 35. Telefony: 17-45, 404-94, 329-46 i 121-74

SKRZYNKA POCZTOWA 298.

FABRYKA W PIASTOWIE, STACJA KOL. PRUSZKÓW.

Warsztaty reperacyjne i stacja do ładowania, ul. Złota 34, tel. 404 94

Oddziały: w Poznaniu, ul. Mostowa Nr. 4-a, telefon 11-67.

w Bydgoszczy, ul. Błonia nr. 7, telefon 13-77.

we Lwowie, ul. Nabelaka 21, tel. 52-35

7671

Akumulatory stacyjne i przenośne oryginalnego systemu „TUDOR“. Katodowe i anodowe baterje akumulatorowe do radja. Akumulatory do starterów samochodowych. Lampy przenośne akumulatorowe i lampy górnicze.

POSTĘPY W RADJO

NOWY ŚRODEK NA CIASNOTE W ETERZE.

Jamesowi Robinsonowi, byłemu kierownikowi angielskiej lotniczej stacji doświadczalnej, udało się podobno znaleźć środek na ciasnotę w eterze. Wiadomo jak sobie przeskakują stacje, pracujące na falach, zbliżonych do siebie długością. Tymczasem wynalazek Robinsona pozwala zmieścić na odcinku taśmy pomiędzy 300—600 metrami niemniej niż 5000 stacji, pracujących normalnie. — Drugi wynalazek p. Robinsona jest jakby rozwinięciem pierwszego i umożliwia telegrafowanie 1000 słów na minutę.

NOWY WYNALEZEK MARCONIEGO.

Genjalny wynalazca, Marconi, pracuje obecnie nad nowym wynalazkiem, który może zmienić oblicze naszej kultury. Chodzi o przystosowanie fal radiowych do przenoszenia siły na odległość.

Prace w tym kierunku podejmowali już rozmaici specjaliści, jednakże poza pewnymi teoretycznymi zdobyczami nie udało im się osiągnąć dotychczas praktycznych rezultatów. Obecnie Marconi przystąpił do rozwiązania tego doniosłego problemu i zapewnia, że jest na najlepszej drodze do osiągnięcia zamierzonego celu.

O ile mu się to uda, to przedewszystkiem zostanie zrewołucjonizowane nasze obecne lotnictwo. Aeroplany, zaopatrzone w motory elektryczne, czerpiące energię z oddalonej stacji, szybować będą pewnie i tanio.

O szczegółach swych prac narazie Marconi nie daje żadnych informacji. Jednakże w jego laboratorium panuje wyteżona praca i w bieżącym roku możemy już doczekać się, jak zapewniają ludzie, znający postępy tych usiłowań, pomyślnego ich ukończenia.

ZAMIANA FAL DŹWIĘKOWYCH NA CIEPLNE.

Z Ameryki nadchodzą wiadomości o nowym zastosowaniu fal radiowych. Chodzi mianowicie o użytkowanie fal eteru do celów praktycznego życia. General Electric Co. opracowuje od jakiegoś czasu typ aparatów odbiorczych, pozwalających zamienić fale radiowe w kalorie. Doświadczenia nad tą formą zamiany energii dały podobno jak najlepsze wyniki. Ciepło, przenoszone na setki kilometrów w postaci krótkich fal radiowych, będzie gromadzone w specjalnych piecykach, przydatnych zarówno do ogrzewania wnętrz, jak też do gotowania pożywienia.

ZASTOSOWANIE TELEFOTOGRAFJI DO PRZESYŁANIA PISMA CHIŃSKIEGO.

Niedawno firma Radio Corporation zrobiła układ z rządem Chińskim, żeby przesyłać przez telefotografię, (przesyłanie obrazków przez radio) oryginalne pismo chińskie. Dotąd Chińczycy nie mogli telegrafować do siebie, bo język chiński jest obrazkowy i nie można było przelożyć go na system telegrafu Morse'a, lecz teraz wszelkie sprawy w Chinach będą mogły być prowadzone o wiele prędzej dzięki zastosowaniu telefotografii.

Z PRASY

TYDZIEŃ RADJOWY.

Ukazał się najnowszy numer „Tygodnia Radiowego“ (Nr. 8), który zawiera poza programami następujące artykuły: Ku drodze! — polemika na temat krytyki radiowej; Na falach polskich; „Myślofon“ — humoreska; Adapter gramofonowy; Porady techniczne; Kronika radiowa; Komunikaty; Dział przedsiębiorstw i dział rozrywek umysłowych. — Numer zdobija liczne ilustracje.

POLECAMY TELEFONY RADJO

wszelkich systemów najnowszych konstrukcyj, kompletne urządzenia telefoniczne pół- i pełnoautomatyczne, które również na dogodnych warunkach wydzierżawiamy, wszelki sprzęt telefoniczny

APARATY od najprostszych do najdoskonalszych, fabrykaty własne i zagraniczne oraz olbrzymi wybór sprzętu radiowego

PROSIMY ŻAĆ CENNIKÓW, WZGLĘDNE KOSZTORYSÓW.

8448

POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO TELEFONÓW z o. p.

Centrala: POZNAŃ, ul. Jasna 9. Telefony 6937 i 6941

Filje: Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 39. Tel. 3430. Bydgoszcz, ul. Jagiellońska 65-66. Tel. 738.

Zakłady Elektromechaniczne

Bolesław Skwarcz

tel. 204-55 WARSZAWA-KRUCZA 22 tel. 204-55

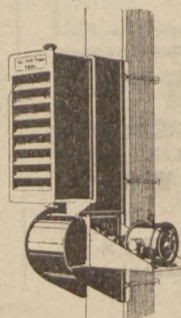
Dział budowy: wyrabia wentylatory i ze składu poleca do 600 mm.

Dział reparacji: przewijanie motorów, dynamomaszyn, transformatorów, wentylatorów, budowa nowych kolektorowych różnej wielkości i rozdaju prądu. 7786

Warunki kupna i sprzedaży dogodne

Motory od 1/4 do 20 KM. oraz dynamo na składzie

Motory, wentylatory stale na składzie

Aparaty nagrzewacze

paro-powietrzne „Radiolo“

do ogrzewania dużych pomieszczeń oraz suszenia i odemglania;

wykonane z baterjami z rur żeberowych kutożelaznych.

Szybkie i równomierne nagrzewanie!

Inż. J. H. B. Teepe, Łódź, Kopernika 40

Fabryka Ogrzewań Centralnych i Aparatów.

8449

● Korzystne hurtowne źródła zakupu ●

Trzcinę sufitową

z drutem żarzonym i ocynkowanym własnej fabrykacji,
dobrze tkanej poleca: 8549

GUSTAW GLAETZNER

Centrala Materiałów Budowlanych i Dachówek
Fabryka Trzcin Sufitowej — POZNAN, ul. Mickiewicza 36
Telefon 6580 — 6328 zał. 1907 r.

KOSZE druciane

10 sztuk złotych 40. —
Nieznanym za zaliczeniem!

Cennik gratis!

Siatki czworo- kątne

w każdym rozmiarze.

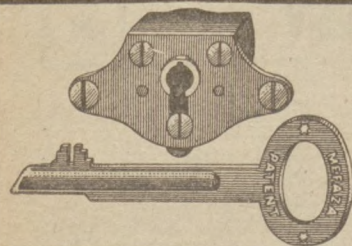
Siatki tkane

do młynków zbożowych

Siatki Rabica

Alexander Maennel, Fabryka ogrodzeń drucianych
Nowy-Tomyśl, W. 1. (Wksp.)

Wolne miejsce

Bezpieczniki do zamków

w pierwszorzędnym wykonaniu
Cena bezkonkurencyjna.

Poleca MECH. FABRYKA ZAMKÓW
„MEFAZA“
LESZNO, RYNEK 26/27 (Wksp.)
8555

PROSZEK KARBORUNDOWY

W ROZM. GRANUL. — bardzo korzystnie dostarcza

BIURO TECHNICZNE „ZENIT“
Kraków, Szpitalna 1. 7

8511

Płyty filcowe,

8347

bawelna kolorowa, ściereki chemicznie czyszczone,
uszczelnienia, etc. najkorzystniej do nabycia
w Hurtowni Artykułów Techn. i Elektrotechn.,
S. SZAJER, Kraków, ul. Wiślna 8. Telef. 4154

Wolne miejsce

„SUMMIT“
brusiki naturalne
są wymiennie, wszędzie do nabycia po cenie detalicznej
ZŁ 1.40, 1.30, 1.20, 1.10

Zastępca na Polskę: 8067

Inż. Ludwik Rączkowski, Kraków, Plac Marjacki nr. 9.

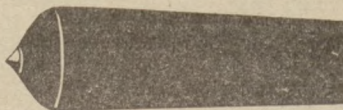

Zakład ślusarsko-kowalsko-mechaniczny i wytwórnia siekier
Firma istnieje od roku 1910
Józefa Tumanisa Firma istnieje od roku 1910

WILNO, ul. Nowogródzka, róg Makowej 6/4
Przyjmuje wszelkie roboty i reperacje w zakresie
ślusarsko-kowalsko-mechanicznym. 8518

Specjalność zakładu: wyrób siekier.

Siekierki wyrabia się ze specjalnej stali, odpowiedniego
gatunku. Nadają się one do robót cięsielskich, stolarskich oraz do robót
gospodarczych. Sprzedaż hurt. i detal. Na żądanie wysyła się wzory.

Specjalna Pracownia Diamentów
do tarcz szlifierskich i do rżnięcia szkła

H. SZEFTEL, Warszawa
Graniczna 16. 8133 Egz. od 1882 r.

Fabryka pieców

i kuchen przenośnych
dostarcza piece i kuchnie kałlowe przenośne — jak
również wykonuje wszelkie roboty kaflarskie i zdruń-
skie — z gwarancją 50% oszczędności na opale.
— Przeróbka i przestawienie starych pieców —

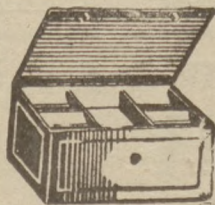
7710

inż. A. Birszenk i Ska, Kraków, św. Tomasza 21. Tel. 2652

„Siatkolin“

Fabryka Lin i Siatek
Drucianych w Zawierciu
Skrzynka poczt. 54. Tel. 105
poleca: 7610z
Liny, Siatki i Pasy druciane
do najróżnorodniejszych celów

F. i R. KALESSE

6494 KATOWICE, ul. Plebiscytowa 8.

FABRYKA KAS PANCERNYCH

Specjalność: kasy betonowo-pancerne,
kasetki tylko dla odsprzedawcy

Wolne miejsce.

Liny pługowe i liny dla wszelkich celów

dostarcza

Górnośląska Fabryka
Lin Drucianych i Wytworów Drucianych
sp. z ogr. odp. w Rudzie. 8272

Jako specjalność wytwarzamy:

miedź fosforową, metal biały łozyskowy
oraz wszelkiego rodzaju stopy z białych i innych metali

Theodor & Co.
Zakłady Metalowo-Hutnicze
Gdańsk - Oliwa

7648

**Kupując polski towar — wzbogacasz kraj !!!
i siebie samego !!!**

DZIAŁ MASZYN ROLNICZYCH

Polski handel i przemysł maszyn rolniczych przed zagładą czesko-niemiecką

(g) Jako prawdziwy „*Schulbeispiel*“ naszych wodów w artykule wstępnym *dzisiejszego numeru* o **KATASTROFALNYCH SKUTKACH** braku odpowiedniej *współpracy pomiędzy przemysłem a handlem* polskim służyć mogą obecne zatrwajające każdego przezornego przemysłowca i kupca polskiego stosunki naszej produkcji maszyn rolniczych i ich rynku zbytu, tak wewnętrznego jak i zewnętrznego.

Brak zrozumienia ze strony niejednego nowopowstałego warsztatu przemysłowego *postannictwa kupieckiego* na usługach *samowystarczalności* krajowej i **KARDYNALNE GRZECHY** naszej polityki gospodarczej, ciężące tak na przemysłowcu jak i kupcu, doprowadziły do *niewiarogodnych* wprost objawów w tak ważnej dziedzinie gospodarstwa krajowego, jaką są maszyny rolnicze.

Rozeszła się obecnie bardzo niepokojąca cały ogół społeczeństwa wieść o „chwilowym” wstrzymaniu pracy w tak wzorowych warsztatach jak „UNJA”, posiadająca poniekąd *monopol* w niektórych artykułach maszyn rolniczych, a produkująca towar bezwzględnie pierwszorzędny. Skąd więc i tu „*bezrobocie?*”

Odpowiedź na to jasna i niedwuznaczna — **NIE-MA W KRAJU ZBYTU** na nasze maszyny rolnicze, a towaru nagromadzonego w *magazynach* aż zanadto.

Powie ktoś, że to „*kryzys rolniczy*” — tymczasem nie! Bo **ROLNICTWO MIMO WSZYSTKO, KUPUJE DUŻO MASZYN ROLNICZYCH, ALE NIE KRAJOWEGO WYROBU, LECZ ZAGRANICZNEGO.** Jest to objaw istotnie zastraszający i poniekąd sensacyjny!

Istnieje *reglamentacja* dla artykułów niezbędnych nawet dla zdrowia, jak np. na cytryny, a na maszyny rolnicze niema reglamentacji. W dziedzinie tak niebezpiecznej konkurencji niemieckiej *zawieszono broń* w walce z odwiecznym naszym wrogiem.

Oto, dlaczego **NIEMCOM NIEBARDZO SIĘ SPIESZY Z TRAKTATEM HANDLOWYM.** Mniejsza jednak o ten „szczegół”, który przynajmniej obniżył nieco *mur* oddzielający nas od reszty świata — zresztą z *woli zainteresowanych* czynników, — bardziej bowiem zatrwajającym jest ten stan rzeczy, że zamyka się krajowe fabryki maszyn rolniczych nie z przyczyn kryzysu rolnego, nie z powodu braku wewnętrznego rynku zbytu, lecz z *potępienia godnych przyczyn* — powiedzmy otwarcie — **BŁĘDNEJ KALKULACJI** *produkcji rodzimej.*

Wprawdzie trzeba mieć zrozumienie, w jakich warunkach pracuje cały przemysł np. maszyn rolniczych. Znajduje się on między kowadłem „*standaryzowanego SUROWCA* i *zsyndykalizowanego KONSUMENTA.* Z obu stron *narzucają swą wolę*, zmuszając często wprost do nierentownej produkcji. Żelazo i stal, drzewo, guma, nawet kredyt bankowy, *wszystko dyktuje fabrykantowi* maszyn rolniczych swe warunki, a gdy nareszcie, mimo cały ciężar *świadczeń społecznych*, towar stanie gotów w maga-

zynach, staje przed przemysłowcem *nie wolny kupiec*, lecz *zsyndykalizowany odbiorca zbiorowy*, spółki rolnicze itp., i ci znowu dyktują przemysłowcowi swoje warunki.

SKUTKI tego wszystkiego *jakie?*

Zamykają się podwoje warsztatów rodzimych, bo przemysłowiec albo nie może dalej pracować, albo *kupiec odpychany z wszystkich stron* i wyeliminowany z naturalnych jego praw dystrybucyjnych, staje się *pośrednikiem* konkurencyjnej *produkcji zagranicznej*, *umiejącej lepiej kalkulować* i *lepiej doceniającej* krajowy rynek zbytu pod względem **KREDYTOWYM.**

Oto wyjaśnienie tajemnicy, dlaczego nasze fabryki maszyn rolniczych, mimo *wzajemne zwalczanie się na śmierć i życie*, wszystkie nawet razem wzięte, nie zdołają konkurować z *niemieckim i czeskim* przemysłem maszyn rolniczych, — ponieważ **ZAGRANICA doje kupcowi, a tem samem i rolnikowi zarazem, DŁUGOTERMINOWY KREDYT OD DWÓCH LAT** *wzwyż, nietylko na towar, ale i NA CŁO OD TEGO TOWARU!*

Teraz można zrozumieć, dlaczego nasz *rolnik*, mimo cały swój *patryjotyzm*, zaopatruje się w maszyny

Łazarski, Bergmann i Ska

Sp. z o. o.

Poznań, ul. Zwierzyniecka 8. Telefon 6175

Generalna reprezentacja
największej fabryki na świecie części do maszyn
P. D. Rasse Söhne, Solingen.

**Części zapasowe
do żniwnych i in. maszyn rolniczych**

Olbrymie zapasy wszelkich części do kosiarek, żniwiarek i wiązałek wszystkich systemów — do siewników Westfalia — siewników rządowych — opelaczy różnych systemów — do kultywatorów, grabi konnych i przetrząsaczy, noże do sieczkarń i do siekaczy do buraków, sztyfty do młocarń maseczowych, do bukowników do koniczyny, listwy bijakowe i inne części do młocarń parowych, łożyska kulkowe i rolkowe — sprężyny, nity — śruby. Wszelkie pily dla rolnictwa i przemysłu. Lemiesze i odkładnie — Windy. Lewary, ręczne opelacze, toczaki etc.

Zastępstwo główne na Wielkopolskę i Pomorze samochodów i części do nich francuskiej fabryki „Mathis”

rolnicze z Pragi lub Wrocławia, — ponieważ, jako ten, który tylko raz w roku obraca swym rolnym towarem, nie może korzystać ani z 6-miesięcznego kredytu naszych wytwórni, ani z usług kupców niecierpiących się długoterminowym kredytem.

Takie oto skutki braku współpracy pomiędzy przemysłem a handlem, a zwłaszcza katastrofalnym upośledzeniem kupca pod względem zaopatrzenia go w tani, długoterminowy kredyt.

Jaka na to wszystko RADA?

Może coś niecoś się poprawi, jeżeli nasza produkcja maszyn rolniczych nareszcie zracjonalizuje się i nie będzie tylko ową ofiarą między młotem i kowadłem innych syndykatów i karteli. Niechaj jednak taka syndykalizacja nie rozpocznie swej racjonalizacji odrazu od konwencji *płatności i dostaw*, niech pomyśli przedewszystkiem o tem, co produkcji najwięcej szkodzi — o *braku wzajemnego porozumienia się, o POTRZEBIE KONTYNGENTOWANIA ARTYKUŁÓW*, by nie wytwarzać sobie wzajemnie konkurencji, wyrabiając — jak dziś — jednego towaru za dużo, a drugiego zamało.

Reasumując wszystko powyższe, *przestrzegamy* jeszcze raz, dopóki czas, przed zupełną utratą wewnętrznego rynku zbytu i ZAGŁADĄ NIEMIECKO-CZESKĄ wskutek tak braków *organizacyjnych*, jak i braku *opieki*, zwłaszcza nad niezbędnym w tej dziedzinie kupiectwem.

Jedyną radą, powtarzamy, jest tu natychmiastowe OTWARCIE DŁUGOTERMINOWEGO KREDYTU DLA KUPCA, którego należy, w stosunku do zsyndykalizowanych konsumentów, *uprzywilejować*, by mógł nareszcie, dopóki czas — naprawić, co zgrzeszyła nasza „polityka“ gospodarcza w tej dziedzinie.

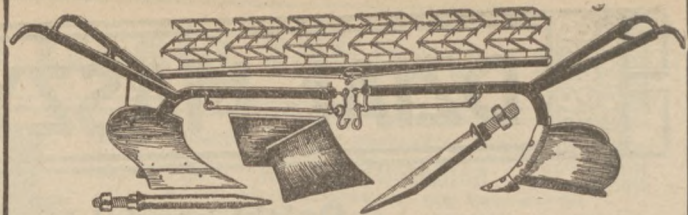
Henryk Grudziński.

Dokoła ciągowki w rolnictwie :

(Dokończenie.)

Sprawę tę uregulowałem w prowadzonym przez siebie gospodarstwie w sposób następujący:

Ze starego sztywnego pługa WD., który już kilka lat spoczywał w pokrzywach, kazałem kowalowi zdjąć bak, pompkę i skrzynkę od narzędzi i wyszukawszy w kupie szmelcu dwa żelazne koła i starą oś od powozu kazałem to wszystko według swoich wskazówek dopasować i złożyć. Dyszelki i siedzenie zrobił stelmach, rama została wygięta ze starej kantówki i tym sposobem powstał b. praktyczny i nadzwyczaj mocny wózek do obsługi ciągowki (p. rys.). Urządzony jest on do zaprzęgu jednego konia i posiada następujące części: zbiornik na naftę, pojemności 175 litrów, co wystarcza na 24 godziny pracy ciągowki, skrzynkę na bańki z oliwą, smarem i benzyną, skrzynkę pod siedzeniem na części zapasowe, jak lemiesz i t. p., oraz formę na bańkę z wodą. Przy zbiorniku z naftą umieszczona jest pompka, zapomocą której przelewa się naftę w polu do ciągowki. Koszt całości, nie licząc robocizny, wyniósł: 7 zł farba do pomalowania i 12 zł dwa metry węży gumowego do pompki. Napędzanie wózka odbywa się przy pomocy rury, której jeden koniec zagięty wpuszcza się do zbiornika na wózku, drugi zaopatrzonej w lej podstawi się pod zwykłą pompkę, doprowadzającą naftę z bez-

Pług jednoskibowe

obsypniki, brony, korpusy do pługów i zęby do bron

poleca jako specjalność

Wł. Czajkowski, Lubawa (Pom.)

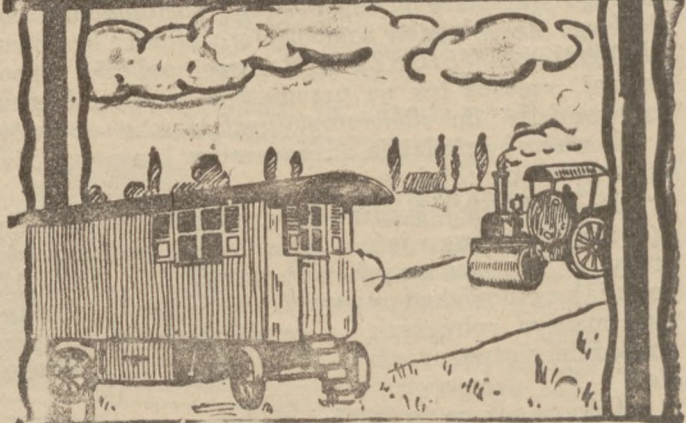
Fabryka narzędzi rolniczych

Rok założ. 1909

8322 k

Rok założ. 1909

WOZY MIESZKALNE

BECZKOWOZY

dla walców i pługów parowych

Wielki wybór maszyn i narzędzi rolniczych

Specjalność:

7006a

maneże - walce

„Croskill“ i „Cambridge - Croskill“

Ceny niskie

Dogodne warunki

Fabryka maszyn, wozów i odlewnia żelaza

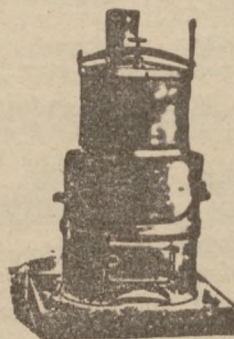
St. Malinowski

ŚREM

Telefon 17

Oddział POZNAŃ

Pocztowa 30. Tel. 28-26

Wyrabiam masowo!

PARNIKI

do kartofli oryginalne „AGRA“

Taczki całożelazne

Aparaty do rznienia słomy

Śrutowniki do śrutowania

zboża na kamieniach.

Ryszard Liska

5907 WĄGRÓWIEC 8499m

FABRYKA MASZYN I KOTLARNIA

ki. Napełnianie wózka trwa 15 minut, zaś napełnianie zbiornika w ciągowce — 3 minuty i żadna kropla nafty nie rozleje się na ziemię. W każdym gospodarstwie znajdzie się różny t. zw. szmelc, z którego da się wybrać materiał na podobny wózek, aby był praktyczny i wykonany we własnym gospodarstwie, w myśl zasady samostarczalności.

Zasadniczym warunkiem dobrej pracy ciągowki jest regularne, ściśle według przepisów, smarowanie pierwszej jakości. Nie wolno na smary żałować pieniędzy. Oszczędność taka jest fałszywą i w skutkach pociąga za sobą wielkie wydatki. Używanie złych i tanich smarów niszczy prędko drogą maszynę i powoduje większe jej zużycie, oraz zużycie większe smarów i materiałów pędnych. Zła oliwa nie jest wytrzymała na wysoką temperaturę, jaka się wytwarza w czasie pracy motoru, szybko się spala, zostawiając czarny ogar, który w wysokim stopniu zanieczyszcza motor. Wentyle nadpalają się, przestają być szczelne, przez co kompresja cylindra się zmniejsza, silnik słabiej pracuje, zużywając więcej nafty. Zużycie oliwy należy uzależnić od ilości godzin pracy silnika i regularnie, według wskazówek dla danego typu, dopełniać świeżą oliwą, a po określonej ilości godzin pracy zmienić ją całkowicie. Bardzo ważnym jest regularne smarowanie ciągowki i narzędzi motokultury smarem stałym. Miejsce, gdzie wkręca się smar Tavotte'a należy przed nasmarowaniem dobrze oczyścić gałką z kurzu i błota, aby żadne ziarnko piasku nie dostało się do wewnątrz. Codzienne smarowanie zabezpieczy bolce od przedwczesnego wyrobienia się. Ważnym jest również zmienianie oliwy w skrzynce biegów co jakieś 200 do 300 morgów, zależnie od typu ciągowki.

Ciągowka, aby sprawnie pracowała, musi stale mieć pełną chłodnicę wody, której dostarczenia nie możemy zaniedbać. Na wiosnę i w lecie, kiedy nie boimy się przymrozków, sprawa ta nie nasręcza żadnych trudności, gdyż wystarczy na 2 dni przysłać wraz z transportem nafty i smarów bańkę 20-litrową wody, aby ilość ta wystarczała. Inaczej rzecz się ma na jesieni, kiedy musimy koniecznie spuszczać na noc wodę, gdyż niespodziewany mróz może rozsądzić chłodnicę. Wtedy potrzebna jest w polu becuszka, do której codziennie wieczorem spuszcza się wodę. Nie należy wody marnować, spuszczać ją na ziemię, ponieważ: 1) dowóz na pole oddalone jest utrudniony i zabiera drogi czas, 2) nie jest wskazaniem ciągle świeżą wodę lać do chłodnicy, ze względu na osadzający się kamień, który trudno jest usunąć, a nagromadzony w chłodnicy i koszulkach bloku utrudnia chłodzenie motoru, przez co motor się zbyt szybko nagrzewa, nie może sprawnie pracować i nie daje namżądanego efektu pracy. Dlatego należy używać do chłodzenia ciągowki wody deszczowej, której zapas można sobie łatwo stworzyć.

W powyższy sposób zaopatrzoną ciągowką możemy śmiało pracować nietylko od świtu do zachodu, ale 24 godziny na dobę. W roku obecnym na wiosnę pracowałem 17 godzin na dobę na dwie zmiany. W roku przyszłym, gdy urządzę sobie instalację oświetlającą, mam zamiar pracować 24 g. Dla usprawnienia pracy i uniknięcia straty drogiego czasu przy rannej puszczaniu motoru, należy wieczorem po skończonej pracy wypuścić z karburatora naftę (ale nie na ziemię, jak to często widywałem), odkręcić benzynę i uruchomić na niej motor, aby 2—3 minuty popracował, następnie wyłączyć zapalenie i na dużym gazie silnik zassać. Ten spo-

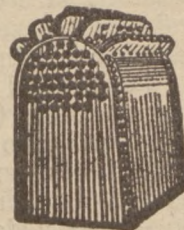
Maszyny torfowe

kopaczki i prasy do torfu

dostarcza jako specjalność 8429

Fabryka Maszyn H. MÜHSAM Sp. Akc.
WŁOCŁAWEK, Województwo Warszawskie

PROSPEKTY i CENY NA ŻĄDANIE

PALENISKA

do lokomobil i lokomotyw pługowych

ściany gardzielowe, ściany sitowe

oraz wszelkie prace

kotlarskie

wykonuje

Centrala Pługów Parowych T. z o. p.

FABRYKA MASZYN i KOTLARNIA

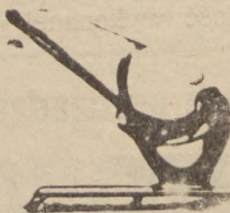
Poznań

św. Wawrzyńca 36

7727

Telef.: 6117, 6950

Adr. teleg.: Centroplug

„IDEAL”

nóż do krajania słomy
na ściółkę

tani — praktyczny — trwały

Jedyni producenci 3641

Centrala Pługów Parowych T. z o. p. Fabryka Maszyn
Poznań, św. Wawrzyńca 36. Telefon 6117 i 6950

sób pozwoli rano jednym szarpnięciem korby silnik uruchomić.

Najlepszą porą w ciągu dnia na smarowanie, dolewanie nafty, wody — będzie chwila, kiedy kierowca ciągowki je obiad w brózdzie, a czynności te spełnia jego pomocnik. W ten sposób ciągowka zatrzymuje się w ciągu dnia najwyżej na pół godziny. W czasie obiadu pomocnika kierowca orze sam.

Kierowcy, ponieważ pracuje cały dzień, należy się specjalny dodatek do stałej pensji, oraz premia za dobre utrzymanie maszyny.

Dużym wydatkiem przy orce ciągowką jest zastępowanie szybko zdzierających się lemiesz, które należy natychmiast zmienić, skoro korpusy płuzne zaczną dotykać brzozy. Cena nowych korpusów jest b. wysoka, należy więc lemiesz często kontrolować. Wytwórcy lemiesz do pługów traktorowych, mając na uwadze różne warunki pracy lemiesz, produkują parę jego rodzajów. Dlatego zwracam uwagę na odpowiednie stosowanie danego rodzaju lemiesz, zależnie od oranego pola. Ważnym jest umiejętne ostrzenie (pociąganie) zdartych lemiesz, aby nie zepsuć jego zalet. Należy więc zapoznać się z rodzajami lemiesz, sposobem ich ostrzenia i pouczyć odpowiednio kowali, jak mają to dokładnie robić — oszczędzi nam to wiele pieniędzy, niejednokrotnie wydawanych niepotrzebnie.

W pługach, zaopatrzonych w automaty do odczepiania od ciągowki, przy natrafieniu na przeszkodę, należy czułość działania automatu sprawdzać i odpowiednio regulować. Szczególnie ważnym jest to w polu kamienistym, gdzie łatwo o oberwanie lemiesz. W czasie orki ciągowką powinien robotnik obsługujący pług często sprawdzać miarką, zrobioną przez stelmacha, głębokość, aby w całym polu była ona jednakową.

Ponieważ ciągowka pozostaje w polu na noc, należy ją okrywać plandeką, aby rosa i deszcz nie niszczyły maszyny. Pilnującego w ciągu nocy stróża trzeba chronić od deszczu i zimna. Najpraktyczniejszą będzie budka na kołach, zrobiona domowym sposobem.

W czasie pracy ciągowki kierownik gospodarstwa powinien kilka razy na dzień skontrolować pracę motoru, czy nie jest przeciążony i nie stuka, skontrolować smarowanie, ilość wody w chłodnicy, oraz ilość i jakość wykonanej roboty.

Każdemu posiadaczowi ciągowki radzę prowadzić, obok dziennika czynności gospodarstwa, specjalny dziennik pracy ciągowki, w którym każdego dnia zapisywałby wszystkie dane według raportu kierowcy, a mianowicie: 1) warunki w jakich praca się odbywała, 2) rodzaj i ilość wykonanej pracy,

3) ilość godzin pracy motoru, 4) zużycie materiałów pędnych i smarów, 5) uwagi, jak założenie nowych lemiesz, zmiana oliwy i t. p. Prowadzenie tego rodzaju dzienniczka pozwoli nam na stałą kontrolę zużycia materiałów i ilości wykonanej pracy, której koszt zawsze będziemy mogli ściśle określić.

Na podstawie własnego doświadczenia przekonany jestem, że jeśli każdy z posiadaczy ciągowki zorganizuje jej obsługę w myśl powyższych wskazówek, osiągnie zmniejszenie kosztów eksploatacji motoru i zapewni sobie jego długotrwałą obsługę w gospodarstwie. Daleki jednak jestem od twierdzenia, że podane powyżej przezemnie zasady są doskonale i ostateczne; przeciwnie sędzę, że organizacja pracy ciągowki jest to dziedzina, w której postęp ma jeszcze wiele do dokonania."

Zdzisław Franciszek Marchwicki.

Zielona (pow. Mławski).

Młocarnie szerokomłotne VISTULA

Młocarnie z przymkami

Młocarnie z wałami do gładkiej słomy

Walce, kieraty

Siekacze do buraków

Sortowniki ziemniaków

5008 t

Maszyny do czyszczenia zboża

Sieczkarnie bębnowe do zapędu mechanicznego stojące i na wozach

Sieczkarnie tarczowe

Koła transmisyjne

Pompy do gnojówki z rurą stalową i wyjmującymi wentylami

Szufle ziemne do transportowania ziemi wykonuje jako długoletnią specjalność

A. P. Muscate

Fabryka Maszyn Sp. z o.p.

• TCZE W (Pomorze)

6437

Mielą i śrutową
zboże
i kukurydzę

Kto chce oszczędzać, używa wielokrotnie uznane

ŚRUTOWNIKI KRUPPA

Śrutowniki walcowe i gniotowniki G. R. P.

Śrutowniki tarczowe Exzelsior.

8439

KRUPP GRUSONWERK, MAGDEBURG

Generalny zastępca na Polskę:

LUDWIG LESSER - BRESLAU 18, Carmerstrasse 11

Mielą i śrutową
nasiona strączkowe i kuchy

Trzeci Ogólno-krajowy Zjazd przedstawicieli przemysłu budowlanego w Warszawie

Problem budowlany od lat już kilku i z nawrotem do pracy pokojowej wśród warunków normalniejszych, zajmuje umysły sfer rządowych i gospodarczych, niemniej przedstawiciele danych gałęzi przemysłowych, jak szeroką opinię publiczną, gdyż pomyślnie jego rozwiązanie w części choćby tylko przez pobudzenie inicjatywy i umożliwienie na szerszą skalę ruchu budowlanego, nietylko dopomogłoby do zwalczania nędzy mieszkaniowej, lecz przede wszystkim ożywiłoby tętno we wszystkich niemal arteriach organizmu gospodarczego. Rozwiązanie problemu tego staje się z roku na rok coraz bardziej palącym zagadnieniem ogólnospołecznym jako środek pośredni odprężenia w skurczu długotrwałego przesilenia skrępowanych licznych dziedzin wytwórstwa i handlu polskiego. Budownictwo bowiem, z jego potrzebami, wkracza głęboko w istotę bytu różnych gałęzi przemysłu i kupiectwa a zwiększenie działalności na tem polu, zapewniające zatrudnienie liczny szeregom dziś bezrobotnych obywateli, wzmocniłoby zdolność kupczą konsumenta krajowego.

Na podłożu tych przesłanek, nad wznowieniem, względnie ożywieniem ruchu budowlanego w ogólności, szczególnie zaś już w zbliżającym się tegorocznym sezonie, wdrożono obecnie nadzwyczaj intensywną akcję i w związku z tem obradować będzie w Warszawie w dniach 8, 9 i 10 marca r. b. ogólnokrajowy Zjazd przemysłowców budowlanych.

Protoktorat nad Zjazdem przejął p. Prezydent Rzeczypospolitej a poparcie ważnych jego zadań i udział swój zapewniły Ministerstwa: Przemysłu i Handlu, Skarbu, Pracy i Opieki Społecznej, Robót Publicznych i Komunikacji. Dalej uczestnictwo swe przez wydelegowanie przedstawiciela zapowiedziały liczne władze państwowe i samorządowe oraz organizacje gospodarcze. Echo Zjazdu tego odbiło się nawet zagranicą, czego dowodem, że chociaż jest to akcja zbiorowa wyłącznie przemysłu polskiego, przyrzekli przybyć na Zjazd także delegaci Związków przemysłu budowlanego zagranicą na czele z p. Van Ophemem, wiceprezesem i generalnym delegatem Związku Międzynarodowego w Pa-

ryżu. Fakt ten nadaje imprezie omawianej szerszego znaczenia i wskazuje na odpowiednie jej przygotowanie, zważywszy przytem, że dotychczas zgłoszono przeszło 50 referatów na trzydniowy ten Zjazd.

Wskazane wyżej wysokie zainteresowanie Zjazdem jest zupełnie zrozumiałe, ponieważ na porządku obrad znajdują się najaktualniejsze zagadnienia i sprawy odnoszące się do przemysłu budowlanego jak wogóle budownictwa, a także z tem zespolone podstawowe zagadnienia gospodarcze i społeczne kraju. Wszystkie programem obrad ujęte sprawy znajdą pogłębienie swoje i szczegółową analizę w przygotowanych i zgłoszonych referatach ekonomistów i najwybitniejszych znawców przemysłu budowlanego.

W ścisłej łączności z ogólnokrajowym marcowym Zjazdem odbyły się w ostatnich dniach konferencje interesowanych zorganizowanych sfer przemysłu budowlanego w **Poznaniu i Katowicach**, a na krótko przed Zjazdem w **Warszawie**, analogiczne konferencje naznaczone są również w **Krakowie i Lwowie**. Zarówno w Poznaniu, jak w Katowicach, w konferencji wzięli liczny udział przedstawiciele lokalnych organizacji budowlanych. Poza zapoznaniem obecnych przez p. **Pronaszkę**, generalnego sekretarza Stalej Delegacji, z pracami przygotowawczymi do ogólnego Zjazdu, p. mec. **J. Chabielski** jako przewodniczący Stalej Delegacji Zrzeszeń Budowlanych i Stowarzyszeń Zawodowych Przemysłowców Budowlanych, wygłosił wyczerpująco opracowany referat na temat obecnej sytuacji w przemyśle budowlanym, uzupełniony dość szczegółowymi rewelacjami o wyniku i przebiegu narad w Iłonie Rządu nad ożywieniem ruchu budowlanego w tegorocznym sezonie. — Referat p. mec. Chabielskiego był podłożem rzeczowej dyskusji.

Wyrazić należy przekonanie, że wyczyn przedstawicieli Rządu wspólnie z reprezentantami sfer gospodarczych i przemysłu budowlanego nie pozostanie bez wpływu na dawno pożądane ożywienie wznawienia budownictwa w Polsce.

(—P—)

Akcja budowlana na Górnym Śląsku

Podczas wojny i w latach powojennych akcja budowlana na G. Śląsku była bardzo słaba. Ponieważ równocześnie silny był przyrost ludności, więc nędza mieszkaniowa dała się tam dotkliwie odczuć. W tych warunkach wzmoczenie akcji budowlanej okazało się tam nagłą koniecznością.

Dotąd z powodu braku tanich kredytów i wysokich cen materiałów budowlanych mogły sobie na nowe budownie pozwolić jedynie instytucje państwowe i zasobne zakłady przemysłowe, mniej już komuny, lecz w prawie wszystkich wypadkach chodziło o budowę gmachów, że się tak wyrażę, inwestycyjnych, obliczonych na zysk, a nie o mieszkania, które tych zysków nie dają. Budowano więc koleje, mosty, szosy, powiększono fabryki lub zakładano nowe, budowano gmachy stacji kolejowych, szkoły, gmachy magistratów, w Katowicach kosztem blisko 15 milionów zł zbudowano wspaniały gmach Sejmu i Urzędu

Wojewódzkiego i powstał tu szereg okazałych gmachów zarządów różnych Towarzystw Akcyjnych — domy mieszkalne jednak budowano bardzo rzadko i jakby z niechęcią.

Dopiero w ub. roku z inicjatywy Sejmu Śląskiego przy pomocy kredytów wojewódzkich i komunalnych przystąpiono do budowy na szeroką skalę domów mieszkalnych, przede wszystkim domków robotniczych, których w różnych okolicach Województwa, głównie jednak w obwodzie przemysłowym w okolicy Katowic powstało kilkaset. Liczne gminy ze swej strony zbudowały wiele domów dla urzędników i robotników.

I mimo wszystko ciasnota mieszkaniowa nie ustaje! Jest jednak nadzieja, że już może w przyszłym roku wiele zmieni się pod tym względem na lepsze wobec ujawnienia się we wszystkich zainteresowanych kołach zdecydowanej woli rozpoczęcia budowy mieszkań na wielką skalę. Od-

powiedni program ustalono na konferencji z przedstawicielami t. zw. ciężkiego przemysłu śląskiego.

Wynikiem konferencji było zobowiązanie się przedstawicieli przemysłu do przedłożenia w terminie miesięcznym szczegółowego programu w zakresie budowy indywidualnych mieszkań dla robotników przy ewent. pomocy kredytów ze Skarbu Śląskiego. Podobna konferencja odbyła się między dyrekcją Banku Gospodarstwa Krajowego i Zakładu Ubezpieczeń z przedstawicielami miast

i gmin, na której ustalono zasady i linje wytyczne akcji kredytowej na cele budowlane w tych wszystkich instytucjach kredytowych (łącznie z kasami komunalnymi), które działają na terenie Województwa Śląskiego. Uchwalona na cele budowlane suma ma znacznie przekroczyć sumy wydane na akcję budowlaną w ubiegłym roku.

Nadmienić wreszcie należy o zakupieniu przez Śląski Urząd Wojewódzki 21 hektarów ziemi, które zostały przeznaczone na parcelację pod budowę domów urzędniczych.

60.000 nowych izb stoi w Niemczech pustką

Paradoks mieszkaniowy.

Dyskusja w sejmie pruskim, jak donosi „Kurier Łódzki“, ujawniła, że w ubiegłym roku wybudowano w Prusach 200.000 nowych mieszkań — w samym Berlinie 40.000 mieszkań, z tego 35.000 oddano już do użytku. Z tych 200 tysięcy jednakże zaledwie 140 tysięcy zostało istotnie zużytych, natomiast nadwyżka 60 tysięcy nowych mieszkań stoi pustką, a przedsięwzięcia budowlane stoją przed bankructwem, zawiódłszy się w rachubach na „nędzę“ mieszkaniową. Wnosiłoby więc można wobec tego logicznie, że nędza mieszkaniowa została w Prusach już zupełnie zażegnana. Tymczasem jest wręcz przeciwnie. W samym Berlinie jest jeszcze 150 tysięcy ludzi, oczekujących na przydział mieszkaniowy przez Urząd mieszkaniowy, nie licząc owych wszystkich, nie za-

pisanych na listę Urzędu mieszkaniowego. — Oóż się więc dzieje, iż 60 tysięcy nowych mieszkań świeci pustką i nie znajduje amatorów?

Gdzie szukać przyczyny tego nienormalnego stanu rzeczy? W niesłychanie wygórowanych cenach mieszkań małych t. zn. 3, 4 i 5-pokojowych w nowych domach. Mieszkania trzy i cztero-pokojowe, które i dziś jeszcze zaliczają się w Niemczech, zepsutych luksusem mieszkaniowym, do „małych“ mieszkań — które w domach starych, przedwojennych kosztują 60 do 100 mk. niem. miesięcznie, stały się, wskutek spekulacji mieszkaniowej dla przeciętnego średniozamożnego mieszkańca nieosiągalne — kosztują bowiem w nowych domach: trzy pokoje m. 200, tj. 420 złotych, cztery pokoje 250 i więcej.

WIADOMOŚCI DROBNE

WYSTAWA MIESZKAŃ NAJMNIEJSZYCH.

W końcu b. m. Polskie Kółko dla Reformy Mieszkania urzęda w zabudowaniach Warszawskiej Spółki dla Budowy Mieszkań wystawę pod nazwą „Mieszkanie najmniejsze“. Wystawa ma unaoocnić stan budowania mieszkań małych; przytem urządzonym będzie pokaz urządzeń wewnętrznych.

KRYZYS BUDOWLANY W GDYNI.

Fabryki budowlane w Gdyni przechodzą obecnie ciężki kryzys i w kilku ogłoszono nadzór sądowy. M. in. firma Mikulski ogłosiła upadłość na sumę 1 miliona złotych. Zdaniem sfer gospodarczych w Gdyni przyczyną katastrofalnego stanu jest brak kredytów budowlanych oraz rygorystyczne ściąganie podatków.

W SPRAWIE REGULOWANIA CEN CEGŁY.

Związek Przemysłowców w Krakowie wniósł memoriał do władz centralnych, prosząc o zniesienie reglamentacji cen cegły. Memoriał wychodzi z założenia, że wprawdzie cegła jest bezsprzecznie artykułem pierwszej potrzeby, nie jest jednak produktem zużycia, lecz używania — i to tylko przez nieliczne jednostki przy budowach poszczególnych domów. Jako czynnik kalkulacyjny w ogólnych kosztach budowy uczestniczy cegła zaledwie w 10 proc. Pozostawienie cegły w gorszym położeniu, niż wapno, cement, drzewo, piasek itd. jest nieuzasadnione. Wniosek ten znalazł poparcie Wspólnej Reprezentacji Związków Ceramicznych.

WYWÓZ MEBLI GIĘTYCH Z POLSKI PRZEZ PORTY NIEMIECKIE.

Niemieckie koleje żelazne obniżyły z ważnością od 1-go stycznia rb. w taryfie wyjątkowej obowiązującej w tranzycie między Polską a portami niemieckimi stawki na przewóz mebli giętych, kierowanych przez niemiecko-polskie przejścia graniczne (Pluder, Brynnek, Bytom, Borsigwerk, Hindenburg-Poremba, Sosnizza-Nensa) do portów niemieckich: Hamburg, Bremen, Brementhafen - Wesermünde,

Wilhelmsburg, Lübeck, Warnemünde, Sassnitz-Hafen i Szczecin. Udzielone zniżki wahają się w granicach 22—25 proc.

Przyznanie zniżek ma na celu — jak pisze prasa niemiecka — skierowanie znacznego wywozu mebli giętych z Polski do Stanów Zjednoczonych i Anglii przez porty niemieckie.

Gustav Ewald
G. m. b. H.
Cüstrin-Neustadt
SIKAWKI i przybory
pożarnicze. Sikawki
ręczne i motorowe
wszystkich wielkości

Nowość!

Motorowa pompa
do brudnej wody

o wydajności do **2400 litrów na minutę**

Przedstawiciel na Wielkopolskę i Pomorze
Adam Krysiwicz
Poznań, św. Marcin 16-17

7823

MATHIAS PAULUS - KATOWICE

Budowa i Uruchamianie Pieców Przemysłowych

Projektowanie i wykonanie

kompl. urządzeń cegielni, fabryk wyrobów glinianych,
fabryk wyrobów szamotowych

Piece

pierścieniowe, zygzakowe, komorowe, tunelowe

Suszarnie

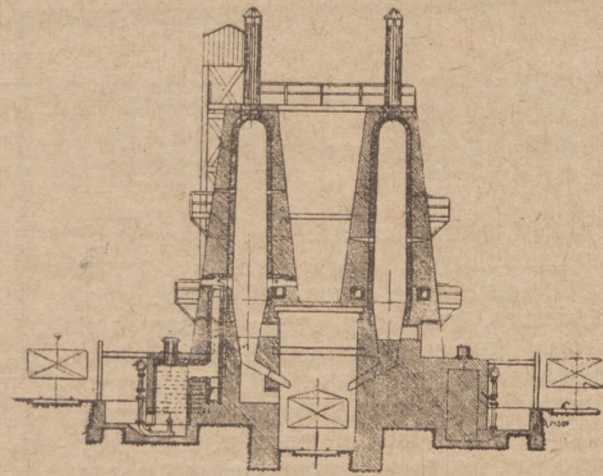
8484

piece metalurgiczne, wapienniki, budowa kominów
i obmurowanie kotłów

Wykonanie wszelkich robót lutowniczych ołowiem, ro-
bót z materiałów KWASOTRWAŁYCH I OGNIOTRWAŁYCH
Referencje pierwszorzędnych przedsiębiorstw przemysłowych

Telefon 1364

ul. Mickiewicza 36

OŻYWIONY WYWÓZ DREWNA LITEWSKIEGO.

Ożywienie jakie zaznaczyło się latem w eksporcie drzewnym Litwy trwa nadal. Przed kilkoma dniami ogłoszono urzędową statystykę za październik, która wykazuje następujące cyfry:

Eksport papierówki, wynoszący we wrześniu 19.600 ton, wzrósł w październiku na 28.300 ton. Wywóz drewna opałowego zwiększył się z 1.500 ton we wrześniu na 2.100 ton w październiku. Zarówno papierówka jak i opał wywożone były wyłącznie do Niemiec. To samo odnosi się do osiki, której wobec 300 ton we wrześniu wywieziono w październiku 900 ton oraz do dłużyc świerkowych, których eksport wynoszący we wrześniu 2.800 ton wzrósł w październiku na 8.000 ton. Innych gatunków drewna okr. wywieziono 4.900 t.

Wywóz materiałów obrabianych wykazuje tak samo wyżkę. Przedewszystkiem jeżeli chodzi o belki i planki. Klepki eksportowano w październiku 392 tony. Niewiele zwiększył się wywóz dykt klejonych, który wynosił w wspomnianym okresie 283 tony.

Poza najważniejszym odbiorcą Litwy Niemcami, dostarczano drzewa w mniejszych ilościach do Holandji i Francji.

Z rynku materiałów budowlanych, metali i wyrobów metalowych.

MATERJALY BUDOWLANE.

Warszawa, 20. 2. Na rynku materiałów budowlanych płacono przy warunkach wekslowych za 1000 sztuk loco cegielnia podmiejska: Cegła 70—80, fracht 15—20, razem franco wagon Warszawa 90—95, zwózka na budowę 10—15, razem więc cena cegły loco budowa wynosi 100—105 zł., cegła górnośląska loco cegielnia G. Śląsk kosztuje 60—68 zł., plus fracht do Warszawy 32—35, loco budowa cegła śląska kalkuluje się 100—105. Cegła częstochowska loco cegielnie częstochowskie 60—65, fracht 30, loco budowa 105—110. Cegła dziurawka za 1000 sztuk 108—110 zł. franco budowa. Dachówka franco budowa za 1000 sztuk karpówka 160—175 zł., franco wagon Warszawa, dachówka falcówka. Kafile białe loco skład Warszawa 0.50—0.55, podójne (winkle i karnesy) 1—1.10. Cement tylko za gotówkę, zasadnicza cena syndykatu franco wagon Warszawa za 100 kg. wynosi 9.50, cena więc beczki 200 kg. w Warszawie wyniesie 9.50, plus 9.50, plus opakowanie 3.80, plus stempel i podstawienie wagonu 0.25, razem 23.05 zł., doliczając do tego 1 zł. zwózkę na skład i zarobek hurtownika, oraz podatek obrotowy, dojdzie do ceny loco skład 26.50, loco budowa 27.50, cena beczki 180 kg. wyniesie odpowiednio 24.50 i 25, w opakowaniu papierowym cement kalkuluje się taniej, a mianowicie ponieważ worek na 50 kg. kosztuje tylko 0.55 plus 6 groszy stempel, to 50 kg. cementu w worku papierowym 5.39 zł., a 200 kg. 21.45 zł. Wapno różnych gatunków franco wagon Warszawa za 100 kg.: Kadzielnia kielecka I gat. 6, — II gat 5.40, — III gat. 5.; Jarorzynia kielecka 5.40, Zagórze kieleckie 5, Wietrzynia kie-

lecka 5.20, Chęciny kieleckie I gat. 5.40, Rudniki — Rędziny częstochowskie 4.75, — sosnowieckie I gat. 4.80 i Piechcin poznański 4.85. Zwóz wapna na skład i ze składu na budowę kosztuje 2.00, tak, że cena najlepszego wapna loco budowa dochodzi do 7.50 do 8.00, wapna lasowane za 1 m.³ z dostawą na budowę 45—50 zł., stare lasowane mające co najmniej rok, oddawane jest w cenie minimum 50 zł., a młodsze 45 zł. Gips solwayowski za 100 kg. loco skład murarski 1, sztukatorski 12, modelarski 13, a alabastrowy 17, wszystkie te gatunki loco budowa o 1 zł. drożej. Gips kielecki jest znacznie tańszy i kalkuluje się od 2—3 zł. na worku 100 kg. taniej, co do wapna, to w okresie zimowym składy otrzymują 10 proc. rabatu od wapienników, nie licząc skonta gotówkowego, które otrzymują składy oprócz tego. Ogólnie odczuwa się zastój.

Katowice, 20. 2. Ceny hurtowe za 1 m.³ loco skład Katowice: belki 120—125, szalówka 95—97,łaty 125—130, stolarka 170—180, podłogowe (za 1 m.²) 5, dębina 250—275, zupełna stagnacja w przemyśle budowlanym, jak również brak płynnej gotówki u składników drzewnych powoduje zupełny prawie brak obrotów. Ceny wykonują spadek od 10 do 15 proc. przy tendencji zniżkowej.

METALE I WYROBY METALOWE.

Warszawa, 20. 2. Ceny odpadków mosiężnych za 1 kg. loco skład: Blacha mosiężna 1.70—1.75, odlewy mosiężne 1.40—1.30, odpadki mosiężne brudne 1.10. Ceny odpadków mosiężnych od dłuższego czasu utrzymują się na niezmiennym poziomie. W handlu między dostawcami panuje znaczna konkurencja, która zmusza często ich do znacznego ograniczenia zysków na towarze.

Katowice, 20. 2. Ceny w funtach cztery. za 1 tonę loco huta G. Śląsk: Blacha cynkowa przy odbiorze ponad 30 ton 30, od 5—30 ton 30.10, do 5 ton 31.10, mniejsze ilości od dotychczasowych o 2 funty szt., a obniżone zostały w związku ze zniżką ceny cynku na rynku światowym. Ceny w półhucie za 1 kg. loco skład Katowice: blacha cynkowa grub. 0.3 mm. 1.05, grub. 0.5 mm. 1.35, w sprzedaży detalicznej grub. 0.3 mm. 1.15, grub. 0.5 mm. 1.45.

Materiały budowlane wszelk. rodzaju poleca

GUSTAW GLAETZNER

Centrala Materiałów Budowlanych i Dachówek

Tel. 6580

POZNAŃ 3 Mickiewicza 36

zał. 1907 r.

adr. telegraf.: „Dachglactzner“-Poznań.

PRZEMYSŁ DRUCIANY NA G. ŚLĄSKU.

Rozwijający się dotychczas dosyć pomyślnie przemysł druciarski śląski znalazł się dziś w specjalnie trudnych warunkach. W latach ubiegłych zapotrzebowanie na siatki i płoty druciane było bardzo duże, tak, że część zapotrzebowania pokrywana nawet importem. Pomyślna ta konjunktura pobudziła do zakładania nowych przedsiębiorstw, które liczyły na łatwy zbyć swych wyrobów. Jednakowoż już w roku ubiegłym wobec słabego ruchu budowlanego i inwestycji w naszym przemyśle okazało się, że produkcja przynajmniej, jak na obecne stosunki, jest zbyt wielka, skutkiem czego fabryki zaczęły obniżać ceny, by móc zbyć swój towar. W obecnej porze roku sezon powinien być się już rozpocząć, dotychczas jednak panuje w tej gałęzi zupełny zastój, a szereg drobnych zwłaszcza zakładów przemysłu drucianego na Śląsku stoi ze swoją hiperprodukcją przed bardzo ciężkim okresem przesilenia.

Katowice, 20. 2. Ceny za 1 kg. loco odlewnia Katowice: mosiądz, prety 3.40, tuleje i inne odlewy 3.50, mosiądz kujny prety 3.80, tuleje i inne odlewy 4.10, bronz fosforowy prety 4.10, tuleje i inne odlewy 4.25, bronz fosforowy dra Kinzela, prety 5.10, tuleje i inne odlewy 5.40, bronz niklofosforowy 5.90, bronz manganowy kujny 4.60, bronz stalowy 6.60, aluminiowy 9, diamentowy 16.20, miedź elektrolityczna kuta w sztabach grubości ponad 20 mm. 6.50, 15—19 mm. 7.40, 10—14 mm. 8.70. We wszystkich działach odlewniczych odczuwa się osłabienie.

CENY METALI WEDŁUG NOTOWAŃ GIELDY LONDYŃSKIEJ W DN. 12. II. 1930 R. W ZŁOTYCH PO KURSIE DNIA ZA TONĘ METR.

Cyna standard 7457, cynk hutniczy 837, miedź elektrolityczna 3554, miedź standard 3184, ołów miękki 922, rtięc 29484, srebro za 1 kg. 117.

Berlin, 20. 2. (Urz.) w RM. za 100 kg. Miedź elektrolityczna na dostawę cif Hamburg, Brema, lub Rotterdam 170½, oryginalne aluminium hutnicze 98—99 proc. w blokach 190, dtto w sztabach walcowanych i ciągnionych 194, nikiel czysty 98—99 proc. 350, antymon Regulus 61—63, srebro w sztabach ca. 900 za kg. 59¼—61¼, złoto w wolnych obr. za 10 kg. 28—28.20, platyna w wolnych obr. 1 gr. 6½—8½.

DRZEWO.

Lwów, 20. 2. Notowania drzewa Izby Przem.-Handl. we Lwowie w obrocie krajowym loco wagon stacja załadowania w województwach Lwów, Tarnopol i Stanisławów z 25 ub. m. drzewo jodłowe i świerkowe w stanie okrągłym okorowane, celulozowe do 10 cm. średnicy 32 zł, kopalniane od 10 cm. średn. i wyżej 1.50 m. dług. i wyż. 28 zł, drzewo dłuższe 14—20 cm. śr., oraz 21—36 cm. śr. 36 zł, kłocę zdrowe tartaczne 4 m. dług. wyż. 20 i wyż. cm. śr. —, średnica w czubie od 20—25 cm. zł —, od 26 cm. i wyżej 34 zł, te same wyłącznie świerkowe o 10 proc. drożej, drzewo jodłowe i świerkowe w stanie tartym i ciosanym: Deski i brusy jodłowe z pod piły 3—6 m. dług. 10 cm. i wyżej szerokości 26.33, 50 52 mm. grub. 88 zł, 20 mm. grub. 96 zł, 13 mm. grub. 106 zł, te same świerkowe, wymiary jak wyżej 102 zł 109 i 119 zł, deski i brusy jodłowe i świerkowe budowlane, wymiary te same 52 mm. grub. 78 zł 20 mm. grub. 83 zł, 13 mm. grub. 93 zł, deski i brusy stolarskie, świerkowe, lub czyste i półczyste jodłowe, wymiary jak wyżej, 52 mm. grub. 146, 20 mm. grub. 149, 13 mm. grub. 159, deski i brusy IV klasy świerkowe i jodłowe, wymiary te same 67, 74, — 77 zł deski i brusy świerkowe, jodłowe od 1 m. wzwyż, ale poniżej 3 m. o pozostałych wymiarach, jak poprzednio są o 33 proc. tańsze; kantówki rygle rżnięte 3—6 m. dług. 8×8 i wyż. grube 92 zł 6—3 m. dług. grubość ta sama 99 zł, inne wymiary według umowy, łaty rżnięte 3—6 m. dług., 26 do 50 mm. grub., 46—52 mm. szer. 105 zł, 1 do 2 i pół m. grub. 55 zł, drzewo ciosane 6—9 m. dług. 16×9 grub. 52 zł, w grubościach wyższych 65 zł. Drzewo sosnowe w stanie okrągłym okorowane: kopalniane 10 m. śr., 1.50 m. dług. i wyż. 28 zł, kłocę zdrowe tartaczne, pochodzące z całych dłużyc 38, w stanie tartym i ciosanym deski i brusy sosnowe budowlane 3—6 m. dług., 10 cm. i wyżej szer. 33—40—52 mm. grub. 85 zł, długość ta sama, a szerokość 16 cm. i wyżej szer. 33—40—52 mm. grub. 90, deski i brusy sosnowe stolarskie nieobryznane 130 zł, deski i brusy sosnowe od 1 m. wzwyż, ale poniżej 3 m. są o 40 proc. tańsze, kantówki i rygle rżnięte 3—6 m. długości 8×8 i wyższej grube zł —, 6—8 m. dług. grubość ta sama — zł, wymiary większe według umowy, drzewo ciosane 3—6 m. dług. w grubościach 16×18 55 zł, 18×21 i wyż. 60 zł, nad 6—9 m. dług. w grubościach do 16×18 72 zł, nad 6—9 m. dług. w grubościach 18×21 85 zł, deski sosnowe heblowane na pióro i wyst. 3—6 m. dług. 10—18 cm. szer. 119 zł.

ZŁOTY W DNIE 17 LUTEGO 1930 ROKU.

Gdańsk przekaz 57.64—57.78, gotówka 57.67—57.81, Berlin przekaz na Warszawę 46.925—47.125, na Poznań 46.85—47.05, na Katowice 46.80—47, gotówka grube 46.70—47.10, Zurych przekaz 58.07½, Londyn przekaz 43.37, N. Jork przekaz 11.25, Praga przekaz 878.12½, Mediolan przekaz 214.

Cement, wapno

budowlane i hydrauliczne, cegły, pustaki, płyty ceglowne, dachówki, papy dachowe zwykłe i specjalne asfaltowe, papę izolacyjną, smołę, lepnik, żelazo, gwoździe, gips, trzcinę, kafle, płyty posadzkowe, glazurowane płyty ścienne, glazurowane rury kamionkowe i koryta, wyroby szamotowe Kulmiza i Radeburskie, zaprawy tynkowe do fasad, karbolineum, plyn izolacyjny przeciw wilgoci i przeciekaniu wody „CERESIT“, materiały do izolacji, cegły i dachówki szklane, szplisy i gonty (szkudły), ziarnka marmurowe do terrazzo, płaskowiec do szlifowania, parkiet dębowy, linoleum, dachówkę azbestową - cementową, specjalną papę asfaltową „BINOLIT“, siatkę drucianą z wstawkami z gliny palonej, oraz wszelkie inne artykuły w zakresie budownictwa wchodzące, dostarcza najtaniej i pierwszorzędnej jakości

(7233)

1603
Stefan Pełczyński
Hurtownia Materiałów Budowlanych
Poznań III, Dworzec Towarowy, tel. 5605

„SAM” SPÓŁKA AKCYJNA MÜNSTERMANN

KATOWICE

Tel. 11 i 577 Adr. tel. SAM
Odlewnia żelaza i bronzu
Fabryka maszyn i armatur

Ciężkie armatury dla przewodów parowych, wodnych, gazowych, naftowych i to: zasuw i zawory, żelazne i stalowe. Kurki, garnki kondenz., hydranty pod- i nadziemne, studnie uliczne i hydrantowe, stojaki i t. d. Przybory kanalizacyjne i wodociągowe: uchwytki, aparaty nawiertnicze, kształtki i t. d.

Bronzy fosforowe
i specjalne w odlewach
każdego rodzaju

Bronzy kute
w sztabach o wytrzymałościach
aż do 100 kg./mm²

Reprezentacja na Wielkopolskę i Pomorze:

Wład. Jezierski, Poznań, Słowackiego 38. Tel. 69-47

na Kongresówkę:

7273

Paweł Jasiński, Warszawa, Żórawia 9. Telefon 191-71

Przetargi • Submisje • Licytacje

Komenda Główna Policji Państwowej zamierza zakupić w drodze

ofertowego przetargu nieograniczonego

około 1.500 sztuk szaf żelaznych na akta o wymiarach: 95 cm. wysokości, 85 cm. szerokości, 50 cm. głębokości.

Szafy żelazne winny być wykonane ściśle według opisu technicznego, który nabyć można w Komendzie Głównej Policji Państwowej w Warszawie, ul. Nowy Świat 67. Termin wykonania dostawy do dnia 31 sierpnia 1930 r.

Oferty na powyższą dostawę należy wnosić do Komendy Głównej Policji Państwowej w Warszawie, ul. Nowy Świat nr. 67 w kopertach zapieczętowanych i zaopatrzonych w napis: „Przetarg na szafy żelazne” — najpóźniej do dnia 17-go marca 1930 r. do godziny 9. Składanie ofert na część dostawy jest dopuszczalne

Wysokość wadium ustala się na 5 proc. od sumy umownej.

Do oferty należy dołączyć:

1. Kwit Centralnej Kasy Państwowej na złożone wadium,
2. zaświadczenie kompetentnych władz, że fabryka oferenta jest czynna i zdolna do produkcji,
3. potwierdzenie właściwych czynników poczynienia przez oferenta starań o przesłanie Komendzie Głównej poświadczenia sol'dności i zdolności wytwórczej oferenta.

Oferty, nieodpowiadające wyżej wyszczególnionym warunkom, nie będą rozpatrywane.

Rozprawa ofertowa i komisyjne otwarcie ofert nastąpi o godzinie 10 w dniu 17 marca 1930 r. W razie negatywnego wyniku przetargu ofertowego odbędzie się bezpośrednio po nim przetarg ustny. Obecność na przetargu oferenta, wzgl. należycie upoważnionego przedstawiciela firmy jest bezwzględnie wymagana.

Dodatkowych informacji udziela Komenda Główna P. P. w Warszawie, ul. Nowy Świat Nr. 67, codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt od godz. 12—15.

Komenda Główna Policji Państwowej zastrzega sobie prawo zmiany ilości szaf oraz prawo oceny i wyboru ofert.

Komendant Główny Policji Państwowej

Zawadzki, Podinspektor, Naczelnik Wydziału II.

OGŁOSZENIE

Urzędu celnego w Warszawie.

Dnia 4 marca r. b. o godz. 11-tej, na zasadzie § 39 Tymcz. Instr. Manip. dla władz i urzędów celnych (Dz. Urz. Min. Skarbu Nr. 13, poz. 370 1923 r.) odbędzie się w magazynach wolnocłowych firmy „Dom Składowy Publiczny M. Z. Z. W.”, Stawki 4, licytacyjna sprzedaż towarów nieocłonych, a mianowicie:

Tkanin jedwabnych, nici bawełnianych, kaloszy, skór lakierowanych, blachy cynowanej, wyrobów z blachy, rur mosiężnych, przewodników elektrycznych, samochodów osobowych, części samochodu, kawy, herbaty, sardynek, konjaku, whisky itp.

Towary niesprzedane z licytacji w dniu 4 marca r. b. będą po raz drugi wystawione na przetarg publiczny w wyżej wymienionych składach w dniu 11 marca r. b., o godz. 4.

Bliższych szczegółów zasięgnąć można w Urzędzie Celnym (ul. Młociska), począwszy od dnia 27 lutego r. b.

Naczelnik Urzędu (—) K. Domański.

PRZETARG.

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Warszawie ogłasza w dniu 17 marca 1930 r. przetarg na dostawę:

1. roczną w partjach kwartalnych wzgl. miesięcznych 150.000 sztuk mioteł brzoźowych, wykonanych ściśle według warunków technicznych kol., 8.000 kg. dekstryny żółtej rozpuszczonej, 6.000 kg. pyłochłonu do podług, 5.000 kg. chlorku wapna (110—125°), 3.500 kg. kwasu solnego surow. 91—21 Be, 20.000 kg. ugru francuskiego, 50 kg. bronzu malarsk. srebr., 14.000 kg. wagon stearyn. w gat. według warunków techn.;
- 2. jednorazową: naśrubów żel. nacin., wkretów żel. do metali i do drzewa, zatyczek żel., śrub wagon. i nitów kotł. różnych wymiarów, 200 kg. boraksu krystalicznego w kawałkach, 225 kg. szelaku (orange), 300 kg. mąki żytniej czystej na kłajster, 600 bolcy drewn. grabow. do pasów okien. długości 40 i 60 mm., 25 diamentów szklarskich do cięcia szyb 4 mm., 5 kos do trawy 9-ręczn., 300 miarek składan. 1-metr. skala ang. i metr., 40 miarek skład. 2-metr. skala ang. i metr., 150 oskardów żel. nastal. według rys., 50 dragów do podnoszenia toru według rys., 45 skrobaków ślusarskich trójkątnych, 20 skrobaczek stolarskich, 20 cyklonowych, 150×60, 185 kg. tektury w rolkach do izolac. rur grubości 1 mm., 54 miotełek ryżow. wielk. Nr. 1, 150 oselek pomeks. Nr. 2/II, Nr. 3/II, 4 kg. waty do politurów., 144 ołówków stolarskich długości 25 cm., drzewo czerwone, 1200 kg. wełny drzewnej średniej grubości.

Na dostawę materiałów w pozycji 1-ej zawrze Dyrekcja umowę roczną. Ilości poszczególnych wymiarów, wzory i rysunki są do przejrzania w Wydziale Zasobów, pokój Nr. 4, w godz. 10—12. Oferty składać należy do dnia 17 marca do godz. 15,30 do skrzynki znajdującej się w Wydziale Zasobów Aleje Jerozolimskie 1/3 w zapieczętowanej pierwszej kopercie z napisem wskazującym zawartość, włożonej do koperty nieprzejrzystej bez firmy zapieczętowanej i zalakowanej z adresem „Dyrekcja Kolejowa, Wydział Zasobów, Al. Jerozolimska 1/3” z napisem „Oferta na Przetarg dnia 17. III. 1930 r. na dostawę.....” (wskazać oferowany przedmiot).

Otwarcie ofert odbędzie się dnia następnego w sali posiedzeń Dyrekcji o godz. 9 rano. Oferty wysłać można na wskazany termin również pocztą. W taki sam sposób należy składać oferty na cofnięcie lub uzupełnienie. Do ofert ma być dołączony kwit na złożone w Kasie Dyrekcji wadium w sumie 3 proc. wartości oferowanego obiektu. Dyrekcja zastrzega sobie wybór firm i podział dostawy na części. Ogólne przepisy dotyczące przetargów i dostaw na P. K. P. są do nabycia w biurze Wydziału Zasobów Al. Jerozolimska 1/3, pokój 10 za opłatą 1 zł. znaczek. poczt., warunki techniczne na poszczególne materj. po 50 gr. za egzemplarz.

PUBLICZNY PRZETARG OFERTOWY

ogłasza Kierownictwo Budowy Gmachu Ministerstwa Robót Publicznych, Warszawa, ul. Chałubińskiego 4, na dostawę i montaż żelaznego komina średn. 85 cm., wysokości 37,50 m., dla centralnego ogrzewania. Bliższe informacje w „Monitorze Polskim”, z dn. 31 stycznia i 7 lutego 1930 r.

Kierownik Budowy:

(—) Inż. Władł. Jakimowski.

PRZETARG NA ROZBIÓRKĘ.

Pocztowa Kasa Oszczędności ogłasza przetarg nieograniczony na rozbiórkę dwupiętrowego domu frontowego z piwnicami na nieruchomości przy ulicy Świętokrzyskiej Nr. 33, w Warszawie.

Kubatura budynku, przeznaczonego na rozbiórkę wynosi około 8.000 m³.

Materiał z rozbiórki staje się własnością przedsiębiorcy.

Szczegółowe warunki i formularze są do otrzymania w Wydziale Budowlanym P. K. O., ul. Świętokrzyska 33, II piętro, godz. 10—12.

Oferty z dołączeniem dowodów wpłacenia na konto Nr. 500 P. K. O. (Centralna Księgowość) tytułem wadium zł 3.000,—, oraz podpisanych warunków wykonania rozbiórki i deklaracji składać należy w terminie do 27 lutego r. b., do godz. 12-tej, w zalakowanych kopertach, bez nagłówek firmowych pod adresem P. K. O. w Warszawie, Wydział Budowlany (Przetarg na rozbiórkę).

P. K. O. zastrzega sobie prawo unieważnienia niniejszego przetargu, jak również wolny wybór oferenta.

PRZETARG PUBLICZNY.

Starostwo Krajowe w Poznaniu odda w drodze przetargu publicznego prace związane z pomalowaniem sprzętów domowych w Wojewódzkiej Klinice dla Kobiet i Szkoła Położnych w Poznaniu.

Szczegółowe warunki przetargu wyłożone są w pokoju 57 Starostwa Krajowego w Poznaniu, Aleje Marcinkowskiego 29, gdzie zasięgnąć można bliższych informacji.

Termin składania ofert upływa z dniem 1 marca 1930 o godz. 10-tej przed południem.

Poznań, dnia 14 lutego 1930.

Starosta Krajowy.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

Nieruchomość położona w Ostrowie (Pozn.), przy ulicy Raszkowskiej 6, i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Ostrow, tom II, karta 62 b, na imię Franciszka Maciaszka w Ostrowie, zostanie w drodze egzekucji dnia 26 kwietnia 1930 r., o godzinie 10,30 przed poł., wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 24.

Powyższa nieruchomość, położona w Ostrowie (Pozn.), przy ulicy Raszkowskiej 6, składa się z domu mieszkalnego z lewym skrzydłem bocznym, chlewem i podwórzem oraz z domem w podwórzu, z chlewem i pralnią o łącznej powierzchni 3 arów 60 m², nr. karty mapy 3, nr. parceli 87, nr. 69 księgi podatku budynkowego, nr. 5 matrykuły podatku gruntowego. Roczna wartość użytkowa budynków 2.385 mk., roczna kwota podatku budynkowego: 98 mk. 70 fen.

Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 18 października 1928 r.

Ostrow (Pozn.), dnia 18 stycznia 1930 r.

Sąd Grodzki.

PRZETARG.

Dnia 6 marca rb. o godzinie 12 odbędzie się w biurze Dyrekcji Dróg Wodnych publiczny przetarg na dostawę materiałów faszynowych do robót regulacyjnych na dolnej Wiśle na odcinkach Zarządów dróg wodnych Toruń, Chełmno i Tczew w roku 1930, a to na dostawę około: 40.000 m³ faszyn lasowych i 900.000 sztuk palików faszynowych.

Oferty opieczetowane z napisem: „Oferta na dostawę materiałów faszynowych“ z podaniem ilości, terminu, ceny i miejsca dostawy można wraz z obowiązującym wadium składać aż do chwili rozpoczęcia przetargu w biurze Dyrekcji, gdzie też można przeglądać szczegółowe warunki dostawy i zasięgnąć bliższych informacji. Dyrekcja zastrzega sobie swobodny wybór ofert.

Toruń, dnia 18 lutego 1930 r.

Dyrekcja Dróg Wodnych.

Magistrat miasta Gdyni ogłasza niniejszem

KONKURS

na stanowisko technika mierniczego.

Wymagane kwalifikacje: wykształcenie średnie — techniczne, egzamin na sekretarza mierniczego w Urzędzie Katastralnym, nieprzekroczone 40 lat, dłuższa praktyka katastralna, obywatelstwo polskie.

Stanowisko jest narazie kontraktowe, do objęcia 1. IV. 1930 r. Pobory według grupy VIII-ej + 15% dodatku komunalnego i 40% dodatku kresowego.

Podania wraz z życiorysem, uwierzytelnionymi odpisami świadectw szkolnych i pracy, zaświadczeniem obywatelstwa polskiego oraz powołaniem się na referencje, należy przesłać do Magistratu miasta Gdyni najdalej do dnia 10 marca 1930 r.

Podanie nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Gdynia, dnia 11 lutego 1930 roku.

Prezydent Miasta:

w/z. (—) M. Biłek.

PRZETARG.

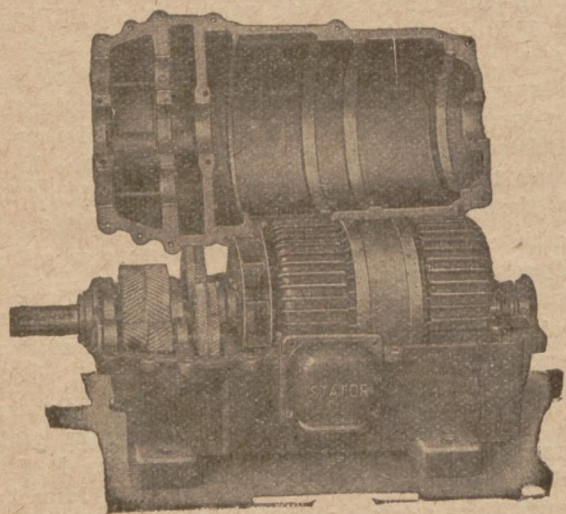
Kierownictwo Rejonu Inżynierii W. M. w Gdyni-Oksywie ogłasza niniejszem przetarg na wykonanie stoczni do wyciągania tarcz pływających (zabicie 17 sztuk pali i 7,5 m. b. ścianki szczelnej, oraz wykonanie 188 m. kw. pomostu drewnianego).

Warunki przetargu i ślepe kosztorysy mogą zainteresowani otrzymać za zwrotem kosztów w godzinach biurowych w lokalu kierownictwa Rejonu Inżynierii Wybrzeża Morskiego Gdynia-Oksywie.

Przetarg odbędzie się dnia 11 marca 1930 r. o godz. 10.30.

Kierownik Rejonu Inżynierii W. M.

Inż. Z. Horyd, kpt.

Patentowane SILNIKI elektryczne z wbudowaną przekładnią SYSTEMU UGGLA

Powyższe SILNIKI systemu UGGLA umożliwiają bezpośrednie sprzężenie z maszyną roboczą lub transmisją do grupowego napędu, bez pasów pędni, przystawek, łożysk etc.

Kolosalna oszczędność siły, smarów i miejsca

Stalujcie zatem odrazu SILNIKI UGGLA o żądanych obrotach, ponieważ wszelkie przystawki, koła pasowe etc. stają się zbędne 8442

LUTH & ROSËNS ELEKTRISKA AKTIEBOLAG STOCKHOLM

JENERAŁNA REPREZENTACJA **SVEA** Sp. Akc. WARSZAWA, Nowy Świat 42
Telefony: 19-42 i 17-97

Oferty, kosztorysy i prospekty na żądanie

W czwartek, dnia 6 marca br. odbędzie się

LICYTACJA.

na drewno opałowe i użytkowe w Smiglu w Kasynie Obywatelskiem. Sprzedawcą będzie z leśnictwa Wyderowo z oddz. 22c brzozę użytkową, z oddz. 26 brzozę i dębiny użytkową, kopalniaki sosn., szczapy użytk. sosn. oraz drewno opałowe, z leśnictwa Błotkowo z oddz. 29 a i d kopalniaki sosn. z oddz. 38c budulec sosn. i brzozę użytkową, z oddz. 53c szczapy i wałki użytkowe dębowe, z oddz. 9. 6. 17. 18. 19. 29. 36. 37 drągi sosnowe i świerkowe I. II i III kl. kupki drągowe oraz drewno opałowe. Sprzedaż za gotówkę.

Początek o godz. 9.30.

Nadleśniczy państwowy.

SPRZEDAŻ SAMOCHODU.

Wydział Powiatowy w Mogilnie zamierza drogą przetargu ofertowego sprzedać samochód osobowy marki „Fiat“ 6/30 KM. typu 503.

Oferty uprasza się składać w Wydziale Powiatowym w Mogilnie, do dnia 6 marca 1930 r. do godz. 12-tej, w którym to dniu nastąpi otwarcie ofert.

Po otwarciu ofert odbędzie się dodatkowo ustny przetarg

Starosta Powiatowy (—) Wacław Stępiński.

Wydział Powiatowy sprzedaje w drodze

PUBLICZNEGO USTNEGO PRZETARGU

270 sztuk topoli stojących przy szosie Międzychód-Sowiagóra w stacjach od 1,2—5,1. Sprzedaż odbędzie się w poniedziałek, dnia 3 marca r. b. o godzinie 13-ej. Bliższych informacji udziela drogomistrz Biniąś w Międzychodzie.

Przewodniczący Wydziału Pow.
dr. Puł, starosta powiatowy.

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Krakowie zwraca uwagę dostawców, że ogłosila

PRZETARG PUBLICZNY.

na dzień 17 marca b. r. na dostawę w roku 1930:

- 1) 13.000 m² tektury smołowniczej (papy dachowej) Nr. 80,
- 2) 145.000 kg. wapna niegaszonego,
- 3) a) 2.000 sztuk dachówki wpustowej,
b) 28.000 sztuk dachówki zwyczajnej,
c) 180.000 sztuk cegły zwyczajnej

ogłoszony w „Monitorze Polskim“ z dnia 19 lutego 1930 r. Nr. 41 str. 7.

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Krakowie ogłosiła

PRZETARG PUBLICZNY.

na dostawę szkła taflowego przezroczystego i matowego w ilości około 77.000 m² różnej grubości.

Termin składania ofert do dnia 17 marca 1930 roku godz. 12-tej w południe. Bliższe szczegóły ogłoszone są w „Monitorze Polskim“ Nr. 41 z dnia 19 lutego 1930.

PRZETARGI.

na sprzedaż 6354,71 m³ drewna użytkowego sosnowego i 541,32 drewna użytkowego jodłowego z Nadleśnictw Błogie i Brudzewice odbędzie się dn. 27 lutego 1930 r., o godzinie 12-ej, w lokalu Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu przy ulicy Żeromskiego 53.

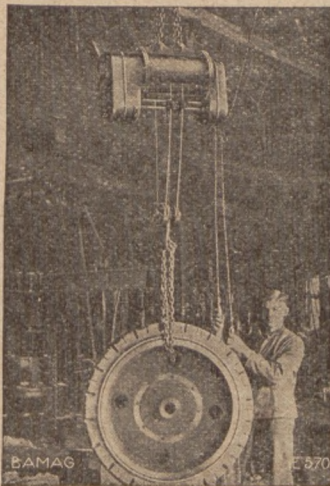
Informacji udziela Dyrekcja L. P. w Radomiu oraz wymienione Nadleśnictwa.

Dyrekcja Lasów Państwowych
w Radomiu.

BAMAG

Elektryczne wielokrążki

systemu profesora Gensel, D. R. P.

przynoszą wszystkim, jak to widać z obok umieszczonego obrazu z przemysłu maszynowego wielkie korzyści i oszczędności czasu i sił robotniczych.

Jeden z nabywców takiego elektrycznego wciągu wielokrążkowego Bamag pisze nam:

...Jestem z dostarczonego do mej fabryki maszyn wciągu elektrycznego Bamag bardzo zadowolony. Używając tego wciągu elektrycznego, zaoszczędzam stale wiele sił robotniczych i codziennie przekonuję się ponownie, że taki wielokrążkowy wciąg elektryczny jest jednym z najskuteczniejszych czynników do obniżenia kosztów produkcji i utrzymania ruchu w przedsiębiorstwie, bez którego dziś żaden zakład przemysłowy utrzymać się nie zdoła.

8440

Zastępstwa:

S. DUCHOWSKI, POZNAŃ, Aleje Marcinkowskiego Nr. 1.
GUSTAW KOSCHADE, ŁÓDŹ, Radwańska 46.

Nadież. H. TEPELMANN, KATOWICE, ulica Kościuszki 44.

WARSZAWSKA FABRYKA MASZYN WINDOWYCH „SIŁA“

WARSZAWA, ulica Chłodna 5.

HODAM & RESSLER, GDAŃSK, Hopfengasse 81/82.

BAMAG DESSAU

Śląski Urząd Wojewódzki ogłasza ofertowy pisemny

PRZETARG PUBLICZNY

na następujące roboty przy budowie szkół techniczno-zawodowych w Katowicach:

- 1) wyprawy wewnętrzne i zewnętrzne,
- 2) instalację prądów silnych,
- 3) instalację prądów słabych.

Bliższe szczegóły przetargu są podane w Gazecie Urzędowej Województwa Śląskiego Nr. 5 oraz na tablicy Wydziału Robót Publicznych IV piętro.

Za Wojewodę:

Inż. Zawadowski m. p.

Naczelnik Wydziału Robót Publicznych.

PRZETARG

na dostawę drzewa dla miasta Katowic na rok 1930. — Patrz skrzynka na przetargi w ratuszu przy ul. Pocztowej n. 2.

Magistrat miasta Katowic.

Dnia 31 marca 1930 o godz. 8.30 odbędzie się w Urzędzie Celnym w Zebrzydowicach (magazynach kolejowocelnych)

LICYTACJA

różnych towarów a mianowicie:

maszynki do mięsa, maszyny do zamykania puszek, faficuchy, pilniki, tkaniny bawełniane, nasiona warzywne

Bliższe szczegóły ogłoszone na tablicy urzędowej w Urzędzie Celnym w Zebrzydowicach oraz w Izbie Przemysłowo-Handlowej w Bielsku.

Klerownik Urzędu Celnego

(—) A. Gorączka, insp. celny.

Nadzwyczajna okazja

dla

młynarzy

Urządzenie młyna na ca 120 ctr., Walce młyńskie zagraniczne, podwójne i pojedyncze, Pytle płaskie (planzichtry), Reformy Secka do gryzików, Łuszczarka Secka, Osiewacze centryfugalne i graniaste, Filtry ssące Secka, Wentylatory, Transmisje, Elewatory, Tryjery.

2 LOCOMOBILE

Lanza 50 i 60 K. M.

Maszyny są używane, lecz w dobrym stanie gotowe do użytku.

Motor na gaz ssany i ropę

Dostarczamy

wszelkie maszyny nowe dla młynów

jak: Walce, Pytle płaskie, reformy, śrutowniki, czyszczarnie, tryjery, turbiny.

Przyjmujemy kompletne budowle młynów i śpichlerzy z maszynami zapędowymi, jak: motorami, lokomobilami i turbinami.

Dostarczamy wszelkie artykuły techniczne dla młynów jak gazę jedwabną, cz rpałki śruby pasy, kurysoska dy, ryśniemy walce. 8563

Inż. SOBAŃSKI i SZAFARKIEWICZ

dawn. Oddział Techniczny Banku Młynarzy
TELEFON Nr. 14-42 **POZNAŃ** UL. WENECJAŃSKA 8

PRZETARG.

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Katowicach zwraca uwagę na mający się odbyć w dniu 7 marca 1930 r. przetarg publiczny na roczną dostawę odlewów żeliwnych i stalowych.

Szczegóły przetargu ogłoszono w „Monitorze Polskim“ Nr. 35 z dnia 12 lutego i w „Gazecie Polskiej“ Nr. 41 z dnia 11 lutego 1930 r.

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państw. w Katowicach.

PRZETARG.

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Katowicach ogłasza przetarg publiczny na roczną dostawę klocków hamulcowych dla parowozów i wagonów różnych typów, według warunków technicznych obowiązujących na P. K. P. w ilości około 1.500.000 kg.

Oferty należy składać do dnia 28 lutego 1930 r. do godziny 12-tej w podwójnej zapieczętowanej i zalakowanej kopercie z napisem: „Oferta na dostawę klocków hamulcowych na dzień 28 lutego 1930 roku“.

Otwarcie ofert nastąpi tegoż dnia o godzinie 12-tej w pokoju 311 D. O. K. P. Katowice.

Do oferty należy dołączyć pokwitowanie Kasy Głównej D. O. K. P. na wpłacone wadium w wysokości 3 proc. wartości zaofiarowanego materiału. Oferty bez złożonego wadium rozpatrywane nie będą.

Warunki dostawy zawierające bliższe szczegóły wydaje Wydział Zasobów D. O. K. P. w Katowicach, pokój 311, bezpośrednio lub pocztą za nadesłaniem opłaty pocztowej i złożeniem 2,— zł. na druki.

Dyrekcja Okręg. Kolei Państwowych w Katowicach.

Nadzwyczajna okazja kupna

1 tokarnia (Leitspindel) 1 m., 1 tokarnia (Leitspindel) 1.75 m., 1 tokarnia (Leitspindel) 5 m., 1 pła taśmowa. 2 heblarki. 3 wiertarki, kowadła i różne narzędzia używane, dobrze utrzymane gotowe do użycia, 5 lokomobil, 3 młocarnie parowe, 1 bukownik do kończyny i różne maszyny używane, wyremontowane, gotowe do użytku na dogodnych warunkach spłaty.

FABRYKA MASZYN — I. ZDUNEK
Krępa, p. Ostrów (Wlkp.) 8570

ŻELAZNY ZBIORNIK

na 10 000 ltr.

używany do tej pory do spirytusu, bardzo korzystnie sprzedam.

Ł. Mikołajczak
Gniezno, ul. Warszawska 11.
8524

SPRZEDAM

traktor z pługiem

marki „Case“ w bardzo dobrym stanie, jak nowy z wszystkimi częściami zapasowymi, lub zamienię na tokarnię 2 $\frac{1}{2}$ —3 mtr., lub samochód. Łaskawe oferty proszę przesać pod adres: 8569

DYONIZY SOBIERAŃSKI, OPALENICA

Turbogenerator

trójfaz., fabr., nowy, wybitnej marki, ok. 380 Kva., 230 volt, 3000 obr., 12-16. Atm. pary nasyconej lub przegrz. do 350° C. sprzeda 8463

Inż. BINDER, Kraków, Gertrudy 23

STARY PAPIER GAZETOWY (tygodniki)

około 100 centnarów do sprzedania.
Wysyłamy także po 100 kilo á 38 gr k/o loko.

Zgłoszenia uprasza się do administracji „KUPCA“, Poznań, Wielka 10 pod nr. 666.

Sprzedaż, dzierżawy, personel, zastępstwa.

ELEKTROWNIA.

Z powodu uruchomienia w LUBLINIE elektrowni miejskiej, **Kasa Przemysłowców i Rolników Lubelskich** sprzedaje całą elektrownię, znajdującą się w zupełnie dobrym stanie i składającą się zasadniczo z następujących elementów:

- 1 Motor** 20 K. M. fabryki „Oerlikon“ z Winthertur (Szwajcaria), o gazie ssany (na koks), łącznie z odpowiednią gazownią,
- 1 Dynamomaszyna** prądu stałego 12 K. W., napięcie 115—160 Volt,
- 1 Tablica rozdzielcza**, pasy napędowe i inne części zapasowe.

Oprócz elektrowni jest do sprzedania **ELEKTROMOTOR** 3,5 K. M., obrotów 640. 8550

Z powodu przebudowy jest do sprzedania:

a) Lokomobila parowa

fabrykat Wolf, rok bud. 1912, ciśnienie 12 atm. z przegrzewaczem, jednocylindrowa, z kominem blaszanym 27 m. wysokim, 620 mm. średnicy, z paleniskiem na miał systemu Gefia.

Moc maszyny 130 do 180 HP., obrotów 170. Maszyna jest w stanie beznagannym natychmiast do uruchomienia.

b) Maszyna parowa

dla ciśnienia 10 atm., cylinder, 325 mm. średnicy, 750 skok, koło zamachowe, 3500 mm. średnicy, stawidło Rider'a, z smarowaniem centralnem. Na przedłużonym drągu tłokowym jest dołączona pompa powietrzna o 690 mm. średnicy, 750 mm. skoku.

8564 **CEGIELNIA PAROWA, WITASZYCE.**

Sprzedam okazjnie taśmę stalową

blankową miękką, ok. 1000 kg., wymiary 150×0,15 mm.,

rury aluminiowe

ok. 100 kg. wymiary: 6×3,2 mm., 18×17 mm. i 19×18 mm.,

rury mosiężne

ok. 150 kg., wymiary: 6×3,2 mm. 8536

Częstochowa, skr. poczt. 39.

Zamienię

motor „Perkun“

ropny, o sile 25 HP., używany, w dobrym stanie na motor na gaz ssany wraz z generatorem na koks i węgiel o sile 35 HP. nowy lub używany w doskonałym stanie z gwarancją. Zgłoszenia do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 8551.

Mały używany

młynek do proszkowania sody

wydajność ca 10 ctn. na godzinę, do tego motor elektryczny 12 km., 220 volt, z powodu likwidacji na sprzedaż 8554

W. Piotrowski, Bydgoszcz, ul. Szpitalna 3.

DYNAMO MASZYNA

Österreichische Brown Boveri 460 Volt, 45 K. W., 850 obrotów, z rozdzielaczem 2×230 Volt dla światła w najlepszym stanie, z tablicą rozdzielczą, okazjna sprzedaż.

Inż. STANKIEWICZ, KRAKÓW, Straszewskiego 24. 8534

Używana jednoramienna

prasa mimośrodowa

z siłą ciśnienia 22,5 to, z przestawialnym stołem, loco Sosnowiec tania do sprzedania. 8559

Heinrich Sonnenberg

Aktiengesellschaft
BERLIN-NEUKÖLLN, KÖLLNISCHE ALLEE A. D. BRÜCKE

Sprzedaż taboru kolejowego:

około 7 km. toru kolejowego, 600 mm. rozpiętości z szyn 65 mm., 70 mm i 80 mm. na żelaznych podkładach, zwrotnice, rozjazdy, śruby, łasze, haki do szyn, szyny luźne, 2 parowozy na tor 600 mm., 200 par wózków leśnych na tor 600 mm., urządzenie kuźni polowej, komplety narzędzi i materiały pomocnicze. Wszystko używane, lecz w dobrym stanie. Sprzedaż może nastąpić w całości lub częściowo w firmie 8501

„HUTNIK“, Warszawa, Sienna 88 m. 139.

Maszyny do wyrabiania drutów do korków porcelanowych

dotarcza w precyzyjnym wykonaniu. Zgłoszenia pod nr. 8542 do administr. „Rynku Metalowego i Maszynowego“

Fabryka obuwia gumowego w Kongresówce poszukuje energicznego majstra dla szwalni (sztepera)

obeznany szczegółowo z pracami tegoż działu, jak również umie nauczać robotników. Oferty pod „Guma“ nr. 8565 do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego“

Ekspedjent magazynier

z branży żelaza, młodszy, biegły w polskim i niemieckim, z dobrymi świadectwami. poszukuje od 1. IV. b. r. posady jako ekspedjent lub magazynier. Łaskawe zgłoszenia proszę skierować do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod 8514

Która poważna firma przyłączyłaby się do now wynalezionego patentu do maszyn rolniczych. Zgłoszenia do adm. „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 8527.

Poszukuje się współnika

z kapitałem 15—20 tysięcy zł. dla przedsiębiorstwa handlowego maszyn rolniczych z dobrą i zaprowadzoną klientelą w Poznaniu i na Pomorzu. Pierwszeństwo mają: młodszy kupiec z doświadczeniem w branży lub rolnik ze znajomością języka polskiego i niemieckiego w słowie i piśmie. Oferty uprasza się do administracji niniejszego pisma pod nr. 8401. 8401

Generalna Reprezentacja
fabryki Analizatorów Spalin „Ados”

poszukuje zastępców

na poszczególne Województwa Polski.
Pierwszeństwo mają inżynierowie do-
brze obznajomieni z ruchem kotłowym
wzgl. firmy techniczne w przemyśle
wprowadzone. Szczegółowe oferty wraz
z referencjami prosimy skierować pod:
P. T. T. „Ados” nr. 8562 do adm. „Rynku
Metalowego i Maszynowego”.

KUPNA

Kompletne

8571

urządzenie mleczarskie

w dobrym stanie kupię. — Spieszne zgłoszenia pisemne
Adolf Wegner, mistrz ślusarski, Tuchola, Zamkowa 1

Kupię

POMPE HYDRAUL.

ręczną na 300 Atm. w dobrym stanie. Oferty z ceną
pod nr. 8568 do adm. „Rynku Metal. i Maszyn.”

TRANSFORMATORY TRÓJFAZOWE

3000/220 wolt kupię 40 KVA, 50 KVA i 70 KVA.

Warszawa, Nowowiejska 32

Inż. A. Rybka.

8561

Poszukuje się kupna

ca. 1000 mtr. liny stal. używanej na okólniki
do koni. Wyczerpujące
oferty uprasza Admin. „Rynku Met. i Masz.” pod nr. 8487.

Poszukujemy przedpaleniska

na trociny w stanie natychmiast zdatnym do użytku.

Oferty prosimy składać:

8553

Fa. Antoni Szmał,

Przemysł Drzewny w Grabowie n/Prosną.

Bagier

kubelkowy o wydajności efektywnej 30—40 m³ na godzinę
używany kupię. Zgłoszenia pod „Bagier” nr. 8566 do admi-
nistracji „Rynku Metalowego i Maszynowego”.

Tokarki rewolwerowe

dla śrub do 1³/₄”, również

tokarki z wrzecionem pociągowym

o długości toczenia do 2000 mm.

i do 200 mm. wysokości kłów,

kilka uchwytów

wszystko tylko w bardzo dobrze utrzymanym
stanie kupimy.

Oferty i odbitki katalogowe, wszystkie dane techniczne, wagę
oraz rok budowy do adm. „Rynku Metal. i Masz.” pod nr. 8480

Maszyny i aparaty do wyrobu siatek mate- racowych w dobrym stanie kupię.

Oferty pod nr. 8506 do Adm. „Rynku Met. i Maszynowego”

Stare płyty akumulatorowe, szlam, i wszelkie stare metale

kupuje

T. Bielawski, Poznań,

Bukowska 33. — Telefon 6418.

8062

Centralne ogrzewanie

wodne, kocioł kompletny z rurami, używane, lecz w dobrym szta-
nie kupię. Oferty do „Rynku Metal. i Maszyn.” pod nr. 8540.

Kupimy

agregat benzynowo-elektryczny

przenośny, 65 volt 1000 watów, tylko firmy Bosch.
Zgłoszenia z podaniem stanu, opisem i ceną do
„Rynku Metalowego i Maszynowego” pod nr. 8535

Poszukujemy używanej dobrze utrzymanej

strugarki „Shaping-Mobelmaschine”

skok 300—400 mm.

8557

Przemysł Drzewny Herman Schütt, Czersk, Pomorze

„R. Met.”

WARUNKI DLA INSERENTÓW I ABONENTÓW.

CENY OGŁOSZEŃ: 1/4 str. 150 zł, 1/2 str. 80 zł, 3/4 str. 45 zł, 1/8 str. 25 zł, 1/10 str. 15 zł. Na I. str. okładki 100%, na II.
i IV. str. 50%, na III. str. 30% dopłaty. — Artykuły opisowe z dopłatą 100%. — Dostarczenie kliszy autotypij z wy-
raźnych fotografii po 14 groszy za cm². W Gdańsku obowiązują powyższe ceny w guldenach. Ogłoszenia z zagranicy
oblicza się w markach niemieckich W wydaniach specjalnych obowiązuje taryfa inna. Miejscem wykonania zleceń i za-
płaty jest Poznań; w kwestjach spornych miarodajny jest Sad Grodzki (Okręgowy) w Poznaniu. Na wypadek skargi
sądowej, nadzoru sądowego lub konkursu przyznane rabaty upadają. Konto czekowe P. K. O. w Poznaniu Nr. 202-796.